

Josip Pečarić
IVAN GABELICA

JOSIP PEČARIĆ

IVAN GABELICA

ZAGREB, 2022.

© Josip Pečarić, 2022.

*Uspomeni na osnivača HČSP velikog hrvatskog
domoljuba Ivana Gabelicu*

Akademik Josip Pečarić

Još jedan odlazak ovih dana. I v a n G a b e l i c a, pravnik i pravaš, izdanak Imotske krajine, čvrst protivnik komunizma i Jugoslavije od najmlađih dana, žrtva komunističkoga terora i redoviti zatvorenik u kazamatima pedesetih, šezdesetih i sedamdesetih godina, mučen svakojakim groznim načinima koji su ostavili na njemu vidljive tragove, a preživio je više iz prkosa nego što su mu snage dopuštale, ostao na životu za razliku od svoga sudruga iz mladosti i tajne organizacije, Brune Bušića. Sedamdesete se na stanovit način upisao u povijest hrvatskoga teatra, kada je u HNK prosvjedovao protiv prikaza Nikole Šubića Zrinskog u verziji Matkovićevoj (Zrinski bez hlača) pa opet završio u zatvoru. (Sjetim se toga često, kao u stvari benignijeg slučaja no što su **Frljićeva vrijedanja hrvatskih simbola u “samostalnoj” Hrvatskoj**).

Svršetkom osamdesetih, pravnik Gabelica nalazi se u inicijalnoj skupini s Tuđmanom, ali odmah se udaljava i prelazi Veselici, a poslije osniva HCSP. Bilježim što je govorio o jeziku u rečenoj inicijativi 1989.: "U životu svakoga naroda jedno je od najvećih duhovnih dobara njegov jezik. Pa zar nismo svjedoci da se hrvatskom narodu osporava pravo na normiranje svoga jezika, osporava mu se pravo nazivati ga imenom kojim je hrvatski narod svoj jezik tijekom tisuća godina nazivao..." Govorio je tada Gabelica i o pojavnama u "stanovitom novinstvu" da bi Dalmacija i Istra trebale postati autonomnim pokrajinama, i još štošta. Kako je doživljavao hrvatske prilike u zadnja dva desetljeća, kada su se iste teme, posebno jezične, opet ponavljale, ne znam, rijetko smo se viđali.

Hrvoje Hitrec

<https://www.hkv.hr/izdvojeno/komentari/hhitrec/39120-h-hitrec-48.html>

<https://narod.hr/hrvatska/hitrec-hrvatsko-slovo-umoreno-je-u-doba-nacionalne-hrvatsko-srpske-koalicije>

KAZALO

UVOD	9
HERCEGOVAC IZ BOKE / ŠTO SAM GOVORIO O HRVATIMA BIH, ZAGREB, 2003.	12
PREDSTAVLJANJE KNJIGE UDB-A I NJENI SURADNICI.....	12
D. JELČIĆ I J. PEČARIĆ, KNIŽEVNIK MILE BUDAK SADA I OVDJE, ZAGREB, 2005.	18
O MILI BUDAKU, OPET	18
JUGONOSTALGIČARIMA HRVATI UBIVAJU I ZAKONOM O KULTURI	35
JE LI PUHOVSKI SVETA KRAVA?	45
O APELU ZA OBNOVU POLITIČKIH PROCESA	52
IVAN GABELICA. MILE BUDAK JE ŽRTVA MRŽNJE I LAŽI	69
IVAN GABELICA. SUSTAV MRŽNJE I LAŽI O MILI BUDAKU	73
ZLOČINAČKI SUD U HAAGU, ZAGREB, 2008.	78
HRVATSKOJ JAVNOSTI O ZABRANI KONCERATA MARKA PERKOVIĆA THOMPSONA	78

J. PEČARIĆ I M. KOVAČEVIĆ, KRAJ VREMENA VELEIZDAJNIKA?, ZAGREB, 2009.	86
DRUGI POKUŠAJI DISKREDITACIJE	86
ZABRANJENI AKADEMIK – PRIJEVAROM U HAZU!?, ZAGREB, 2012.	89
VLADIMIR GEIGER, U POVODU KNJIGE: IVO GOLDSTEIN, HRVATSKA 1918. – 2008	89
ŽIVJELA NAM ANTIFAŠISTIČKA, TJ BRANITELJSKA HRVATSKA, ZAGREB, 2015.	125
PILSELOVE BUDALAŠTINE	125
DNEVNIK U ZNAKU ‘ZA DOM SPREMNI’, ZAGREB, 2017.	128
IGOR VUKIĆ, UZALUDNI POZIVI NA RASPRAVU O POVIJESTI	128
M. MEĐIMOREC, J. PEČARIĆ, GENERAL PRALJAK II. U OBRANI HRVATSKOG NARODA, ZAGREB, 2018.	132
GOJKO BORIĆ, KAD O „NAŠIM“ RATOVIMA DIVANI INOZEMSTVO JAO SI GA ISTINI	132
JE LI POLITIČARIMA KRIVA MATEMATIKA? ZAGREB, 2019.	140
THOMPSON JE PROBLEM I U CRNOJ GORI	140
AKADEMIK JOSIP PEČARIĆ – ŽIVOTOPIS	148

UVOD

Još jedna tužna vijest – napustio nas je veliki hrvatski domoljub Ivan Gabelica:

**GABELICA OBNOVITELJ HRVATSKE ČISTE STRANKE
PRAVA**

Na veliku žalost dana 06. veljače 2022. godine u Zagrebu je preminuo **Ivan Gabelica** veliki domoljub, pravaš i obnovitelj Hrvatske čiste stranke prava koju je obnovio 1992. godine. Preminuo je u 83. godini nakon duge i teške bolesti.

Posljednji ispraćaj biti će na zagrebačkom groblju Mirogoj 10. veljače 2022. u 13:20h

Ovim putem u svoje i ime Hrvatske čiste stranke prava obitelji, rodbini i prijateljima izražavam iskrenu sućut.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine počivao u miru Božjem.

Predsjednik HČSP-a

Davor Trbuha

ŽIVOTOPIS IVANA GABELICE

Rođen je 1. listopada 1939. u Podbablju, općina Imotski, gdje je završio osnovnu školu. Gimnaziju je pohađao u Imotskom, ali je izbačen zbog članstva u Tajnoj organizaciji hrvatske inteligencije (TIHO). Član te organizacije bio je i Bruno Bušić. 1957. je bio kažnjen trajnim isključenjem iz svih srednjih škola, ali je kasnije ta kazna ublažena.

25. travnja 1959. ponovno je uhićen, proveo je tri mjeseca u istražnom zatvoru, a 25. 7. sudac za prekršaje u Imotskom kažnjava ga s mjesec dana zatvora i upućuje na boravak u koncentracijski logor na nenaseljenom otoku Sv. Grgur u trajanju od dvije godine. Po izlasku iz logora UDBA (jugoslavenska tajna policija) šalje izvještaj u kojem stoji da je Gabelica ostao „u suštini isti ubedeni nacionalista“ i kao takav će i dalje djelovati ali vrlo oprezno.

Iz logora izlazi 25. srpnja 1961. Krajem kolovoza polaže završni razred gimnazije u Ljubuškom, maturira u lipnju 1962. a na jesen iste godine upisuje se na Pravni fakultet u Zagrebu. UDBA ga nastavlja pratiti i provoditi mjere protiv njega. 6. lipnja 1965. otima ga na ulici, odvodi u pritvor, zlostavlja, ispituje neprekidno 72 sata. Vlasti ga osuđuju na 16 mjeseci zatvora u Staroj Gradiški. Nakon izlaska iz zatvora, isključen je s fakulteta na godinu dana. Uspio je diplomirati pravo 30. rujna 1968.

Zaposlio se kao odvjetnički vježbenik u Zagrebu, ali nastavlja i dalje politički djelovati. Organizirao je 18. Veljače 1970. demonstracije Hrvatskom narodnom kazalištu, prekinuo je predstavu General i

njegov lakrdijaš Marijana Matkovića zato što se u njoj krivotvori lik Nikole Šubića Zrinskog. Gabelica je osuđen na 60 dana zatvora. Nakon sloma Hrvatskog proljeća, Gabelicu 1974. Izbacuju s posla u Gradskom podrumu. Uskoro biva ponovno osuđen na 30 dana zatvora. Kad god bi Josip Broz Tito, tadašnji predsjednik SFRJ, dolazio u Zagreb, Gabelicu bi preventivno zatvarali. Često su ga šišali do gole kože.

Nakon Titove smrti, dopušteno mu je raditi kao odvjetnik i više ga nisu zatvarali. U osamdesetima je u pet sudskih procesa bez naknade branio optužene u političkim procesima.

1989. godine učlanjuje su u Hrvatsku demokratsku stranku Marka Veselice. Nakon izbornog poraza 12. prosinca 1992. Osnovao je Hrvatsku čistu stranku prava (HČSP). Postao je saborski zastupnik u trećem sazivu. Bavio se publicistikom. Proučavao je povijest NDH i ustaškog pokreta.

Kritizirao je prvog hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana. Najviše mu je prigovarao zato što Hrvatsku nije oslobođio „jugoslavenstva i komunizma“ zbog čega „duhovno nasilje iz tog vremena i danas dominira u hrvatskom javnom životu“.

<http://hcsp.hr/preminuo-ivan-gabelica-obnovitelj-hrvatske-ciste-stranke-prava/>

U knjizi su dani tekstovi iz mojih knjiga u kojima se spominje ili ih je napisao sam Ivan Gabelica. U dragoj uspomeni meni, kao tuđmanistu, ostaju polemični razgovori s s njim na Jelačić placu.

Akademik Josip Pečarić

HERCEGOVAC IZ BOKE / ŠTO SAM GOVORIO O HRVATIMA BIH, ZAGREB, 2003.

PREDSTAVLJANJE KNJIGE UDB-A I NJENI SURADNICI

Knjiga "DL 229503 / UDB-a i njeni suradnici (prema tajnim izvještajima)" Rudolfa Arapovića¹ donosi nam 130 udbinih izvješća o Rudolfu Arapoviću nastalih kroz nešto više od jednoga desetljeća šezdesetih i sedamdesetih godina XX. st. s Arapovićevim kratkim opaskama.

Evo što sam o Rudolfu Arapoviću napisao u svojoj knjizi "Pronađena polovica duše": "Rudolf Arapović je jedan od pokretača i urednik "Biltena hrvatskih socijalista" (zajedno s fra Markom Bagarićem i Jurom Knezovićem) u Beču (1967.-1969.), urednik lista "Hrvatska borba" koji je izlazio u Washingtonu, D.C. (1971.-1979.), urednik "Hrvatskoga lista" također u Washingtonu, D.C (1979.-1984.). Uvijek sam se pitalo kako je moguće da jedan tako kvalitetan čovjek ne postane i urednik nekih novina u RH. Čini mi se da upravo u činjenici da nisu dobili posao u hrvatskim novinama poslije 1991.

¹ Rudolf Arapović rođen je 8. prosinca 1937. godine u Busovači

takvi ljudi koji su "ispekli zanat" u hrvatskim novinama diljem svijeta leži razlog izgubljenog medijskog rata u Hrvatskoj, koji je i rezultirao ponovnom dolasku komunista na vlast. Inače, Arapović je 1965. godine uhićen nakon završene treće godine studija filozofije i njemačkoga jezika, a godinu dana zatvora odležao u Petrinjskoj ulici u Zagrebu. Ima veliki dosje na Udbi, nekih 1100 stranica samo do 1974. godine."

Dakle sada su u knjizi ta izvješća o tom studentu Filozofskog fakulteta u Zagrebu, političkom osuđeniku šezdesetih godina XX. stoljeća te vrlo aktivnom pripadniku hrvatske političke emigracije. Vrlo interesantno štivo, posebno meni jer se radi o mom prijatelju i suradniku. Dapače, često sam znao svoje tekstove poslati prvo Rudolfu. Znao sam: ako su dobri Rudolfu – onda ih treba objaviti. A usput često dobijete po neki zgodan podatak koji se idealno uklapa u ono o čemu pišete. Zato Rudolfa ima i u drugim mojim knjigama.

A moja prva spoznaja o Udbi vezana je za djetinjstvo upravo za ono o čemu govori mr. Kazimir Katalinić u svom pogовору овој knjizi kada konstatira "da je Udba željela utjerati strah u kosti, kako bi taj strah paralizirao narodni otpor". I doista, ja sam kao dijete znao tko je šef kotorske Udbe, a nisam imao pojma tko je predsjednik općine.

Sjećam se komentara roditelja o nekome za koga su sumnjali da je njihov suradnik. Kazali bi da je najgore što on neće prenijeti ono što su doista rekli već će sam izmisliti to što su oni navodno govorili. Bio sam dječak pa mi nije padalo na pamet da je to pravilo, a pogotovo ne da i oni koji obrađuju takva izvješća u to i vjeruju. Istina, tako nešto sam trebao spoznati kada je crnogorski književnik Milorad Popović u *Vjesniku*, 25. studenoga 1996. spomenuo nekoga čiji je opus u Udbi veći od njegovih petnaest knjiga, i koji je bio jedini suradnik Udbe kome su zahvalili na suradnji jer su ustanovali da je većina tih izvješća izmišljena.

Izvješća o Rudolfu Arapoviću dana u ovoj knjizi i njegove kratke opaske o njima pokazuju nam i dokazuju kako je izmišljanje bilo pravilo u radu Udbe. Knjiga pokazuje kako je lažno stvaran njegov DL, tj. "dosje ličnosti". Već osnovni – lako provjerljivi podatak da mu je otac pripadao ustaškom pokretu bio je neistinit, jer mu je otac bio veteran prvoga svjetskoga rata. Valjda je otac morao

biti isto to što je bio stariji Rudolfov brat Pero. Naime, Pero Arapović se javio 1941. godine u Francetićevu Crnu legiju u Travniku sa sedamnaest godina. Bio je vrstan strijelac, a navodno ga je Francetić nazvao "Crni". Poslije ranjavanja u ruku na Romaniji završio je dočasničku školu i u Kiseljaku ustrojio II. Kiseljačku satniju koju je vodio u bitke i s kojom je 1945. odstupio prema Zapadu. U Slavoniji je zarobio veliki broj partizana, a i sam bio nekiliko puta ranjan. Bio je na Križnom putu, i pobegao. Nekoliko godina je predvodio gerilu. Nije poznato kako je završio i gdje mu je grob, ali je postao legenda u narodu Središnje Bosne.

Pred nama se ređaju laži: lažne optužbe na suđenju - ne samo da su ga strpali u Petenerovu grupu, nego nije bio ni upoznat s njihovim promidžbenim akcijama, laži o pripadnosti HOP-u koji nije postojao kao organizacija u Arapovićevom krugu, itd. Iz tih studenskih dana spomenut će samo slijedeću epizodu. Suradnik "Oblak" govori o razgovoru između Ivana Rebca i člana SKJ Ahmeda Čehajića. Na Rebčevu tvrdnju da su Ivan Gabelica i Rudolf Arapović dva najinteligentnija studenta na Zagrebačkom sveučilištu, Čehajić će reći za njih: "Vidiš kakovi su oni. Tobiže, prave se prijatelji, a rovare protiv današnjice. Oni s tim i meni zabadaju nož u leđa. Što misliš da sam slučajno pošao s Gabelicom – pa on bi mene ubio. Nije mi jasno kako intelektualci mogu biti takovi. Što on tu svoju inteligenciju nije iskoristio u pravilne svrhe, a što će mu inteligencija kada je krivo iskorištена. Ja znam da bi oni meni zabili nož u leđa i ja bih bio kadar da odmah streljam i Gabelicu i Arapovića, a i drugog pa ma tko to bio." Uzgred budi rečeno, u jednom drugom izvješću suradnik "Mirko", koji je vrlo zaslužan za Arapovićevo uhićenje 1965. godine, tvrdit će kako je Gabelica "bio pozivan u SUP Zagreb na razgovor u vezi njegove nacionalne nastranosti"!!! Izgleda da u Hrvatskoj ima puno "nacionalno nastranih", zar ne?

Dolaskom u Beč, Arapović za Udbu postaje opasan terorist. Ipak zanimljiv je opis koji je napravljen u Splitu na osnovu izvješća suradnika "Marijana", za koga Arapović misli da i nije bio iskreni suradnik UDB-e: "Arapović je već oformljena ličnost teroriste, kod njega se ispoljavaju sve osobine koje karakteriziraju teroristu. Apsolutno, ne teži da stvori neku masovnu organizaciju, već grupu od nekoliko lica koja bi po svemu trebala biti identična njemu, tj.

spremna za akcije svake vrste. Opisuje ga kao vrlo inteligentnog, staloženog, vrlo postojanog – lišenog svih poroka i kao čovjeka, koji sve svoje umne i fizičke snage racionalno koristi. Kao pojava je vrlo privlačan i vrlo brzo osvaja sredinu u kojoj se nađe. Apsolutno ne uživa alkohol i njegov život liči na život askete. Umjeren u izjavama i vrlo promućuran. 'Marijanu' se predstavio kao ateista i kao protivnik čiste ustaške ideologije, ali kao veliki hrvatski nacionalist. Već je očito da će Arapović djelovati u tom pravcu, ma gdje se on nalazio."

Jasno je da se Udba trudila kompromitirati Arapovića. Spomenut će samo njegovo pismo iz New Yorka koje je uputio dr. Ivu Korskom u Buenos Aires 1969. godine. Jugoslavenska ambasada u Buenos Airesu je "izuzela" pismo, vjerojatno preko poštara ili pak argentinskoga policijskog prevoditelja s četničkim pedigreeom. Tako u "obradi" jugo-ambasade Arapović piše Korskom: "Vi znate da je u Jasenovcu poubijano 600.000 odnosno 800.000 Srba." Eto, pa sam Milan Bulajić bi trebao biti sretan što mu je Arapović bio tako dobar suradnik, zar ne?

Posebno su interesantna dva Udbina doušnika: "Jovo", koji se dolaskom u emigraciju prekrstio u "Ivo", i "Branko", koji nije više među živima. "Ivo" je skupo naplaćivao Udbi svoje izmišljotine. Međutim posebno je interesantna njegova uloga u "otkrivanju" suradnice "Hrvatske borbe" koja je svoje priloge potpisivala s pseudonimom "Cvituša". Radi se o Mariji Pavelić Lopez (bila je udata za Meksikanca ili Španjolca), živjela je u Kaliforniji, a jedno vrijeme boravila u gradu Alicante, Španjolska. Centar SDS Zagreb je poslao slike dviju djevojaka koje su iz Zagreba došle u Cleveland i tu se zaposlike. Nakon nekoliko mjeseci, "Ivo" je početkom prosinca 1973. godine "identificirao" koja je od njih "Cvituša", te je Udba pribavila o njoj "dokumentaciju na osnovu koje se može pokrenuti krivični postupak ili izvršiti kombinaciju".

"Branko" je bio sveučilišni profesor. To mu nije smetalo da se ponaša kao i svi drugi doušnici. Evo što on sugerira svojim nalogodavcima u Udbi: "Na kraju želim konstatirati i to sa sigurnošću da je Arapović svojim dolaskom u Evropu, pokrenuo diverzantske akcije, da je animirao i okupio oko sebe druge emigrante i da će sasvim sigurno i dalje izvršavati takve akcije, u čemu mislim da bi ga pod svaku cijenu trebalo spriječiti." Pače,

možemo i zamisliti kako je mogla djelovati i što znači njegova preporuka "spriječiti ga pod svaku cijenu". A kakav je Arapović bio "terorist" najbolje se vidi iz njegova referata održanog na II. Kongresu Hrvatske rodoljubive mladeži u Clevelandu 29.-30. lipnja 1974. godine, a koji je u cijelosti dan u ovoj knjizi. Recimo, Arapović u njemu kaže: "Hrvatska Država ne će biti ni rasistička, ni vjerska, ni ateistička, nego moderna uređena zajednica jednakopravnih građana, u kojoj će temeljnim zakonom biti sloboda čovjeka i slobodan politički, socijalni, vjerski i kulturni razvoj svih njezinih građana bez obzira na razlike podrijetla, uvjerenja i vjeroispovijesti." Gadan neki terorist, zar ne?

Arapovićeva knjiga samo potvrđuje mišljenje koje je o Udbi imao njegov prijatelj i suradnik Bruno Bušić. To konstatira i mr. Katalinić:

"Tek što je, nakon islužene robije, otisao po drugi put u emigraciju, Bruno Bušić je s puno snažnjom argumentacijom od moje, temeljenoj i na osobnom iskustvu, ustvrdio da je Udba 'bez ikakve sumnje, najnesposobnija policijska služba u Europi, kako na Istoku, tako i na Zapadu.' (Danica, 20.6.1977.) Možda ga je upravo ta tvrdnja stajala i glave, jer je Udba željela njegovom smrću uvjeriti Hrvate, kako u emigraciji tako i u domovini, da je ona ipak svemoguća.

Jest, Udba je uspjela ubiti ne samo Brunu Bušića nego i tolike druge Hrvate, ali je čak i u tome pokazala svoju nesposobnost, kako političku tako i tehničku."

Tu je nama posebno interesantno vidjeti kako mr. Katalinić objašnjava tu političku nesposobnost Udbe:

"Naime, svako političko ubojstvo treba donijeti i određenu političku korist. Pa ako je učinak protivan, tj. ako se njime više štetilo nego koristilo onome tko je dao nalog za ubojstvo, onda se to ubojstvo nije isplatilo i dokazuje nesposobnost onih koji su ga planirali i naložili. (...)

I ubojstvo Brune Bušića, koje smo svi mi, njegovi prijatelji, suradnici i poštovatelji, itekako osjetili, i opet je bio pucanj u Jugoslaviju, a ne u Hrvatsku. Mi smo izgubili suborca i prijatelja, a Hrvatska je dobila borbeni mit. Udba nije mogla shvatiti da je krv

mučenika sjeme pobjede. Zato je propala i ona i država koju je nastojala braniti, ali stvarno pomagala rušiti. (...)

Mrtav Bruno Bušić borio se je i u domovinskom ratu, pretvorivši se u 'bojnu Brune Bušića'. Mrtav Bušić je i pobijedio u tome ratu. Riječi 'trubadura sa Seine' i njegova prolivena krv, pretvorili su se u hitce hrvatskih branitelja."

Nama ostaje samo konstatirati da je teško ne složiti s mr. Katalinićem.

Na kraju mi ostaje samo zahvaliti se Rudolfu Arapoviću na ovoj knjizi, i mnogo više zbog svega onoga što je radio tako da je taj njegov rad učinio da i mogu nastati ovakve knjige. Da nije bilo takvih ljudi kakav je Rudolf Arapović, naravno i prije svih Bruno Bušić, teško bi bilo moguće da danas u državi Hrvatskoj uopće predstavljamo ovakve knjige.

**D. JELČIĆ I J. PEČARIĆ, KNJIŽEVNIK MILE
BUDAK SADA I OVDJE, ZAGREB, 2005.**

**O MILI BUDAKU, OPET
DESET ČINJENICA I DESET PITANJA
S JEDNIM APELOM U ZAKLJUČKU**

U povodu najnovije medijske hajke na Milu Budaku, u kojoj na nedostojan način, osim notornih neznalica, sudjeluju i ostrašćeni njegovi politički mrzitelji, a da bi se dokazala vjerodostojnost načela depolitizacije pravosuđa i afirmacije pravnih kriterija u pravnoj državi, što je po svojim Ustavnim odredbama Republika Hrvatska, iznosimo deset činjenica i postavljamo deset pitanja.

Evo najprije tih činjenica:

- 1) Mile Budak, zagrebački odvjetnik i član Hrvatske stranke prava, koji je pred kraljevskim sudom u Kraljevini SHS, svibnja 1925., branio komunističkog prvaka Vladimira Čopića, tada već i autor dviju zapaženih knjiga književne proze, "ličkih priča" *Pod gorom* i "zapisa jednog malog intelektualca" *Raspeće*, tiskanih u nakladi Matice hrvatske, napadnut je 7. lipnja 1932., oko podneva, u kućnoj veži zgrade u Ilici 10, po naredbi beogradske vlade a u organizaciji Uprave policije u Zagrebu. Atentat su izvela trojica

policajskih plaćenika zadavši mu nekoliko udaraca željeznom šipkom po glavi. Liječen je u zagrebačkoj bolnici 38 dana.

2) Sedam mjeseci kasnije, zajedno sa suprugom Ivkom, otišao je u emigraciju i pristupio Ustaškom pokretu.

3) U Zagreb se vratio, mimo suglasnosti Ante Pavelića, 6. srpnja 1938.

4) Odmah objavljuje roman u četiri knjige *Ognjište*. O tom romanu napisano je nekoliko desetaka najpohvalnijih prikaza kako u hrvatskoj tako i u srpskoj i u slovenskoj književnoj kritici, a jedan od njih napisao je i Josip Horvat u "Jutarnjem listu" 31. srpnja 1938. pod naslovom *Lička "Ilijada"*. *Reprezentativno djelo hrvatske književnosti*. Njegovu ocjenu do danas nitko nije osporio relevantnom književno-kritičkom prosudbom.

5) Obnavlja suradnju i prijateljstvo s Vlatkom Mačekom, ali poslije osnutka Banovine Hrvatske uhićen je 15. veljače 1940. i zadržan u zatvoru bez sudskog rješenja do 12. travnja.

6) Toga dana nađena je mrtva u zdencu Budakova vinograda njegova supruga Ivka. Ni do danas nisu rasvijetljene okolnosti njezine tragične smrti, koja ga je psihički utukla. Obolio na žuci i neposredno prije ustrojstva NDH operiran, tako da je 10. travnja 1941. dočekao u bolnici ne sudjelujući u proglašenju NDH.

7) U Vladi NDH zauzimao je položaj ministra bogoštovlja i nastave i nije bio inicijator tzv. "rasnih zakona", njih je donijela Vlada pod pritiskom Nijemaca, ali je na tome mjestu zavlačio koliko god je mogao i odgađao njihovu primjenu, zaštićujući kako Židove tako i Srbe koji su se našli kao profesori zagrebačkoga Sveučilišta, o čemu je svojedobno, još u doba komunističke vlasti, iznio činjenice Jaroslav Šidak. Nije poznat ni jedan jedini slučaj, da je ikome izravno nanio ikakvo zlo. Njegov pomirljivi govor na velikom političkom zboru u Virovitici ocijenilo je i beogradsko (Nedićevo) "Novo vreme" 19. kolovoza 1941. "glasom razbora iz Hrvatske". Dok je obavljao ministarsku službu njegov osobni vozač bio je Židov, a cijelo vrijeme NDH održavao je prijateljske odnose s nekoliko zagrebačkih židovskih obitelji, pa ga je njemački policijski ataše denuncirao zbog toga svojoj vradi. Kao poslanik u Berlinu nije imao nikakva političkog utjecaja, a kao ministar vanjskih poslova uvjetovao je, dosta grubo i sasvim nediplomatski, uspostavu odnosa

s Mussolinijevom Talijanskom Socijalnom Republikom Mussolinijevim odricanjem od Rimskih ugovora, zbog čega je bio prisiljen podnijeti ostavku. Time prestaje njegova politička aktivnost u Hrvatskoj.

8) U svibnju 1945. nije bio zarobljen od partizana, kao što piše "Vjesnikov" novinar, nego su ga engleske vojne vlasti izručile jugoslavenskim partizanima 18. svibnja 1945.

9) Sudski proces vođen je protiv njega i još nekih suoptuženika pred Vojnim sudom II. armije u Zagrebu 6. lipnja 1945. Osuđen je na smrt vješanjem, a presuda je izvršena već sljedećeg dana, 7. lipnja 1945., na 13. obljetnicu zagrebačkog atentata na nj! Za grob mu se ni danas ne zna.

10) Dokumentacija kako o provedenoj istrazi tako i o procesu pred sudom nije nikada bila predviđena javnosti niti je bila dostupna znanstvenim istraživačima, niti je do danas proučena u cijelini.

A evo i pitanja:

1) Jesu li atentatori na Budaka 1932. i njihovi naredbodavci počinili zločin?

2) Je li cijelokupni proces, od istražnog postupka do suđenja pred Vojnim sudom II. armije u Zagrebu mogao biti korektan i pravno valjan s obzirom na činjenicu da je, uz tako tešku optužbu, istraga provedena za jedno popodne, a suđenje trajalo samo nekoliko sati, da su se i istraga i suđenje vodili bez branitelja i bez saslušavanja svjedoka obrane, čak i bez prava na žalbu, pa je tako teška kazna izvršena već sljedećega dana, ni dvanaest sati nakon izricanja presude? Jesu li i danas, u Republici Hrvatskoj, pravno respektabilni i takav proces, i osuda koja je na njemu donesena, a najzad i njeno izvršenje?

3) Je li takvim suđenjem izvršen prema njemu ratni zločin, i to nakon završetka rata?

4) Je li bilo regularno ubojstvo njegove 20-godišnje kćeri Grozde? Nakon što su je rastavili od oca, vojne vlasti Jugoslavenske armije pogubile su je negdje kod Škofje Loke, a prema nekim glasovima i silovali, bez ikakve optužbe, bez ikakve istrage, bez ikakva suđenja. Ubijena je, očito, samo zato jer je njegova kći, a nikakva dokumentacija o tome ni danas nije poznata, kao što je

nepoznat i njezin grob. Je li takva likvidacija ratni zločin? I to ratni zločin izvršen poslije rata?

5) Je li uvjерljivo kad dokazani ratni zločinci svoju žrtvu svrstavaju bez ikakvih dokaza u red ratnih zločinaca?

6) Rečenica "Srbe na vrbe", koju je izrekao u Varaždinu, a za koju je i sam priznao priateljima, kad su mu zbog nje prigovorili, da mu je "izletjela", nije njegova rečenica: nju je prvi izrekao 1914. Slovenac Marko Natlačen, kojemu to nije smetalo da u vrijeme Kraljevine Jugoslavije bude istaknuti član slovenske Klerikalne stranke Antuna Korošeca, a onda, kao takav, sredinom tridesetih godina postane i ban Dravske banovine! To međutim nije isprika za nj. Budaku se ona ne može oprostiti, ali je li ta krivnja dovoljna da ga se proglaši ratnim zločincem? Ne bi li regularni sud povezao tu rečenicu s onom željeznom šipkom i proveo potrebna vještačenja, koja se nameću sama po sebi?

7) Ako je proces Budaku bio politički proces, kao što su to bili i mnogi procesi pred komunističkim sudovima, uključujući i one poslike "hrvatskog proljeća", a teško bi bilo dokazati da oni to nisu bili, po kojoj to logici neki tvrdi zagovornici pravne države i depolitizacije sudstva danas, u Hrvatskoj, istodobno odobravaju političke procese u razdoblju od 1945. do 1990., i prihvaćaju njihove osude, pa se štoviše osuđenike na njima usuđuju i kvalificirati najtežim izrazima, težim i od onih koji su bili navedeni i u optužnicu i u osudi (što bi čak moglo biti i kažnjivo)? Ne otkrivaju li se time oni sami kao filokomunisti jugoslavenske orijentacije? A ako to doista jesu, a teško bi nas mogli uvjeriti da nisu, zašto se otvoreno ne očituju takvima, umjesto što se kukavički kamufliraju demokratskim načelima (koja, kad su bili u prilici, sve do 1990., *in praxi* ni sami ne samo da nisu poštivali nego su ih naprotiv svjesno gazili)? I nije li onda vrijeme da Republika Hrvatska, kao pravna država, koja ne primjenjuje političke kriterije u svome pravosuđu, izjaví, jednom zauvijek, da ne priznaje pravnu valjanost bilo kojeg političkog procesa u prošlosti, kao ni moralne i političke konzekvence koje iz njih proizlaze (uz pridržavanje prava da u pojedinim kaznenim predmetima, kao što je i ovaj, ako je potrebno, provede pravno regularnu obnovu procesa)?

8) Ima li među našim eminentnim pravnim ekspertima i znanstvenim autoritetima ikoga tko bi, danas i ovdje, bio voljan – ne sposoban nego upravo *voljan!* – dokazati nevjerodostojnost komunističkog antifašizma zbog raskoraka između komunističke teorije, izražene u zakonima i javnim deklaracijama, i komunističke prakse, ispunjene svakodnevnim i različitim nasiljima i zločinima prema vlastitim građanima, što je potvrđio i sam Josip Broz znamenitom izjavom 1972. u Prištini, da se sudci ne moraju držati zakona “kao pijan plota” (doslovce tako!), čime je i sam priznao ne samo pravnu nevjerodostojnost nego i nezakonitost komunističkog sudstva, pa nepriznavanje komunističkog antifašizma i njegova pravosuđa ne znači i osporavanje antifašizma kao jednoga od temelja Republike Hrvatske, notificiranoga i u preambuli njezina Ustava, nego upravo obratno, znači priznavanje tih temelja, ali u izvornom, demokratskom značenju tog pojma?

9) Jesu li “Vjesnik”, “Novi list” i neke druge tiskovine, odlučivši pisati o Budaku, mogli naći novinare kvalificiraniye za tu temu, novinare koji o Budaku nešto i znaju, novinare koji ne bi ponavljali stare i dubiozne kvalifikacije u pravnom smislu nevjerodostojnih sudova? Tako npr. ne bi novinar “Vjesnika”, očito ne razumijevajući pojmove o kojima piše, osporavao ono što nikada nitko nije ni tvrdio, naime da je Budak bio “reformator” hrvatske književnosti?

10) Hrvatska je danas pluralistička a ne jednoumna i nije li “Vjesnik”, kad je već želio čuti mišljenje hrvatskih građana o Budaku, mogao u onoj svojoj anketi zapitati nešto i građane koji nikada nisu bili integralni Jugoslaveni, a najmanje u presudnim godinama za hrvatsku slobodu 1989./1990.? Zar u Hrvatskoj danas nema i takvih intelektualaca, i ne samo intelektualaca, koji “u ono vrijeme” nisu bili ni svjedoci optužbe na tadašnjim političkim procesima, ni UJDI-jevci, niti su danas njihovi duhovni trabanti? I, najzad, zašto većina medija u Hrvatskoj danas dopušta čuti samo njihov glas? Skrivajući se iza demokratskih fraza, kriptokomunistička manjina u Hrvatskoj medijski je ovladala gotovo cijelim duhovnim prostorom, krivotvoreći naše javno mišljenje; je li njihova mimikrija “hrabrost” ili podlost? Je li teško razabrati njihov cilj?

Legitimni demokratski zahtjev glasi vrlo jednostavno: *audiatur et altera pars!*

*

Spomenik (ili spomen-ploča) Mili Budaku u Svetom Roku – da ili ne? To je pitanje samo povod ovome tekstu, ali ne i bitno pitanje koje ovoga trenutka traži urgentni odgovor. Štoviše, to pitanje se možda ne bi ni postavljalo, kad bi nam bio poznat grob Mile Budaka. Ali on je nepoznat i danas. A osnovno je ljudsko pravo svakoga čovjeka, da ima svoj grobni humak, da se za nj zna i da bude obilježen.

Potpisujemo ovaj tekst kao apel. Ne želimo usurpirati ulogu regularnoga nadležnog suda ni prejudicirati njegovu odluku. Očekujemo da Republika Hrvatska, dosljedna u provođenju načela pravne države, pridonese svoj udio i da nadležna tijela, *i to po službenoj dužnosti, pokrenu obnovu političkih procesa održavanih u doba komunističke i drugih totalitarističkih vlasti*, pa tako i procesa protiv Mile Budaka. Neka se uzmu u obzir svi dokumenti, koje budu podnijeli i optužba i obrana, neka se pravnom nepristranošću, *sine ira et studio*, prosudi njegova objektivna krivnja i neka se izrekne pravomočna, pravno regularna i na zakonu utemeljena presuda. Svi ćemo je priznati i poštivati.

Ovaj apel je otvoren za svakoga tko ga bude želio naknadno supotpisati.

U Zagrebu, kolovoza 2004.

Mirko Alilović, umirovljenik

Teo Andrić, dipl. ing. pričuvni bojnik HV

Akademik Ivan Aralica, književnik

Jakov Aralica, profesor

Rudolf Arapović, novinar i publicist

Dr. sc. Mato Artuković, znanstveni savjetnik, Slavonski Brod

Stjepan Asić, dizajner, Tajnik HSK-a Australije

Don Miljenko Babaić, katolički svećenik, bivši politički zatvorenik i ratni vojni kapelan

Branimir Babić

Mr. sc. fra Marko Babić, prof. teologije

Martin Babić

Dr Jozo Badrov, spec. oralni kirurg
Marija Bakota, umirovljenica, Zagreb
Miro P. Bakrač, profesor
Mirsad Bakšić, dipl.iur., brigadir HV i predsjednik Udruge "Dr. Safvet beg Bašagić"
Mile Balen, književnik
Žarko Barać, prof. matematike i fizike
Miljenko Baloković, knjižničar Nacionalne i sveučilišne knjižnice
Josip Baotić, dipl. oec. kib., direktor INTERCON-a, međunarodnog savjetovanja za strateški razvitak društva
Tadija Barun, dožupan Splitsko-dalmatinske županije
Ivan Bastjančić, dipl. ing.
Đurđica Bastjančić, profesorica
Mate Bašić, novinar
Vladimir Bebek, pukovnik u m.
Mr. sc. Ivan Bekavac, publicist
Ante Belas, VŠS ekonomist
Ante Beljo, ravnatelj HIC-a
Josip Berić, hrvatski branitelj
Niko Bete, pjevač
Nada Beuc, profesor, tajnica Ogranka Matice Hrvatske Makarska
Vlatko Bilić, dipl. ing. arh.
Dr. sc. Ivan Biondić, sveučilišni profesor
Goran Ante Blažeković, informatičar
Miroslav Boban, hrvatski branitelj
Akademik Rafo Bogišić
Đina Bonković, službenica
Milan Boras, dipl. ing.
Gojko Borić, novinar
Damir Borovčak, dip. ing. i publicist
Ante Bošnjak, iseljenik
Ivan Bošnjak, poduzetnik
Kruno Bošnjak, akademski kipar i profesor ALU u m.
Fra Frano Botica
Josip Botteri Dini, akademski slikar, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Splitu
Frane Brajko, hrvatski branitelj

Josip Brkljačić, umirovljenik
Nada Brkljačić, činovnica
Damir Brzica, utemeljitelj i predsjednik udruge "Ujedinjeni Hrvati svijeta"
Dr. Ivan Brzović, liječnik u Kupresu
Dinko Budić, dipl. ekonom.
Dr Marijo Budimir, stomatolog
Suzana Budimir, dipl. ing., profesorica
Gordan Bule, gospodarstvenik
Matija Bulić, domaćica
Mr. sc. Jure Burić dr. med., prvi župan Dubrovačko- neretvanski i bivši zastupnik u Hrvatskom Državnom Saboru
Jure Caktas, kapetan duge plovidbe, Savjetnik za pomorski i intermodalni transport
Nevenka Crnko, umirovljenica
Mladen Čataj, zubotehničar
Vladimir Čataj, dr. veterine
Emil Ćić, publicist, muzikolog i glazbenik
Fra Milan (Karlo) Čirko
Dr. sc. Ivan Čizmić, znanstveni savjetnik
Mirko Čondić, pukovnik HV u m.
Željko Čop, hrvatski branitelj
Branka Čorak, službenica
Ivica Ćapin, ekonomist
Marko Ćavar, umirovljenik
dr. Ružica Ćavar predsjednica hrvatskog pokreta za život i obitelj
Ivo Ćoza, dipl. ing.
Dr Ante Ćurić, spec. parodontolog, dentalni i oralni patolog
Daniel Dasović, ing. građevinarstva, Podaca
Dr. dr. h. c. Nikola Debelić, sveučilišni profesor
Miodrag Demo, brigadir HV
Julije Derossi, književnik
Zlata Derossi, profesorica
Dr Ferdinand Diklan, stomatolog
Tonka-Marija Dobrinić, umirovljenica
Mira Donadini, socijalna djelatnica u m.
Zvonko Dragić, novinar, Mostar

Tomislav Držić, novinar
Dr. sc. Andrej Dujella, sveučilišni profesor
Mr. sc. Ivan Dujmović, umirovljenik
Dr. sc. Senadin Duraković, sveučilišni profesor
Ante Duvnjak, gospodarstvenik
Dr. Ivo Dužević, psihijatar-psihoterapeut, član Predsjedništva Ogranka Matice Hrvatske Makarska
Lepan Emil
Nela Eržišnik, glumica
Ivan Fičko, pukovnik u m.
Boris Flego, umirovljenik
Vlado Franjević, kulturno-likovni radnik, Lichtenstein
Vladimir Fuček, sudac u m., predsjednik URV "Hrvatski domobran"
Ivan Gabelica, dipl. iur.
Srećko Gabrilovac, dipl. ing.
Nikola Gadže
Marko Gale, obrtnik
Osvin Gaupp, Baden, Švicarska
Dunja Gaupp, Baden, Švicarska
Anka Glavina Kovačić, umirovljenica
Dara Glavina, laborantica
Ivan Glibić, dipl. ing.
Vijana Grgurević, med. sestra
Branimir Grubelić, odvjetnik
Dr. sc. Petar Gugić, sveučilišni profesor
Rajka Gugić, dipl. iur.
Ante Gugo, novinar i publicist
Marijan Horvat-Mileković, književnik
Dr. Ivan Huljev
Mijo Ilić, hrvatski branitelj
Ivan Ivanda, profesor, član predsjedništva Ogranka Matice Hrvatske Makarska
Dr. Luca Ivanda, specijalist školske medicine
Mr. sc. Nenad Ivanković, novinar, publicist i predsjednik HONOS-a
Ilija Ivezić, filmski i kazališni glumac
Dr. sc. Krešimir Jakić, sveučilišni profesor u m.
Željko Jakić, politolog, Belgija, predstavnik HSK pri Vijeću Europe

Dr. sc. Zvonimir Janović, sveučilišni profesor

Dr. sc. Jere Jareb, profesor emeritus Saint Francis University,
Loretto, USA

Akademik Dubravko Jelčić, književnik, znanstveni savjetnik u m.

Dr. Milan Jelić, dipl. oekon., ekonomist u m., Argentina

Ivan Jindra, novinar

Darinka Jonjić, politička uznica i nastavnica u m.

Tomislav Jonjić, odvjetnik i publicist

Dinko Jonjić, dugogodišnji politički zatvorenik, danas odvjetnik u
Imotskom

Josip Jović, novinar i publicist

Fra Ivan Jukić

Dr. sc. Josip Jurčević, znanstveni savjetnik

Anto Jurendić, predsjednik udruge Uzdanica 90. ATJ Lučko

Marko Jurić, novinar

Dr. Ivan Jurić, novinar, Metković

Zdenko Jurinić, dipl. ing. kemije u m.

Dr. sc. Fra Karlo Jurišić, umirov. profesor teologije i povijesti

Marina Jurišić, članica predsjedništva Ogranka Matice Hrvatske
Makarska

Ivan Juroš, dipl. ing.

Damir Kalafatić, dipl. ing. kemije

Marija Kalafatić, dipl. ing. kemije

Vinko Kalinić, književnik

Halili Kamber, službenik

Pajo Kanižaj, književnik

Pavao Slavko Keserović, dip. ing., Melbourne, Australija

Ing. Nikola Kirigin, prvi predsjednik Hrvatskog svjetskog kongresa

Jure Knezović, predsjednik Hrvatskog društva političkih zatvorenika

Marija Knezović, zubni tehničar

Dr. Zlata Knezović

Dr. sc. Ivan Kordić, filozof i teolog, sveučilišni professor i publicist

Mr. sc. Marica Kordić, nakladnik

Zdravko Kordić, prof. i književnik - pred. DHK HB – Mostar

Ivica Korman, djelatnik HNK

Zvonimir Kos, umirovljenik

Dr. Tomo Kovač

Mario Kovaček, student
Stjepan Kovaček, strojovođa
Tomica Kovaček, vet. tehničar
Verica Kovaček, med. sestra, narednik HV u m.
Mate Kovačević, novinar
Željko Kovačević, dipl. ing. el., savjetnik direktora HEP
Elektrodalmacija Split, član MENSE, Zmaj od Radobolje u
DBHZ, bivši predsjednik NK Hajduk
Ivan Krešić, dipl. ing.
Mijo Krešo-Lovrić, dipl. ing., politički zatvorenik
Prof. Kuzma Kovačić, akad. kipar
Barbara Kovačić, prof.
Marko Krilić, ing., Busovača
Ante Krmpotić, profesor
Marijan Krmpotić, profesor
Vjekoslav Krsnik, novinar
Dr.st Petar Kružić - Stuttgart
Ivan Kujundžić, akademski kipar
Dr. sc. Nedjeljko Kujundžić, sveučilišni profesor
Tonči Kunjašić, poduzetnik
Akademik Ivan Kušan, književnik
Vladimir Kürner, dipl. ing.
Ivan Lacković-Croata, slikar
Miro Laco, profesor, pukovnik HV u m.
Josip Laća, književnik
Fra Milan Lapić
Dr. P. Vjekoslav Lasić, dominikanac, politički zatvorenik
Ana Lemić, profesorica, ravnateljica gimnazije
Mate Lendić, ravnatelj Crvenog križa, Makarska
Dr. sc. Hrvoje Lorković, sveučilišni profesor
Ana Luetić, umirovljenica
Dr. sc. Branimir Lukšić, sveučilišni profesor
Zvonko Kajfeš, umirovljenik
Željko Keglević, umirovljenik, Chicago (Ill.), SAD
Dražen Keleminec
Dr. sc. Ivan Kordić, filozof i teolog, sveučilišni professor i publicist
Mr. sc. Marica Kordić, nakladnik

Dr. sc. Jure Krišto, znanstveni savjetnik
Dr. sc. Milan Kruhek, znanstveni savjetnik
Ante Madunić, dipl. iur.
Mirjana Majnarić, umirovljenica, Zagreb
Dragutin Majstorović, ing.
Duško Malešević, akademski slikar i profesor
Ante Mandić, dipl. ing.
Vinko Mandurić, ekonomist
Ivan Maras, invalid Domovinskog rata
Mato Marčinko, dipl. iur, publicist, dugogodišnji politički zatvorenik
Domagoj Margetić, novinar i publicist, predsjednik UNRH
Dr. Radoslav Marić, M. D., ABOG, LMCC, FLEX, ECFMG,
Ansonia, SAD
Vlado Marić, odvjetnik
Žarko Marić, profesor i novinar
Ivica Marijačić, novinar
Slobodan Markić, dipl. ing.
Dr. sc. Ante F. Markotić, sveučilišni profesor
Dr. Vlatko Martinić
Frano Marušić, dipl. ing.
Mario Marušić, novinar i publicist
Mile Maslać, književnik
Marija Matajija, učiteljica u m.
Vlatko Matajija, učitelj u m.
Marko Matanović, umirovljenik
Mr. sc. Ivica Matičević, asistent
Jozo Matić, narednik HV-a u m., invalid Domovinskog rata
Marko Matić, dipl. prav. i književnik -Zagreb
Dr. sc. Zlatko Matijević, znanstveni savjetnik
Vedran Meić, hrvatski branitelj
Vlatko Menix, predsjednik udruge povratnika u BiH
Dr. sc. Andelko Mijatović, znanstveni istraživač i publicist
Dr. Martin Mikecin, spec. pedijatar i neuropedijatar
Vanja Mikecin, profesor
Marko Mikulandra, redatelj i dramski pisac
Miroslav Mikuljan, filmski redatelj
Fra Stanko Milanović Litre (Jure)

Mile Milković - Production Operations Manager – Vancouver,
Kanada

Josip Miljak, poduzetnik

Fra Frano Mirković

Bosiljko Mišetić, odvjetnik

Đino Mladineo, prof., Komiža, otok Vis

Ratimir Mocnaj, dipl. ing.

Ana Mocnaj, profesorica, tajnica AMCA-e Kanada

Vladimir Mrkoci, profesor

Tinka Muradori, akademska glazbenica

Dr. sc. Jasmina Mužinić, znanstvena suradnica

Mislav Mužinić, dipl. ing.

Ante Naglić, hrvatski branitelj

Prof. dr. Andrija Nikić, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva
Napredak Mostar

Igor Nikolić, umirovljenik, Clearwater (Florida), SAD

Mr. Boris Nikšić, povjesničar i latinist, Zagreb

Josip Nikšić, dipl. inž. kem. tehnologije, Šibenik

Ivan Nogalo, gospodarstvenik

Javor Novak, publicist

Zvonimir Novosel, str. tehničar

Iva Nuić, nastavnica i književnica - Drinovci

Tomislav Nuernberger, dipl. ing. matematike

Mato Obrul, djelatnik HNK

Željko Olujić, dipl.iur., odvjetnik

Ivan Orešković, profesor, ravnatelj strukovne škole Sebastijan Palić

Ivan Pandža, invalid Hrvatskog domovinskog rata

Marko Pandža

Ile Papić, dipl. ing. prometa

Tone Papić, dipl.ing.arh., akad. slikar

Ivo Paradžik, umirovljenik

Ivica Pavelić, hrvatski branitelj

Jelka Pavičić, knjižničarka

Josip Pavičić, književnik i nakladnik

Tomislav Pavičić, dipl. ing., menadžer, predsjednik Hrvatskog
Kulturnog Društva Uzajamne Pomoći sa Dock Sud-a,
Avellaneda, Argentina

Robert Pavičić, dipl. ing.
Dr. sc. Mate Pavković
Mladen Pavković, novinar i publicist
Dr. sc. Dragutin Pavličević, sveučilišni profesor
Pero Pavlović, mr. sci. i književnik - Neum Mostar
Don Pero Pavlović, katolički svećenik, Ravno
Dr. sc. Davor Pavuna, fizičar
Marija Peakić-Mikuljan, književnica
Akademik Josip Pećarić, sveučilišni profesor
Jelena Pećarić, profesorica
Kornelija Pejčinović, javni radnik
Marija Pejić, članica predsjedništva Ogranka Matice Hrvatske
Makarska
Kaja Pereković, umirovljenica
Dragutin Perić, Konjic
Dr. sc. Nedjeljko Perić, sveučilišni profesor
Ratko Perković, umirovljenik
Marija Perković, nastavnica u m.
Rade Perković, glumac
Branimir Petener, dipl. ing. i publicist
Slavko Petračić, dipl. ing.
Petar Petrić, dipl. ing.
Dora Petrić, službenica
Ivica Petrović, profesor na sveučilištu u Mostaru
Nenad Piskač, književnik
Luka Podrug, dipl. iur.
Vlado Polgar, dipl. ing.
Valentin Pozaić, Družba isusova, professor moralne teologije
Vlatko Previšić, profesor
Dr Ana Prolić, stomatologinja
Dr Luka Prolić, spec. oralni kirurg
Božo Protrka, ekonomist
Stipe Puđa, dipl. oec, ratni dopisnik HINE
Dr. sc. Zvonimir Puškaš, znanstveni suradnik u m.
Fra Dominik – Ratko Radić
Dr. sc. Zvonimir Radić, predsjednik Domagojeve zajednice
Tomislav Raguž, dipl. oec.

Juraj Rajčević, ugostitelj
Filip Rajčević, ugostitelj
Milka Rajčević, ugostiteljica
Ankica Ravlić, profesorica, predsjednica Ogranka Matice Hrvatske
Makarska
Tomislav Reškovac, poduzetnik
Dr. Milan Ribičić
Kocijan Rigert, bojnik u m. Antiterorističke jedinice – ATJ – Lučko
Dragutin Rotim, odvjetnik
Joso Rukavina, građ. tehničar, hrvatski branitelj, Sveti Rok
Maja Runje, profesorica
Martin Sagner, dramski umjetnik, zastupnik u Hrvatskom državnom
saboru od 1990. do 1995.
Mag. iur. Darko Sagrak, predsjednik Udruge "Dr. Milan Šufflay"
Ante Santini, hrvatski branitelj
Ivica Sentić, gospodarstvenik, pričuvni pukovnik HV
Dr.sc. Jadranka Sertić, sveučilišna profesorica
Magdalena Sever, studentica sociologije
Vjekoslav Sironić, HT tehničar
Marko Skejo, pukovnik u m.
Dr. sc. Marina Skrobica
Ružica Soldo, prof. i književnica - Široki Brijeg
Velimir Soldo, pričuvni poručnik HVO
Ekrem Spahić, novinar i publicist
Božidar Spitzer, profesor
Dr. Stjepan Sraka, stomatolog
Ing. Siniša Srzić, zamjenik gradonačelnika grada Makarske
Branko Stančić, dipl. ing.
Zdravko Stanišić, umirovljenik
Ivica Stepinac, umirovljenik
Dragutin Stilinović, dipl. ing. arh.
Dr. sc. Aleksandar Stipčević, sveučilišni profesor
Fra Miljenko Stojić, književnik – Mostar
Ivan Strižić
Matilda Šaban, tajnica u osn. šk.
Milan Šaban, nastavnik u m.
Kata Šamadan

Jurica Šarić, tehničar
Oskar Šarunić, novinar i snimatelj
Dr. sc. Zvonimir Šeparović, profesor emeritus, predsjednik Hrvatskog žrtvoslovnog društva
Stjepan Šešelj, književnik
Ilija Leopold Šikić, Basel
Ivana Šimundić, med. sestra
Milan Šimunić, autoprijevoznik
Dr. sc. Ante Škegro, viši znanstveni suradnik
Ante Škrabić, nastavnik, dopredsjednik Ogranka Matice Hrvatske Makarska
Mr.sc. Ljubomir Škrinjar, biolog
Dr. sc. Hrvoje Šošić
Adela Šubić, umirovljenica
Roman Šule, hrvatski branitelj
Vlado Tadej, redatelj
Fra Vladimir (Ante) Tadić
Branko Tinodi, dipl. pravnik
Branka Tinodi, profesorica
Marko Tokić, professor
Mijo Tokić, prof. i književnik, Tomislavgrad
Benjamin Tolić, filozof i publicist
Dr. med. Berislav Tomac, Hagen, Njemačka
Zlatko Tomicić, književnik
Augustin Tomić, obrtnik
Dr. iur. Željko Tomašević, pričuvni časnik HV-a
Dr. sc. Luka Tomić, dopredsjednik Ogranka Matice Hrvatske Makarska
Tomislav Tonšić, hrvatski branitelj
Goran Trdin, profesor
Tihomir Trdin, dipl.ing.preh.teh.
Dr. sc. Miroslav Tuđman, sveučilišni profesor
Nenad Uđiljak, dipl. ing.
Fra Jakov Udovičić, Imotski
Dr. sc. Nikica Uglešić, sveučilišni profesor
Dr. sc. Đurđica Vasilj, sveučilišna profesorica
Ivo Vasilj, dipl. ing.

Mr. sc. Mario Vasilj, profesor na sveučilištu u Mostaru
Dr. Vlade Vicić, stomatolog, pjesnik, kantautor i politički uznik.
Đuro Vidmarović, književnik
Ivan Viluk, dipl. ing.
Julija Vojković, graf. urednica i dizajnerica
Dr. sc. Rudolf Vouk, sveučilišni profesor
Ivan Vragović, umirovljenik
Dr. sc. Vladimir Vratović, sveučilišni profesor u m.
Duje Vlastelica, ing. teh., pukovnik HV u m.
Zdenka Vratović, dipl. oec.
Mladenka Vrličak, dipl. ing. arh.
Andrija Vučemil, književnik – Rijeka
Dr. sc. Petar Vučić, pravnik i politolog
Rudi Vučić, akademski glazbenik, ravnatelj glazbene škole "I. Lukačića", Šibenik
Ante Vukasović, sveučilišni profesor u m.
Nada Vukasović, profesor u m.
Ive Vukić, gradj. tehničar
Marija Vukić, med. sestra u m.
Ljubo Vukoja, ekonomist
Ante Vuković, Stuttgart
Bože Vukušić, publicist
Marija Vuletić, profesorica
Dr. Nikola Vuletić
Igor Zidić, ravnatelj Moderne galerije, predsjednik Matice hrvatske
Ivan Zlopaša, predsjednik Udruge za očuvanje hrvatskih nacionalnih interesa u BiH "Pogledi"
Dr. Milan Zoretić, dipl. ing., sveučilišni profesor, Argentina
Marin Zrilić, student prava
Emil Kazimir Žeravica, hrvatski pisac i član DHK iz Pule
Dr. sc. fra Pavao Žmire
Dr. sc. Darko Žubrinić, sveučilišni profesor²

² Dok je knjiga bila u tisku g. Darko Sagrak nas je obavijestio o pristigla potpisa još 403 osobe većinom iz Kanade. Također je čuo i s drugih strana (npr. iz Rijeke, Slavonskog Broda), da su i tamo neformalne grupe građana provodile akciju i dobile nove potpisnike Apela.

PILSELOLOGIJA I MILE BUDAK

JUGONOSTALGIČARIMA HRVATI UBIJAJU IZAKONOM O KULTURI

Čini mi se da je cilj hajke na književnika Milu Budaka koja traje i dandanas ponajbolje opisana u jednoj tvrdnji iz mog interviewa "Slobodnoj Dalmaciji" od 25. kolovoza 2004., a to je da se iznova pokušava dokazati kako su Hrvati genocidan narod pa eto i zakonom o kulturi ubijaju druge ljude. Potvrdu za takvo mišljenje dao je Drago Pilsel. Naime, on je istog dana na internetu "Index.hr" objavio tekst *Sveti Ante Pavelić*. Zanimljivo je da istog dana njegov tekst prenosi (?) mreža s jugoslavenskom adresom

<http://www.pcnet.cg.yu/>.

Pilsel na početku teksta piše: "U očekivanju da Ivo Sanader naredi pokretanje bagera koji će u Svetome Roku srušiti spomen obilježe ustaškog doglavnika i ministra NDH Mile Budaka, branitelji lika i djela supotpisnika rasnih zakona pokrenuli su peticiju koju je potpisalo 120 sveučilišnih profesora, znanstvenika, kulturnih i javnih djelatnika."

Odmah zatim pokazuje da ga je u biti najviše pogodio moj interview u "Slobodnoj", posebno taj dio o "dokazivanju" genocidnosti hrvatskog naroda:

"Jedan od autora peticije, akademik Josip Pečarić, bokeljski Hrvat, obrazovan u Beogradu koji se, prema meni dostupnim izvorima, izjašnjavao i kao Srbin, a u Hrvatsku stigao sredinom osamdesetih uz pomoć struktura JNA (pomogle su mu, naime, veze supruge, kćeri oficira te vojske), da bi se danas žestoko busao u svoja hrvatska prsa i grlato galamio protiv navodnih širitelja tvrdnje o genocidnosti hrvatskog naroda, a to su isti oni koji zagovaraju uklanjanje spomenika Budaku i svih ulica koji taj ratni zločinac ima po Hrvatskoj ("Novi list" podsjeća da ih trenutno ima u 17 gradova), smatra da Mile Budak nije i ne smije biti smatran ratnim zločincem."

Tako sam doznao da sam se izjašnjavao kao Srbin. Vjerojatno zato i nisam mogao u Beogradu godinama napredovati s doktoratom iz matematike i velikim brojem objavljenih radova (moj petogodišnji stvaralački rad imao je po tamošnjim kriterijima koeficijent 158,5

dok je prvi matematičar poslije mene imao koeficijent manji od 50!). Očito su Pilselovi "izvori" dobro znali da samo njemu mogu prodati takvu glupost, ili barem da je on jedini toliko priglup da to i objavi.

Pilselu tako dragi Srbi nisu mi mogli oprostiti što sam se "izjašnjavao kao Srbin". Valjda sam zato tek dvije godine poslije predaje doktorata uspio doktorirati i to poslije niza javnih napada na moj rad? A uspio sam samo zato što sam pokazao da nije pogrešan moj doktorat već doktorat njihovog glavnog eksperta, koji je i dobio zaduženje da mi onemogući doktoriranje!

A možda su Pilselu njegovi izvori samo ispričali jednu moju priču (ili je on sam pročitao) iz koje je on zaključio da sam se ja izjasnio kao Srbin. Naime, kada smo svojevremeno doznali za srpsku priču kako je cijela Dalmacija srpska zemlja, rekli smo majci: "Mama, pa Ti nam nisi rekla da si Srpinkinja!" A ona će nama: "Pa ja vam to ne znam ni izgovoriti!" Razina inteligencije g. Pilsela je takva da je on ovo i mogao razumjeti kao izjašnjanje Srbinom.

A koliko li tek Pilsel obožava JNA. Doista, kako se neki znanstvenik s velikim brojem objavljenih radova, koji kao Hrvat nije mogao napredovati u Srbiji, može doseliti u Hrvatsku. Pa naravno: pomoći JNA! Zna se tko se borio za bratstvo i jedinstvo: JNA. Kada su vidjeli da jedan takav Hrvat ne može biti izabran u Beogradu, JNA mu je odmah našla mjesto u Zagrebu. A s obzirom na njihovu izuzetnu vrijednost lako su mogli prevariti matematičare u Zagrebu. Uvjerili su ih da je to što radi Pečarić dobro, iako to očito nije kad objavljuje u imperijalističkim zemljama kao što su SAD i sl. Ovi, znajući da su ovi iz JNA mnogo bolji matematičari od njih samih, odmah su napisali pozitivno izvješće. Vjerljivo su i upozorili ostale na Matematičkom odjelu PMF-a da su Pečarićev rad pozitivno ocijenili vrhunski matematičari kakvi su oni iz JNA, pa ga je Fakultetsko vijeće jednoglasno izabralo u zvanje izvanrednog profesora, preskočivši zvanje docent, a ubrzo prijevremeno i u zvanje redovitog profesora. Vjerljivo su za te preporuke iz JNA znali i u HAZU pa je vjerljivo to i bilo ključno u izboru za akademika. Puno voli JNA ovaj naš Pilsel, zar ne?

Ili možda Pilsel zna da je za moj dolazak u Zagreb važnu ulogu odigrao profesor Hrvoje Kraljević, kasnije ministar u Račanovoj vladi? Hoće li nam sa svojom tvrdnjom sugerirati na nekakve veze

Kraljevića s JNA? Ali, zar i to ne bi bilo priglupo? U tom trenutku je možda samo jedan matematičar u Hrvatskoj mogao imati stotinjak objavljenih radova koliko sam ih imao ja. Pa valjda Kraljević zna da je ta činjenica itekako dovoljna da budem izabran, i da mu za to ne treba nikakva veza s JNA? Tko je doista mogao uvjeriti Pilsela u neki takav podatak? Je li mu se samo netko narugao, a on pametan koliko jeste, povjerovao da je istina nešto tako priglupo i smiješno?

Moja supruga se oduševila kad je od Pilsela doznaла da je kćer oficira JNA. Misli da će Pilselova preporuka pomoći da joj tata dobije mirovinu oficira JNA. Ona u stvari ne razumije što Pilsel hoće reći. Naime, kako je lako ustanoviti da joj otac nije oficir JNA očito je kako Pilsel zna da joj je majka petljala nešto s nekim oficirom JNA. Jasno je da Pilsel mora znati što je neki oficir JNA radio po slavonskim selima tamo neke 1947. godine, zar ne?

Pilsel dalje piše: "Zašto? Pečarić tvrdi da Budak osobno nikoga nije ubio. Slijedeći tu logiku, ratni zločinci nisu ni Pavelić, ni Mussolini, ni Hitler, ni Milošević, ni mnogi drugi. Likovi poput akademika Pečarića tvrde da je Budak samo provodio rasne zakone. Pa bismo tako mogli blaženo promatrati ljude poput Eichmanna ili Maksa Luburića jer su i oni samo provodili neke zakone."

Zabavno je vidjeti kako Pilsel doslovno shvaća pojedine iskaze iz tog mog neautoriziranog telefonskog razgovora iz "Slobodne Dalmacije". Tamo doista stoji kako sam ja tvrdio da Budak osobno nikoga nije ubio. Naravno, jasno je zašto Pilsel ne citira pitanje i cijeli moј odgovor:

"- Znači, Budak je bio rodoljub i domoljub, a ne ratni zločinac?"

- Naravno da nije ratni zločinac. On osobno nikoga nije ubio. Sramotno je što se danas o Budaku pita jednog **Puhovskog** koji je bio sudionik u političkim procesima i osobno je svojim svjedočenjima slao ljude na robiju. Budak je, za razliku od njega, spašavao ljude."

Po Piselovoј "logici" ispada da je Puhovski "osobno svojim svjedočenjima slao ljude na robiju". Iole pismenijem čitatelju jasno je da je Puhovski osobno pomogao, a ne da ih je on osobno slao u zatvore. Dakle, isto preneseno značenje je i u izričaju za Budaka. Možemo razumjeti da Pilsel tako nešto i ne mora razumjeti. To doista

netko na njegovoj razini i ne mora razumjeti. Zbog takvih i jesam tražio autorizaciju teksta, što mi nije omogućeno. Međutim, ako i jest razumio, onda mu je tako nešto trebalo da bi Budaka povezao s Pavelićem, Mussolinijem, Hitlerom i Miloševićem. Kad vidimo kako je on kasnije tvrdio da smo imali "i u Tuđmanovom režimu tih i marljive zločince poput Gojka Šuška i razmahana laprdala poput Šime Đodana" (jasno je da su za Pilsela oni zločinci kada su pobijedili njegovu voljenu JNA), moramo Pilsela još i pohvaliti kako je u negativnom kontekstu uopće spomenuo Miloševića. Valjda je i to samo zato što je svijet napokon odlučio suditi Miloševiću (zbog toga što nije pobijedio Hrvate).

Vratimo se početku Pilselovog teksta. Vidimo da on spominje Budaka kao supotpisnika rasnih zakona. Dakle, rasnih zakona u množini. U mom interview-u u "Slobodnoj" napadani su novinari koji uporno ponavljaju tu neistinu. Ponavlja je i on. Ali za razliku onih inteligentnijih koji ostaju dosljedni svojoj laži, Pilsel u nastavku svog teksta pokazuje kako zna da je Budak supotpisnik samo jedne zakonske odredbe. Tekst je pisao istog dana kada je objavljen i moj interview pa valjda nije mogao tako brzo razumjeti razliku između jednine i množine.

Da bi dokazio moje "budalaštine" Pilsel polemizira s jednim tekstrom iz "Vjesnika" u kome se, kako sam Pilsel kaže, tvrdi da "Budak nije autor rasnih niti represivnih zakonskih odredaba." Time nam Pilsel opet hoće pokazati kako nije razumio razliku između riječi "autor" i "supotpisnik".

Također polemizira i s Vinkom Nikolićem: "Tvrđnju da Budak nije potpisao nijednu represivnu rasnu odredbu iznio je prije osam godina, u "Vjesniku" od 28. siječnja 1996., Vinko Nikolić, saborski zastupnik i bivši ustaški ideolog za vrijeme NDH. On se, rekao je, 'potradio i ustanovio u Hrvatskom državnom arhivu da te nesretne zakone od 30. travnja i 4. lipnja 1941. nije potpisao Mile Budak, nego su potpisali dr. Milovan Žanić i dr. Andrija Artuković'.

No, već za mjesec dana, 1. ožujka 1996., u Novom listu je opovrgнутa Nikolićeva tvrdnja, naime, objavljen je pretisak iz službenih "Narodnih novina" od 4. lipnja 1941. s punim tekstrom 'Zakonske odredbe o zaštiti narodne i arijske kulture hrvatskog naroda', koju je potpisao ministar Mile Budak, uz Pavelića,

Artukovića i Dumandžića. Sutradan, 5. lipnja 1941. i ustaške novine Hrvatski narod objavile su tekst te odredbe. Naslov je glasio: 'Židovi po rasi ne smiju suradnjom utjecati u izgradnji narodne i arijske kulture'."

Time nas sam Pilsel upozorova kako su hrvatski "ljevičari" sigurno još 1996. godine znali da Budak nije potpisnik rasnih zakona već se radilo samo o supotpisu jedne takve zakonske odredbe - one o kulturi. Ili on nije morao razumjeti da to što je objavljena odredba od 4. lipnja, ne dokazuje da je supotpisnik i onih od 30. travnja na koje se obično i misli kada se govori o rasnim zakonima a to su odredbe: o državljanstvu, o rasnoj pripadnosti i o zaštiti arijske krvi i časti hrvatskog naroda. Tako se te tri zakonske odredbe navode u knjizi *Ustaša – dokumenti o ustaškom pokretu*, Zagreb 1995., koju je priredio Petar Požar, prije "Tumačenja rasnih zakonskih odredbi" iz *Hrvatskog naroda*, Zagreb, broj 80., 3. svibnja 1941. U tom tumačenju komentiraju se samo ove tri zakonske odredbe. I Goldsteini u poglavlju "Pravna diskriminacija: Treći Reich kao uzor" u knjizi *Holokaust u Zagrebu*, Zagreb, 2001. spominju ove "tri ključne protužidovske zakonske odredbe" (str. 119.).

Ipak ima i nešto zanimljivo u Pilselovom tekstu. On nam, naime, pokazuje tko je inspirator ove igre o korištenju zakona o kulturi u dokazivanju navodne genocidnosti hrvatskog naroda. Pilsel piše: "Upravo je ta "Zakonska odredba o zaštiti narodne i arijske kulture hrvatskog naroda", koju je potpisao ministar Mile Budak, smatra povjesničar Ivo Goldstein, jedan od najsurovijih rasnih zakona koji je pripremao ustaše za masovni pokolj Židova i drugih."

A istina je da u poglavlju "Tko je odgovoran" na str. 583. Goldsteini doista tvrde da je Budak "supotpisnik jednog od najsurovijih rasnih zakona", a taj zakon nisu ni spomenuli u poglavlju o rasnim zakonima. Zar je doista najsurovije što su Židovi doživjeli u NDH to što nisu mogli sudjelovati u kulturi? Dakle nešto slično poznatoj "moralno-političkoj podobnosti", koje su kao komunisti provodili u drugoj Jugoslaviji prema nekim drugima, im je najsurovije? Rugaju se oni žrtvi svoga naroda?

Pilsel u ovom tekstu to objašnjava jednako priglupo. On misli kako je itekako bio važan taj rasni zakon o kulturi da bi se Židovi mogli slati u logore: "Kao ustaški ministar 'nastave i bogoslužja',

Budak je tako izgnao sve nearijce iz škole, kazališta, filma, kulturnih društava i ustanova, da bi zatim oni kao Židovi bili internirani u sabirne centre i na kraju u logore, gdje je većina ubijena od krvnika Maksa Luburića." Dakle, morali su prvo po ovom zakonu biti otpušteni, pa da valjda tako vlast utvrđi tko je Židov po rasi i da ih onda šalju u logore. Bez rasnog zakona o kulturi to ne bi bilo moguće.Kako su ustanovili tko su Židovi ako nisu radili u kulturi? Pa onda tu svoju budalaštinu komentira: "I već bi ovo bilo dovoljno da se odgovori budalaštinama koje izgovara akademik Pečarić u "Slobodnoj Dalmaciji" (25. kolovoz)." Kada su Goldsteini vidjeli tu njegovu priglupu interpretaciju njihova teksta odmah su mu se pridružili. Tako u "Novom listu" od 28. kolovoza 2004.:

"Po toj citiranoj Zakonskoj odredbi od 4. lipnja više od tisuću ljudi otpušteno je iz službe i upravo su takvi bili među prvima na udaru, kada su potkraj toga mjeseca započela masovna hapšenja i deportacije u logore u Gospicu, na Velebitu, na otoku Pagu i zatim u Jasenovac i jedva je dvadesetak tada deportiranih preživjelo sve te logore. Glavni dio otpuštanja iz službe provelo je Budakovo ministarstvo. Istina je da je on osobno izuzeo barem desetak osoba, s obrazloženjem da su nezamjenjivi stručnjaci. Ali od koga ih je izuzeo? Od samoga sebe, koji je mirno potpisao otpuštanje preostalih više od tisuću."

Je li Goldsteinima uopće jasno da njihova tvrdnja znači da je zakon o kulturi bio nužan da se Židovi šalju u logore? Odnosno, kako oni objašnjavaju da su u logorima bili i oni koji nisu bili kulturnjaci? Radi li se doista o nevjerljatoj gluposti Goldsteinovih, ili ih je mržnja toliko zaslijepila?

I Pilselu je važno to što je Budak autor izreke "Bježte psine preko Drine". On se i tu poziva na knjigu Goldsteinovih str. 564., ali je ne citira. Naime, Goldsteini pišu kako "Katolički list" podržava Milu Budaka "kada u rujnu govori protiv javne uporabe kletve, usprkos tome što se vrlo dobro znalo da je on autor izreke 'Bježte psine preko Drine!'" Je li Pilsel znao da je to Budak napisao mnogo ranije (što pišu Goldsteini u spomenutom tekstu iz "Novog lista") i da to što nije želio upotrebljavati nešto što bi se moglo i protumačiti da se odnosi na Srbe (I. Gabelica u "Novom hrvatskom slovu" od 19.

studenoga 2004. pokazuje kako se to odnosi na jugoslavenski državni aparat - vojsku, oružništvo, redarstvo, činovništvo i sl.) samo govori Budaku u prilog? Malo vjerojatno da bi Pilsel to i razumio, zar ne? Ali ovdje to i nije toliko zanimljivo koliko pitanje zašto Pilsel nije citirao Goldsteinovu knjigu. Jednostavno zato da bi mogao i njih krivotvoriti. Naime, on piše:

"Budak možda nije pripadao koljačkoj vertikali ustaškog pokreta ali joj je ideološki i intelektualno vjerno služio a zločine koje je vršila ova vertikala potpomagao. To bi se, dakako, dokazalo da se kojim slučajem obnovi ili revidira Budakov proces kako traže potpisnici peticije za zaštitu lika i djela Mile Budaka. "Katolički list" kao glasilo Katoličke crkve u NDH (17/1941) potvrđuje Budaka kao autora izreke "Bježte psine preko Drine" (Vidi u Goldstein, *Holokaust u Zagrebu*, str. 564)."

Da bi malo kasnije napisao:

"Andrija Artuković i Eugen Dido Kvaternik nisu bili sami u organizaciji ubijanja - svjesni i proračunati upravljači i autori koljačkog plana bili su sam Pavelić i najintimniji krug oko njega (Budak, Lorković, Puk, Dido Kvaternik, itd) ... dok su brojni izvršitelji koljači bili često nesvjesno oruđe pravih krivaca, zasljepljeni rasnim i drugim teorijama (Isto, str. 627)."

I sada će netko biti u dvojbi: ruga li se Pilsel Goldsteinima ili samo nastavlja sa svojom priglupom "logikom": Budak im "nije pripadao koljačkoj vertikali" već je "proračunati upravljač i autor koljačkog plana".

I tu nije kraj Pilselovim priglupim interpretacijama. Naime, iole pametnjem čitatelju knjige Goldsteinovih jasno je da "Katolički list" podržava Milu Budaku "kada u rujnu govori protiv javne uporabe kletve", a da je dio "usprkos tome što se vrlo dobro znalo da je on autor izreke 'Bježte psine preko Drine!'" - komentar Goldsteinovih. Vjerojatno je samo Pilsel razumio da "Katolički list" potvrđuje Budaka kao autora spomenute izreke. A Pilsel je komentator u našim novinama, a očito ne razumije ni jednostavan tekst napisan na hrvatskom jeziku!

Međutim strašno je vidjeti kako se danas u Hrvatskoj može uopće uz Budakovo djelovanje vezivati riječ "koljač" kao što to rade i razni goldsteini, pilseli, puhovski,... Zakon o kulturi koji je on

supotpisao im je "jedan od najsurovijih rasnih zakona". U siječanskom broju časopisa "Politički zatvorenik", glasila "Društva hrvatskih političkih zatvorenika", tiskan je članak odvjetnika Tomislava Jonjića u kome Jonjić komentira razgovor s poznatim zagrebačkim glumcem Josipom Bobijem Marottijem, objavljen u splitskome tjedniku "Feral Tribune" 17. prosinca 2004. u kome Marotti svjedoči o intendantu zagrebačkog HNK: "U to vrijeme, intendant HNK Dušan Žanko na posao je stalno dolazio u ustaškoj uniformi. Ali, činjenice pokazuju da je on bio tolerantan. On je u jednoj prilici pozvao glavnog tajnika HNK, pokojnog Jožu Kavura, i rekao: 'Slušajte, ja vas molim da vi vašu crvenu pomoć kupite malo više u tajnosti jer ču, kako se to zna, biti prisiljen stvar prijaviti! Dajte, rekao mu je, budite malo oprezniji'. Dakle, to je jedna nevjerojatna činjenica, ali je istina da je on to tako rekao. Ja sam bio dak druge godine glumačke škole, kad se tajnik drame g. Karasek razbolio. I Gavella je otišao intendantu Žanku, kojemu je rekao – čujte, imamo ovdje jednog malog, bokca, siromašan je: bi li on mogao zamijeniti Karaseka, da ga nekak' malo platimo, znate, njega je Hitler prognao iz Maribora. Intendant je pitao je li dečko talentiran, jest, hoće li biti glumac, hoće. I sve je bilo u redu. I sama Bela je normalno igrala..." Jonjićev komentar pokazuje što je "koljaštvo" hrvatskih kulturnjaka o kome pišu goldsteini, pilseli, puhovski....: " To nije otkriće, nego potvrda poznatih činjenica. Oni koji su htjeli znati, mogli su znati da su u Hrvatskome državnom kazalištu i nakon uspostave NDH nastavili igrati i raditi suradnici židovskog podrijetla (npr. dirigent Milan Sachs) ili Srbi poput Mihajla Markovića, da su najistaknutije uloge imali prononsirani komunistički simpatizeri poput Vjekoslava Afrića ili pjesnika Drage Ivaniševića, koji je čak bio urednikom Hrvatske pozornice. Na repertoaru hrvatskih kazališta, recimo, u sezoni 1942./43. bili su, prema podatcima iz Prosvjetnog života, glasila Ministarstva nastave (br. 4.-5./I. iz listopada-studenog 1942., str. 227.), brojni strani auktori, od Shakespearea do Ibsena, od Molićrea i Racinea do Gogolja i Vaznesenskog, od Schillera i Lessinga do Tolstoja i Goldonija, od Strindberga do Pirandella, izvodile su se skladbe Wagnera i Verdija, Straussa i Smetane (...) Šteta je što ovako Marotti nije svjedočio prethodna dva i pol desetljeća, koliko Slobodan

Šnajder žari i pali dramom Hrvatski Faust, u kojoj je Žanko prikazan kao mračnjak i monstrum."

Da, takav Žanko im je monstrum i mračnjak. Vjerojatno samo zato što su mnogi istinski monstrumi i mračnjaci danas živi ili su njihovi ideološki nasljednici ti koji diktiraju hrvatskim novinarstvom i povjesnicom.

Takov Budak je također monstrum i mračnjak. A ne oni koji su ga osudili i pogubili na jedan od najstravičnijih načina koji možemo uopće zamisliti. Naime, o svjedočanstvu njegovog pogubljenja piše Zoran Božić u "Hrvatskom slovu" od 4. veljače 2005. u tekstu u kome opisuje zvjerstava koja su provođena u privremenim zatvorima VI. ličke divizije u Gračanima: "Pojedine odraslige djevojčice i mlađe žene držane su stanovito vrijeme na životu, da bi u svojevrsnom 'gračanskom bordelu VI. ličke divizije' pružale seksualne usluge partizanskim oficirima, koji su u tu svrhu džipovima dolazili iz grada. Neke od njih uspjele su gračanskim seljacima turnuti papirić s porukom upućenom obitelji ili prijateljima. U navedenom je 'bordelu', nakon mnogostrukog silovanja i neopisiva mučenja, život okončala i Grozda Budak. Partizanke su joj stolarskom pilom pilile udove vrlo polako odrezak po odrezak, potom su joj isjekle prsnu kost i izvukle srce, te na kraju još uvijek živ torzo nabile na kolac i ispekle na žaru. Izvor ovih podataka, načelnik Vojnog suda II. armije dr. Gabrijel Divljaković, tvrdio je, štovиše, kako je svaki akt opisanog mučenja snimljen fotoaparatom, te su on i Vlado Ranogajec uoči smaknuća snimke pokazali ocu žrtve, zatvorenom Mili Budaku."

Tako je ubijen dr. Mile Budak. Ili nije. Zar ga ne ubijaju još i danas?

A jedan o tih koji ga i danas ubijaju je Drago Pilsel. Istina meni je lako pisati ono što mislim. Meni otac nije bio blizak Paveliću, kao što Pilsel tvrdi za svoga, pa se toga srami i mora dokazivati svoju pravovjernost. Ja se svoga oca ne stidim, a ne bih se studio ni da jeste bio blizak Paveliću. I bez toga je zbog svoga hrvatstva odležao u komunističkom zatvoru.

Međutim, količina neistina i gluposti u ovom Pilselovom tekstu je doista nešto što iznenadi i nas koji znamo da je osnovna karakteristika, ako ne i definicija hrvatskog "ljevičarstva" – ljubav

prema bivšoj državi. Kako se zna da je inačica za Jugoslaviju Srboslavija, a poznata je ona Matoševa "lažu Srbi i to im je od Boga dano", jasno je da nas ne iznenađuje kad vidimo kako hrvatski "ljevičari" često koriste neistine. Ali ovom Pilselovom tekstu doista u tom pogledu moramo odati posebno priznanje!

HRVATI AMAC – Forum, 4. veljače 2005.
"Spremnost – hrvatski tjednik", 15. veljače 2005.

KOME SLUŽE LAŽI INTELEKTUALNE LJEVICE

JE LI PUHOVSKI SVETA KRAVA?

U *Fokusu* od 3. rujna 2004. objavljen je tekst Ivana Gabelice "Mile Budak je žrtva mržnje i laži" u kome on kaže: "Dr. Žarko Puhovski kaže da je Budak 'bio jedan od pet vodećih ljudi koljačkog režima. Misli na režim NDH. Puhovski, osim toga, za Budaka tvrdi da je 'nedvojbeno ratni zločinac i, po svemu sudeći, drugorazredni pisac'."

Kako u cijelom tekstu Gabelica dobrim dijelom polemizira s g. Puhovskim čini se da nije slučajno što taj tekst nije želio objaviti *Vjesnik*. I sâm sam poslao dva slična teksta koja nisu objavljena.

Tekst poslan 26. kolovoza

Gojko Borić u *Fokusu*, 23. srpnja 2004. piše o predsjedniku HHO-a Žarku Puhovskom: "Upravo Puhovski, kao bivši *ujdijevac*, podliježe najvećoj prismotri jer svuda gdje može trlja svoju opaku kritizersku sol u rane nesavršene hrvatske demokracije. (...) Oni (Žarko Puhovski i Slavko Goldstein, op. J.P.) jednostavno nisu htjeli neovisnu Hrvatsku i sad joj se 'osvećuju' gdje god mogu, točno u duhu 'filozofije' svoga uzora Geogra Sorosa koji je u više navrata izjavio da je bio protiv raspada višenacionalnih komunističkih država Sovjetskog Saveza, Čehoslovačke i Jugoslavije."

Ako je to tako, a jeste, kako je moguće da danas u Hrvatskoj ima mnogo više novina u kojima možeš pisati o predsjedniku države ili vlade nešto što se ovima neće svidjeti, nego o g. Puhovskom?

Tako je iz mog teksta objavljenog u "Stajalištima Vjesnika", 25. kolovoza 2004. ispušten upravo dio o njemu: "A što reći o procesima poslije "Hrvatskog proljeća"? Što reći npr. o svjedoku optužbe u jednom takvom političkom procesu, današnjem predsjedniku HHO-a prof. dr. Žarku Puhovskom? Može li on biti nekakav moralni autoritet, koji dijeli lekcije svima u Hrvatskoj, kada je bio sudionik u zločinu?"

Sporno prosvjedno pismo RTL-u

A RTL televizija nije objavila moje protestno pismo: "Protestiram protiv načina na koji ste iskoristili mali dio razgovora sa mnom u vašim vijestima u 18.45 dana 23. kolovoza 2004. Prvo, rečeno mi je da pravite prilog o apelu o obnovi političkih procesa održavanih u doba komunističke i drugih totalitarističkih vlasti, a vi ste mali dio razgovora iskoristili za prilog u kojem je glavni gost bio prof. dr. Žarko Puhovski koji je bio svjedok optužbe u barem jednom takvom političkom procesu. Očito je: ako se pokaže da su ljudi nepravedno osuđeni na dugogodišnje robije zahvaljujući i njegovom svjedočenju i on će biti sudionik u zločinu.

U prilogu koji ste snimali sa mnom upozorio sam vašeg novinara da je dr. Mile Budak bio supotpisnik samo 'Zakonske odredbe o zaštiti narodne i arijske kulture hrvatskog naroda'. Međutim, u vašem prilogu vi ste između istine i laži izabrali laž. Prvo ste dali suprotnu tvrdnju g. Puhovskog: 'Što god netko tvrdio Mile Budak je bio koljački natpisar. On je čovjek koji je napisao i potpisao upute za masovno klanje, najgore klanje koje se ikad na ovom prostoru dogodilo.'

Podsjetit ću vas da je u našem apelu istaknuto kako 'nije poznat slučaj da je Budak ikome izravno nanio zlo', dok je jasno da svjedok optužbe u političkom komunističkom procesu to jeste.

Ne postoji samo "istina po Puhovskom"

I ne samo da ste između mog točnog navoda i neistinite tvrdnje Puhovskog izabrali njegovu, nego ste mu se i pridružili u toj neistini spominjući one koji su 'u doba NDH-ovog režima smaknuti upravo na temelju zakona na kojem stoji potpis i Mile Budaka, visokog dužnosnika ustaškog režima.' Dakle, i po vama su ljudi smaknuti na temelju zakona o kulturi bez obzira koliko god on loš bio."

Interes javnosti koji je pobudio apel o obnovi političkih procesa održavanih u doba komunističke i drugih totalitarističkih vlasti je doista veliki. Nakon objavlјivanja "apela", samo tijekom 24. kolovoza 2004. supotpisalo ga je još 28 uglednika (jedan akademik, više sveučilišnih profesora,...). Kako profesor kaznenog procesnog prava na Pravnom fakultetu u Zagrebu dr. Ivo Josipović kaže da je moguća obnova ovih procesa prema sadašnjem zakonodavstvu, očito je da će do toga i doći. Jasno je da su tada posebno interesantni

procesi poslije Hrvatskog proljeća, zato što na javnoj sceni pored Puhovskog ima i drugih svjedoka optužbe na njima! Blisko razumu je da će se pokazati da su ti procesi bili zločin i da su ti svjedoci bili sudionici u tim zločinima. Naime, upravo je način na koji je on govorio o Budaku, zorno pokazao kako su mogla izgledati ta svjedočenja u političkim procesima.

Koliko li će tek ispasti smiješna organizacija za ljudska prava, ako to već odavno i nije, kada se potvrdi da je njen predsjednik tim ljudima pomagao u ostvarivanju njihovih ljudskih prava u zatvoru. Nema sumnje da su u Helsinškom Odboru znali da je Puhovski bio svjedok optužbe na političkom suđenju. Jesu li njegovim izborom za predsjednika HHO-a još jednom htjeli poniziti Hrvatsku? Je li zato Puhovski "sveta krava"?

Tekst poslan 6. rujna

Ovako je u *Hrvatskom slovu* od 3. rujna 2004. komentirano skidanje spomen-ploče dr. Mili Budaku: "Kao što je Mile Budak ekspresno pogubljen nakon ekspresnog suđenja, žena mu bila ekspresno bačena u bunar, a dvadesetogodišnju kćerku mu ekspresno ustrijelili silovatelji u partizanskim odorama, jednako ekspresno presuđeno je i njegovu spomeniku u Svetom Roku nakon ekspresne odluke Vlade na noćnoj sjednici sazvanoj na pritisak nekih lobija."

Međutim, mnogo važnije od samog načina koji doista podsjeća na samo suđenje je činjenica da je sve odigrano po scenariju koji kao da je pisao sam Göbbels, tj. po onom njegovom: "Sto puta ponovljena laž postaje istina." Naravno, to se moglo izvesti samo s "hrvatske" intelektualne ljevice koja, kako reče dr. Žarko Puhovski u *Vjesniku* od 4. rujna 2004., u "svjetonazorskoj utakmici vodi s dvadeset razlike već na samome početku". I doista, dok je intelektualnoj desnici laž nešto što u toj "utakmici" ne može sebi dopustiti, intelektualnoj ljevici je to najznačajniji dio u njihovom djelovanju. Uostalom, znamo da je i Srbima "laž najviše pomogla u njihovoj povijesti", a ne treba ni spominjati kako je "hrvatskoj" ljevici Jugoslavija, bolje reći Srboslavija, bila svetinja.

U Vjesnikovim Stajalištima Puhovski podoban – Pečarić nepodoban

Možda je dobro što u *Stajalištima* nije odmah objavljen prvi dio ovog teksta jer je upravo interview dr. Žarka Puhovskog (*Vjesnik*, 4. rujna 2004.) razotkrio do kraja njegovu ulogu u najnovijem "slučaju Budak". Kao što smo već naveli Puhovski je na RTL-u izjavio: "Što god netko tvrdio Mile Budak je bio koljački natpisar. On je čovjek koji je napisao i potpisao upute za masovno klanje, najgore klanje koje se ikad na ovom prostoru dogodilo." To je Puhovski govorio dok spomen ploča dr. Mili Budaku nije skinuta. S njim u glas nebrojeno su puta mnogobrojni "hrvatski" ljevičari ponovili kako je Budak potpisao rasne zakone. Na kraju je tu istu neistinu ponovila i ministrica pravosuđa, onog dana kada je Vlada donijela odluku o skidanju ploče.

Jasno je da tvrdnja kako je Budak potpisao rasne zakone podrazumijeva slijedeće tri zakonske odredbe: o državljanstvu, o rasnoj pripadnosti i o zaštiti arijske krvi i časti hrvatskog naroda. Tako se te tri zakonske odredbe navode u knjizi *Ustaša – dokumenti o ustaškom pokretu*, Zagreb 1995., koju je priredio Petar Požar, prije "Tumačenja rasnih zakonskih odredbi" iz *Hrvatskog naroda*, Zagreb, broj 80., 3. svibnja 1941. U tom Tumačenju komentiraju se samo ove tri zakonske odredbe. I Goldsteini u poglavlju "Pravna diskriminacija: Treći Reich kao uzor" u knjizi *Holokaušt u Zagrebu*, Zagreb, 2001. spominju ove "tri ključne protužidovske zakonske odredbe" (str. 119.).

Goldsteinove neistine o Budaku

Priču o Budaku kao potpisniku rasnih zakona intelektualna ljevica, sve dnevne novine i televizije u Hrvatskoj nisu otkrile u spomenutoj knjizi Goldsteinovih koji na str. 581-582 pišu: "Uredbe 'o rasnoj pripadnosti' i o 'zaštiti arijske krvi i časti hrvatskog naroda' potpisali su Ante Pavelić, Andrija Artuković, Mile (?., op. J.P.) Dumandžić i Mirko Puk. *Primjena tih zakona* (istakao J.P.) u školstvu, u novinama i drugim znanstvenim i kulturnim institucijama sprovedena je *Zakonskom odredbom o zaštiti narodne i arijske kulture hrvatskog naroda* od 4. lipnja 1941. godine, a potpisao ju je, pored Ante Pavelića i Milovana Žanića, i ministar Mile Budak." Požar ovu zakonsku odredbu uopće ne daje u svojoj knjizi!

Istina je da se ne može vjerovati podatcima koje navode Goldsteini, pa tako u ove dvije rečenice ima niz netočnosti. Naime, važni su samo potpisi u *Narodnim novinama*, pa tako Požar i daje samo potpise Poglavnika Dr. Anta Pavelića. U *Zborniku zakona i naredaba Nezavisne Države Hrvatske*, godina 1941., svezak I.-XII. broj 1.-1258. godište I. str. 42-44, dan je za sve tri "ključne protužidovske zakonske odredbe" kao supotpisnik Predsjednik zakonodavnog povjerenstva pri Poglavniku: Dr. Milovan Žanić.

Dr. Mile Budak (Ministar bogoštovlja i nastave), Dr. Jozo Dumandžić (Ministar udružbe) i Dr. Andrija Artuković (Ministar unutarnjih poslova) su supotpisnici s Pavelićem spomenute odredbe o zaštiti narodne i arijske kulture, jer se njihovim ministarstvima, po članku 2. Odredbe, povjerava provedba odredbe. Treći članak govori o stupanju na snagu danom proglašenja u *Narodnim novinama*. Dakle, cijeli zakon je sadržan u prvom članku koji navodimo prema spomenutom Zborniku zakona, str. 134.:

"Židovi po rasi ne smiju nikakvom suradnjom utjecati na izgradnji narodne i arijske kulture, pa im se zabranjuje svako sudjelovanje u radu, organizacijama i ustanovama društvenog, omladinskog, športskog i kulturnog života hrvatskog naroda uopće, a napose u književnosti, novinarstvu, likovnoj i glazbenoj umjetnosti, urbanizmu, kazalištu i filmu."

Zbog ove je rečenice, po Puhovskom, Budak bio "koljački natpisar"! To su mu "upute za masovno klanje, najgore klanje koje se ikad na ovom prostoru dogodilo". Na što li je tek sličilo njegovo svjedočenje kao svjedoka optužbe u političkom procesu?

Puhovski ponavlja laži

U *Vjesniku* će on reći: "Ako netko hoće imati ploču u slavu Mile Budaka (...) onda bi, po mojem sudu, na njoj trebala stajati i rečenica da je Mile Budak bio potpisnik zločinačkih rasnih zakona (...) ne zaboravljamo da je potpisao i, kao do glavnik, skupa s Pavelićem i još trojicom ljudi nametnuo rasne zakone, odnosno zakone o rasnoj kulturi i žalosno nepismen zakonski članak o hrvatskom jeziku (dakle, nije riječ tek o jednome zakonu – sve da je to i važno)."

Dakle, opet ponavlja laž kojom je intelektualna ljevica postigla ekspresno rušenje spomen-obilježja u Svetom Roku! Jedna rečenica

Zakonske odredbe iz prvog članka sada mu postaju "zločinački rasni zakoni" i "zakoni o rasnoj kulturi". Treba li uopće spomenuti da je spomenuto zakonsku odredbu Budak potpisao kao ministar, a ne kao doglavnik, kako tvrdi Puhovski?

Da bi opravdao laž "intelektualne ljevice" o Budakovom potpisivanju više rasnih zakona, Puhovski spominje i neki "zakonski članak o hrvatskom jeziku". Treba li komentirati tvrdnju o "žalosnom nepismenom" članku, kada to piše čovjek kojemu je jedan zakon u stvari više zakona. Jedna rečenica iz više zakona!? Teško je odgonetnuti što Puhovski misli pod "zakonskim člankom". Vjerojatno na "Ministaršku naredbu o hrvatskom pravopisu" (vidjeti Požaroru knjigu, str. 205-206), koju Budak jest potpisao kao doglavnik. Je li problem što se tu spominju "hrvatski duh", "hrvatska jezična samobitnost" ili ono što je "u duhu hrvatskog jezika"? Valjda je onda i to rasni zakon?

Ova nevjerljivatna upotreba laži pokazuje koliko je u pravu glavni urednik *Glasa Koncila* Ivan Miklenić kada se u broju od 5. rujna 2004. pita hoće li Hrvatska vlada "imati snage današnjim antifašistima suziti prostor za propagiranje komunizma i komunističko interpretiranje hrvatske povijesti i prošlosti"! I doista, ovo sustavno korištenje laži koje je dovelo da je počne koristiti i sama ministrica pravosuđa, pokazuje da Vlada mora omogućiti da barem jedne dnevne novine i barem jedan televizijski kanal bude oslobođen od jugo-komunističkog interpretiranja hrvatske povijesti, prošlosti i još važnije - sadašnjosti!

Budak nije pripadao zapovjednom lancu izvršenja zločina

Zanimljivo je da su Puhovskom na njegove tvrdnje dane na početku ovog teksta odgovorili Slavko i Ivo Goldstein u *Novom listu* 28. kolovoza (vidjeti *Hrvatsko slovo* od 10. rujna) tvrdeći da Mile Budak "nije pripadao zapovjednom lancu izvršenja genocidnog zločina i najvjerojatnije nikad nije sudjelovao u njihovu direktnom planiranju i organiziranju, još manje u izvršenju". To je sigurno napredak kod Goldsteinovih u odnosu na ono što kažu na str 583. svoje knjige. Tu je Mile Budak "supotpisnik jednog od najsjurovijih rasnih zakona". Gore citiran tekst pokazuje nam što je to bio "jedan od najsjurovijih rasnih zakona". Nekome bi vjerojatno sam tekst bio

usporediv s poznatom "moralno-političkom podobnosti" iz jugo-komunističkih vremena.

Iako prvi tekst nije bio tiskan g. Puhovski je nešto slično čuo. Naime, bili smo gosti na Plavom radiju. Valjda je otud očita promjena mišljenja koju sam komentirao u drugom pismu. Istini za volju, *Vjesnik* se usudio objaviti jedno pismo koje polemizira s našim najpoznatijim svjedokom optužbe na političkom procesu. Naime, 8. rujna objavljeno je pismo Ivana Franjića "Nema, gospodine Puhovski potrebe za diobom Titova spomenika". Franjić navodi Meštrovićevo svjedočenje o tome kako je Titu postavio izravno pitanje o masovnim pokoljima Hrvata, naročito u proljeće i ljeti 1945. i da mu je Tito odgovorio: "To se nikako nije moglo izbjegći. Trebalo je pustiti da se Srbi izdovolje!" Nije onda ni čudno otkud toliko velika ljubav nekih Hrvata prema Titu. Sjetimo se koliko je bio iznenaden Petar Šegedin zato što među Hrvatima "ima toliko onih koji tako strasno mrze svoj narod".

"Novo hrvatsko slovo", 1. listopada 2004.

O APELU ZA OBNOVU POLITIČKIH PROCESA

Zadnju korekciju apela "O Mili Budaku, opet - Deset činjenica i deset pitanja s jednim apelom u zaključku" obavili smo akademik Dubravko Jelčić i ja 22. kolovoza i toga istoga dana poslali ga Hini i novinama. Želja potpisnika Apela bila je miran i argumentirani dijalog. Drugim riječima, nastojali smo da tekst bude uravnotežen, da iznesemo osnovne činjenice, a ne da budemo odvjetnici koji bi iznosili obranu dr. Mila Budaka.

Na primjer, u Apelu se ne polemizira s tvrdnjom svih medija, uključujući i ministricu pravosuđa, da je Budak potpisnik rasnih zakona. U Apelu se samo konstatira: "U Vladi NDH zauzimao je položaj ministra bogoštovlja i nastave i nije bio inicijator tzv. "rasnih zakona", njih je donijela Vlada pod pritiskom Nijemaca..."

S druge strane, svaki od potpisnika, kao javna osoba, mogao je iznositi svoja osobna stajališta. Zato sam osobno prigodom snimanja priloga o našem Apelu (tako mi je bilo rečeno, ali nije ispalo tako) za dnevnik RTL-a 23. kolovoza inzistirao na činjenici da Budak nije supotpisnik "rasnih zakona" već samo onog o kulturi. Na toj činjenici, koju dakle nismo istakli u Apelu, inzistirao sam u nizu tekstova (vidjeti npr. interview *Budak nije bio ratni zločinac*, "Slobodna Dalmacija", 25. kolovoza 2004., tekst *Neumoljiv svjedok razlika između komunista i ustaša*, "Vjesnik", 25. kolovoza 2004. kao i tekstove objavljene u "Hrvatskom slovu" i "Novom hrvatskom slovu").

Poštivanje odluke suda

Naslov mog interviewa u "Slobodnoj" pokazuje moj osobni stav, ali istovremeno pokazuje koliko je velika snaga samog Apela i onog što piše u njemu. Apel, naime, završava riječima: "Potpisujemo ovaj tekst kao apel. Ne želimo usurpirati ulogu regularnoga nadležnog suda ni prejudicirati njegovu odluku. Očekujemo da Republika Hrvatska, dosljedna u provođenju načela pravne države, pridonese svoj udio i da nadležna tijela, i to po službenoj dužnosti, pokrenu obnovu političkih procesa održavanih u doba komunističke i drugih totalitarističkih vlasti, pa tako i procesa protiv Mile Budaka. Neka se

uzmu u obzir svi dokumenti, koje budu podnijeli i optužba i obrana, neka se pravnom nepristranošću, *sine ira et studio*, prosudi njegova objektivna krivnja i neka se izrekne pravomočna, pravno regulararna i na zakonu utemeljena presuda. Svi ćemo je priznati i poštivati."

U čemu je snaga ovih riječi? Pa u činjenici da se mi obavezujujemo da ćemo poštivati odluku hrvatskog suda, iako znamo da današnje sudstvo u Hrvatskoj, na žalost, podliježe pritiscima politike. Primjer je sudenje generalu Norcu, na kome je dokazano da je optužba koristila krivotvorenu kazetu, pa ipak je izrečena osuda. Iole pismenijem čovjeku jasno je da se krivotvorine koriste da bi se osudio nevin čovjek. A to još više potvrđuje činjenica da do današnjeg dana nitko nije ni pokrenuo istragu, a kamoli pozvao na odgovornost te krivotvoritelje.

Ili slučaj Lora. Vrhovni sud je obznanio svoju odluku o slučaju Lora pet mjeseci nakon što je tu odluku donio, i to tijesnom većinom glasova članova vijeća, iako, kako piše u rješenju, nije našao ni jednu važniju povredu kaznenog postupka vođenog pred Županijskim sudom. Jasno je svakome da je takva odluka donijeta uz politički pritisak.

Pri tome mi nije namjera napadati hrvatsko pravosuđe što je takvo, kada je to zbog pritiska iz "civilizirana" svijeta koji je stvorio sramotni sud u Haagu, koji je, kako se vidi iz "Hrvatskog lista" od 2. prosinca 2004., zabranio saborsku istragu o autentičnosti Brijunskog transkripta upravo zato što je - lažiran. I njima nije važno što je lažiran kad je, kao i lažirana kazeta u slučaju Norac, glavni "dokaz" da je Hrvatska "agresor" na vlastiti teritorij, tj. da je to "zločinački pothvat zločinačke organizacije". Dapače, vidimo da iako je glavni dokaz protiv generala Gotovine taj krivotvoreni transkript svjetskim moćnicima ni najmanje ne smeta u njegovu proganjanju. Pogledajmo i ovu najnoviju sramotnu presudu Dariju Kordiću. Njegov branitelj Mitke Naumovski kaže ("Slobodna Dalmacija" od 18. prosinca 2004.): "Jednostavno ne vidim na čemu je sud utvrdio da je Kordić kriv. Naime, u drugom predmetu taj isti sastanak (vojni i političkih tijela OZ Srednja Bosna noć uoči tragedije u Ahmićima, op. J.P.) ocijenjen je legitimnim, izdane zapovijedi vojnički opravdane i Blaškić od bilo kakve odgovornosti za te zapovijedi je oslobođen.

Gdje je tu sada Kordićeva odgovornost?" Pa valjda to što je politički "blagoslovio" legitimne akcije!

U stvari i ne čudi što su Kordićevom presudom do kraja razgolitili sebe kao političko sudište. Pa poznato je kako je američka komisija baš na primjeru Medačkog džepa utvrdila kako Hrvatska vojska ima u svojim ratnim operacijama manje civilnih žrtava od njihovih vojski. Jesu li to povezali s krunicama koje su hrvatski vojnici nosili oko vrata? Ne znam. Ali očito im je jasno da takvu vojsku ne mogu okriviti kako su željeli. Ostaju im političari. Oni mogu biti krivi za što ih je volja. S Hrvatskom kakva je i s njenim političarima, to i nije tako teško. Pa nije to Uganda! U svakom slučaju, u nekom drugaćijem svijetu pomislili bi da se radi o scenariju za film koji se odvija u ludnici. A to je naša zbilja. I još nam prijete zatvorom (kao u najnovijem slučaju Stjepanu Šešelju i Domagoju Marjetiću), ako ne pristajemo biti dio takvoga scenarija!

Svi su politički sudovi isti

Svi su politički sudovi isti, pa tako i ne čudi sličnost procesa koji se odvijaju na sudu u Haagu s procesima o kojima govorimo u našem Apelu. Očito je da se u Haagu sudi Hrvatima zato što su stvorili svoju državu, tj. zato što njihova ljubljena Jugoslavija više ne postoji. A zašto se sudilo Hrvatima u komunističkim sudištima? Dr. Milan Vuković u knjizi *Dr. Franjo Tuđman u sudskim dosjeima /11. siječnja 1972. – 10. lipnja 1990./* na str. 19., govoreći o procesima protiv dr. Tuđmana, upozorava nas kako su slični "procesi u svim tadašnjim komunističkim zemljama imali zajedničku crtu političkih procesa jer im je objekt zaštite bio komunistički sustav državnog uređenja. U nas, u Hrvatskoj, i u ovom procesu protiv dr. Tuđmana, zaštita je komunističkog sustava sekundarni objekt, a primarni je objekt zaštite neprirodna zajednica zvana Jugoslavija, suprotstavljeni težnji za Hrvatskom kao samostalnom državom, te dominacija i utjecaj velikosrpskoga imperijalizma nad SR Hrvatskom, hrvatskim narodom, bez obzira na to u kojem se obliku on javlja: zaštita 'bratstva i jedinstva', zaštita 'ustavnog poretku' ili jednakosti građana samoupravljača. Prema tome, iz ovoga procesa jasno proizilazi sadržajna specifičnost političkih procesa u Hrvatskoj u usporedbi s drugim komunističkim zemljama i drugim

republikama u bivšoj Jugoslaviji. Ti procesi u Hrvatskoj odraz su dvostrukе podčinjenosti: najprije nacionalne, a tek onda ideološke, komunističke".

Ali kada je već riječ o tim procesima protiv dr. Tuđmana frapantna je sličnost onoga za što se on optužuje 1980. godine na komunističkom sudu s onim što je njegov "glavni zločin" za svjetske moćnike. Dr. Vuković konstatira na str. 29 svoje knjige: "U cijelom drugom procesu protiv dr. Tuđmana protežu se (bilo kao motiv obrane ili kao glavni prigovor zbog stanja u kojem se nalazi hrvatski narod) dva temeljna pitanja na koja se mora odgovoriti:

- a) nacionalna suverenost velikih, malih i najmanjih naroda;
- b) integracija na priznanju nacionalnih sloboda svih naroda, a ne nadnacionalnim integracijama".

Zar mu se danas mrtvome ne sudi iz istih razloga na političkom sudištu u Haagu?

Vratimo se samom početku našeg Apela: "U povodu najnovije medijske hajke na Milu Budaka, u kojoj na nedostojan način, osim notornih neznačilica, sudjeluju i ostrašeni njegovi politički mrzitelji, a da bi se dokazala vjerodostojnost načela depolitizacije pravosuđa i afirmacije pravnih kriterija u pravnoj državi, što je po svojim Ustavnim odredbama Republika Hrvatska, iznosimo deset činjenica i postavljamo deset pitanja."

Dakle, u startu je konstatirano da je slučaj dr. Budaka uzeo centralno mjesto u Apelu zbog same hajke koja se vodila (medijski u tom trenutku) i još uvijek vodi na njega. Pa, ako hoćete i zato što se druga strana ima za nešto uhvatiti kad je on u pitanju, koliko god je to na klimavim nogama. Neće ni ovako pristati na obnove političkih procesa, a kamoli da smo u Apelu pisali o dr. Ljudevitu Juraku, sveučilišnom profesoru sudske medicine zagrebačkoga Pravnog fakulteta. O njemu je i govorio predsjednik Matice hrvatske Igor Zidić, kada je kao jedan od inicijatora "apela", bio gost emisije "2 u 9" na OTV-u. O slučaju profesora Juraka Dubravko Jelčić u najnovijoj knjizi *Sto krvavih godina – XX. stoljeće u hrvatskoj povijesti*, Zagreb, 2004. piše (str. 136-137):

"Kao renomirani stručnjak svjetskoga glasa za patološku anatomiju bio je 1943. pozvan u međunarodno povjerenstvo za istraživanje masovne grobnice zarobljenih poljskih časnika u

Katinskoj šumi. Nijemci su za taj zločin optuživali Sovjete, a Sovjeti Nijemce. Povjerenstvo je nepristrano zaključilo, da su zločin počinili Sovjeti. Odmah po ulasku u Zagreb 15. svibnja 1945. komunističke vlasti uhitile su Juraka, pa kad on nije htio službeno i javno opozvati svoj potpis na tom nalazu, bio je u lipnju osuđen na smrt i strijeljan zbog klevete Sovjetskog Saveza. Četrdeset i pet godina kasnije sovjetski predsjednik Gorbačov priznao je generalu Jaruzelskom, da su zločin izvršili sovjetski organi NKVD-a te se ispričao Poljacima. Jurak je dakle bio pravedan. A komunistički sud je tim primjerom potvrdio svoju nevjerodostojnost, jer je branio čast Sovjetskog Saveza premda vjerojatno ni sam nije vjerovao u njegovu nedužnost. Primjer, koji upozorava, koliko su uopće bile regularne čak i sudske osude komunističkih sudova! Njihova pravna 'kompetentnost' oduzela im je svaki kredibilitet, pa ostaje činjenica, da je nevinih žrtava bilo čak i među sudske osuđenim Hrvatima; a što onda reći o žrtvama koje nisu bile sudene ni pred takvima sudovima!"

Hajka na dr. Budaka traje do današnjeg dana

Međutim, slučaj dr. Budaka je sigurno posebno zanimljiv i vjerojatno bi kao takav bio odabran i da nije bile hajke na njega, hajke koja traje do današnjeg dana. To pokazuje činjenica kako je taj slučaj zanimljiv jednom takvom ekspertu kakav je sudac Ustavnog suda dr. Milan. Vuković. Naime, dr. Vuković u svojoj knjizi *Sukobi političkih stilova u traženju osamostaljenja Hrvatske*, Zagreb 2004. piše (str. 53-54):

"U 'Globusu' od 1.VIII.2003., na stranicama 82-89, objavljen je razgovor s gospodinom Vojdragom Berčićem, starim 85 godina, u formi feljtona s naslovom 'Čovjek koji je islijedivao Pavelićevu Vladu', predstavljajući ga riječima: sudac istražitelj Vojnog suda II. armije u Zagrebu, sudionik NOB-a 1941., koji je u svibnju 1945. odmah nakon završetka Drugog svjetskog rata i sloma Nezavisne Države Hrvatske, saslušavao članove Pavelićeve Vlade... (Zanimljivo je saznati da je taj sudac istražitelj 1945. godine imao 27 godina, a ako je sudionik NOB-a od 1941. znači da je tada imao 22 godine, pa se postavlja pitanje: kad je to završio Pravni fakultet i položio pravosudni ispit za mogućnost vođenja ove istrage?)

Sve ono što je kazano o 'brzini suđenja' u predmetu br. K-1/1948, prema riječima Vojdraga Berčića, u predmetu koji je on vodio, premašilo je i tu brzinu!

Berčić kaže: 'Oko 4 ili 5, dao sam pozvati Budaka... Jednodnevni proces... Nikolu Mandića i Ivana Vidnjevića. Bio sam vrlo ljut jer je svu trojicu trebalo završiti samo za jedan dan... Inače, mi sući istražitelji, koji smo vodili istragu, zastupali smo redovito i optužnicu... Bila je večer, gotovo 10 sati. U onoj tišini, u onoj napetosti gdje su se, za koju minutu, očekivale smrtne presude, bila je to groteskna scena:... Presude su izrečene iste večeri? Da. Članovi Vijeća povukli su se na vijećanje i onda je, nakon toga, Josip Hrnčević pročitao presude. Na smrt vješanjem osuđeni su Mile Budak, Juco Rukavina i onaj ludi Ivan Vidnjević. Drugi su osuđeni na smrt strijeljanjem, a treći – Ademaga Mašić, Bruno Nardeli i general Lavoslav Milić... na robiju. Ademaga na doživotnu, a Milić i Nardeli na 20 godina' (na smrt strijeljanjem bili su suđeni: Nikola Mandić, Nikola Steinfl, Pavao Canki, Julije Makanac).

Kako se po međunarodnom, i svakom kaznenom pravu, kvalificiraju ovakva postupanja kako ih Berčić opisuje, o tome vode brigu zaduženi organi svake države, ali komunistički diktatori nastavili su diljem Hrvatske provoditi diktaturu kakva se ni zamisliti nije mogla."

O tekstu Ivana Gabelice "Sustav mržnje i laži o Mili Budaku"

Tekst Ivana Gabelice "Sustav mržnje i laži o Mili Budaku", "Novo hrvatsko slovo" od 19. studenoga 2004. potvrđio je želju potpisnika Apela za miran i argumentirani dijalog. Pisan je, slično mojim tekstovima u kojima polemiziram s napadima Goldsteina na Apel, onako kako bi obrana u obnovljenom procesu odgovarala na optužbe protiv Budaka. Isto kao što je tekst Goldsteinovih vjerojatno najveći, naravno jadan, domet koji bi dosegla obnovljena optužba. Jedino mi se čini da Gabelica nije u potpunosti razumio naše motive u pisanju Apela kada svoj, inače izvrstan tekst, završava riječima: "Dakle, Frkovićeva izjava je u protimbi sa svim navedenim dokazima (Šimundić, Ilinić, Mihovilović, 'Hrvatski narod', 'Novi list') i s cjelokupnim Budakovim dotadašnjim izjavama i književnim stvaralaštvom, pa je moramo odbaciti kao nevjerodstojnu. Stoga sa

sigurnošću možemo tvrditi, da Budak u govoru u Varaždinu nije upotrijebio krilaticu "Srbe - na vrbe", pa prema tomu i apel za obnovu kaznenog postupka i gospodin Pečarić i gospoda Goldsteini polaze od neistinitih tvrdnji o njemu."

Naime, i sam Gabelica tvrdi "Prema prof. Vinku Nikoliću, dr. Mate Frković je posvjedočio, da je Budak u govoru u Varaždinu 26. svibnja 1941. izrekao krilaticu 'Srbe na vrbe'. Frković je u to vrijeme bio ustaški stožernik u Varaždinu." Nemamo razloga sumnji da je profesor Nikolić rekao neistinu, pa ta činjenica ostaje kao element oko kojega bi obrana i optužba "lomila koplja" na obnovljenom procesu. Uostalom, mi nismo tu tvrdnju stavili u onom dijelu "apela" gdje dajemo činjenice, već u okviru naših pitanja! Kako se mnogi od nas slažu s argumentacijom g. Gabelice, očito taj primjer samo pokazuje kako smo uspjeli u svojoj želji nepristranosti.

Misljam da je Gabeličin komentar mog teksta u svezi s pjesmom u kojoj je stih "Bježte, psine, preko Drine" također izvrstan: "Dakle, to je bilo 1933. u njoj se nigdje ne spominje ni Beograd ni Srbija ni srpski narod, ali je očito, da se na jedan od tih pojmove odnosi. Obzirom na iznesena Budakova stajališta i na rječnik tadašnje ustaške promidžbe, isključena je mogućnost, da se sporni stih odnosi na srpski narod. Može se odnositi samo na jugoslavenski državni aparat (vojsku, oružništvo, redarstvo, činovništvo i sl.), koji je mahom dolazio iz Srbije i terorizirao hrvatski narod. Zar nije i Stjepan Radić više puta zahtijevao, da taj aparat napusti Hrvatsku? Zanimljivo je spomenuti, da su, prema svjedočenju Svetozara Pribićevića, Srbijanci zbog svoje hegemonije bili omrznuti i među vojvodanskim Srbima (...) To može biti isključivo smisao i Budakova stiha, pa mu se s moralne strane nema što prigovoriti."

Ali čini mi se da to samo pojačava ono što sam ja napisao. Naime, u raspravi o ratnom zločinu, meni je mnogo snažnija činjenica da taj stih sam Budak tijekom rata nije koristio. S jedne strane, to potvrđuje ono što i dokazuje Gabelica. A s druge, ako se taj stih protumači kao da se odnosi na Srbe općenito, njegova neuporaba od strane Budaka – samo govorи njemu u prilog. Time tužitelji, kao u slučaju Goldsteinovih s njihovim tekstrom, postižu suprotan efekt.

Nastavak titoističke politike

Ovdje je najvažnije što se, i pored tako pomirljivo sročenom Apelu, nastavilo s napadima na dr. Budaka. Ploča je skinuta, a mijenjaju se nazivi ulica s njegovim imenom. S druge strane imamo silne otpore istom takvom tretmanu komunističkih zločinaca. To i ne čudi kada znamo da se u nekim strankama diče Titovim naslijedeđem, ili pak da je ista takva većina današnjih medija u Hrvatskoj. A čime se diče opisuje Jelčić u spomenutoj knjizi na str. 137.:

"Suptilnim metodama totalitarizma, titovska Jugoslavija je kao komunistička tvorevina svojom malignošću kudikamo nadmašila i sam Sovjetski Savez. Zločini lenjinističke Čeke i staljinističkog NKVD-a nisu, razmjerno, ništa veći od zločina titovskorankovićevskih svemoćnih institucija kakve bijahu OZN-a, KNOJ i UDB-a. Sibirski logori nisu bili nimalo užasniji od bleiburških križnih putova i stotina jazovki diljem Hrvatske, Bosne i Hercegovine do Golog otoka, a nasilje i teror u procesu kolektivizacije nije bio ništa veći u Sovjetskom Savezu nego što je bio u Jugoslaviji. Na kraju, Sovjetski Savez se dezintegrirao mirno, od ruske dominacije osloboidle su se ne samo tri baltičke države nego i Ukrajinu i Bjelorusiju, koje su bile pod ruskom vlašću još u doba carizma, pa i niz drugih zemalja (Moldavija, Gruzija), dok se Jugoslavija raspala u moru krvi, što najbolje svjedoči o njezinu karakteru i krajnjim ciljevima zločinačkog velikosrpskog imperializma, kojim je on i pod plaštem komunizma bio prožet do srži. Kako je nastala, tako je i nestala: u krvi! Raspala se kao trula lešina u vlastitom smradu.

Ali se ne zavaravajmo: nije ona još ni sad posve nestala iz mnogih hrvatskih glava. Ostavila je ona svoj trag, što se vidi u razmišlja-njima i ponašanju mnogih Hrvata: prva Jugoslavija nas je iskvarila, druga zaglupila. Posljedice još traju. I trajat će sve dok odgovorni hrvatski političari ne budu odgovorniji nego što su danas."

Miloševićev ministar i beogradski studenti

I da je to doista tako pokazuje nam nedavno gostovanje Miloševićevog ministra informiranja Aleksandra Tijanića na HTV.

Tako smo "doznavali" kako "Draža Mihailović nije bio fašist, nego je bio borac za pravednu srpsku stvar, i tako ga shvaća, prema Tijanićevim riječima, čak i građanska Srbija; kako su Stepinčevi zločini jednaki zločinima Draže Mihailovića, kako su četnici bili borci protiv fašizma". Tako "naša" televizija ponovo pokušava izjednačiti Stepinca i Dražu, uz aktivno sudjelovanje u lažima oko Budaka. Možda bi trebali, da uvjere neposlušne Hrvate, dovesti i predsjednika Srbije, koji također kliče da Draža nije fašist. A Budak im jest, pa su od hrvatskih vlasti tražili uklanjanje njegove spomen-ploče, što je i učinjeno. Ali vlast je kaznila bizarnu provokaciju beogradskih studenata, a onda brže bolje smanjili kaznu. Da se Dražini nasljednici ne naljute. Ili možda onaj njihov dio u Hrvatskoj?

Zato ne čudi što Tihomir Dujmović u "Glasu Slavonije" piše: "Da se radi o ustaštvu već bi sve recentne katedre našeg bajnog sveučilišta napisale silne traktate, vidjeli smo tu ekspeditivnost kad je bio obrađen slučaj Budak, no sada kad nam se ovdje gotovo svakodnevno tvrdi da Draža Mihailović nije fašist, o toj temi današnji hrvatski povjesničari, današnja hrvatska znanost i naravno hrvatski mediji – šute. A ne bi se smjelo šutjeti zato što ćemo, kako vidimo, s Dražom još imati posla. (...) Kakve su pak zločine isti ti četnici radili po Bosni, kakva su zvjerstva radili po Hrvatskoj, kakav su teror širili po Crnoj Gori i na Kosovu o tome bi se knjige i knjige mogle pisati. Kao i o tome da je Srpska Pravoslavna Crkva s naklonošću gledala na četnički pokret, baš kao što je 40 godina kasnije s naklonošću gledala na Martićevu ili Karadžićevu četništvo! O svemu se tome u Srbiji zacijelo šuti, ali zašto se šuti u Hrvatskoj doista je nejasno. S obzirom na to da troje beogradskih studenata tvrdi da uopće ne zna da je Draža Mihailović bio zločinac, s obzirom na to da milijuni Srbiyanaca, kako pokazuju izborni rezultati, i dalje apliciraju za četništvo, možda ne bi bilo loše promisliti da se tiskaju brošure o zločinima Draže Mihailovića i da se besplatno dijele na graničnim ulazima u Hrvatsku!"

A Hina nam 21. prosinca javlja: "Odlukom Skupštine Srbije od utorka pripadnici ravnogorskog (četničkog) pokreta od 1941. do 1945. godine imaju ista prava kao i partizani, pravo na mirovine i invalidnine, ali i na 'Ravnogorsku spomenicu 1941.', po uzoru na

'Partizansku spomenicu' koju su dobivali pripadnici partizanskog pokreta. Za prijedlog Srpskog pokreta obnove Vuka Draškovića u utorak se u parlamentu izjasnilo 176 (od ukupno 250) zastupnika, dok su protiv glasala 24 zastupnika Socijalističke partije Srbije Slobodana Miloševića i Socijaldemokratske partije Nebojše Čovića. Nije glasovalo devet zastupnika, a četvero se uzdržalo od glasovanja. Zakon je prihvaćen po hitnom postupku, uz obrazloženje da je utemeljen na povijesnoj istini, pa je nužno da se u pravima izjednače svi koji su se borili protiv okupatora, fašista i nacista."

Pošteno govoreći oni su doista u pravu. I jedni i drugi su se borili za Veliku Srbiju. Tako Zoran Vukman u "Hrvatskom listu" od 6. siječnja 2005. kaže: "Ima nešto i od povijesne ironije u tom činu srbijanskog parlaminta: partizanština se s vremenom, pretvarajući se u velikosrpski project, doista i izjednačila s četništvom! Osim toga, tisuće četnika Draže Mihailovića potkraj Drugog svjetskog rata prešlo je u partizanske jedinice. Mnogi su pod Titovom zastavom poslije gazili i ubijali Hrvate, a zvijezda i kokarda ujedinjene palile su i ubijale po Hrvatskoj 1991. godine! Treba li nam snažnija i krvavija povijesna pouka? Može li razboriti i normalan čovjek veličati jednog zločinca kao povijesnog velikana i držati ga za velikana antifašizma?"

Nama ne treba smetati čak ni to što Srbi donose zakone na osnovu lažnih tvrdnji. Pa svi znamo da je njima "laž najviše pomogla u povijesti". Treba nam smetati to što je ovaj isti Vuk Drašković, koji rehabilitira velikosrpske zločince, tražio uklanjanje spomen-ploče književniku Mili Budaku, a hrvatska vlada je to brže-bolje učinila.

Ne mislim da je Draža Mihailović bio fašist. Nije, kao ni Ante Pavelić. Ali nije istina da je Draža bio borac protiv fašizma. Nije ni Ante. I jedan i drugi su surađivali s njima. Ali Draža zbog imperijalističkih velikosrpskih interesa, a Ante zbog stvaranja neovisne države svome narodu. Interesantno je kako i državotvornim Hrvatima smeta tvrdnja da Draža nije bio fašist. Tako se i u "Hrvatskom listu" od 23. prosinca 2004. to vidi iz pitanja postavljenom političkom tajniku Hrvatskog bloka. Benjamin Tolić to u svom odgovoru uopće ne spominje već, među ostalim, kaže:

"Tijanić je izvrijedao Hrvate. Zastupao je ista stajališta koja je zastupao dok je bio Miloševićev ministar informiranja. Ponovio je tezu o podjednakoj srpskoj i hrvatskoj ratnoj krivnji. Srpsko-hrvatski rat protumačio je kao Miloševićevu i Tuđmanovu 'koreografiju'. U povjesnoj argumentaciji izjednačio je četničkog vojvodu Dražu Mihailovića i hrvatskog blaženika Alojzija Stepinca. Upitan pri kraju razgovora ne čini li mu se da Srbi ipak nešto duguju Hrvatima, beogradski je Aleksandar zagrebačkom Aleksandru odgovorio protupitanjem: 'Aleksandre, kako me ti, kao Srbin, to možeš pitati?'"

Mene fascinira ta činjenica da je nekome u Hrvatskoj uopće važno što je bio Draža Mihailović. Zar nama ne bi jedino trebalo biti važno to što je bio zločinac, što je predvodio organizaciju čiji su pripadnici napravili stravične zločine nad našim narodom u našoj državi. Da, zar nama ne bi trebalo biti najvažnije da je on ratni zločinac i to i prema našem narodu!

Tko je Talijanima predao Zadar po Mesiću i drugovima

Ali s ovakvim "hrvatskim" povjesničarima i političarima, ne čudi da u Hrvatskoj ne znaju razliku između Mihailovića i Pavelića. Njima je ostvarenje velikosrpskih interesa na račun hrvatskog naroda, dakle uz zločine Dražinih četnika nad Hrvatima u hrvatskoj državi, mali zločin. Pa su takve i kazne onim studentima. Oni su sitne rive pa ih se može i kazniti, ali one krupne mogu nekažnjeno uspoređivati svog zločinca s jednim hrvatskim svecem na "hrvatskoj" televiziji! Borba za neovisnost hrvatskog naroda im je zločin! Naravno, to neće otvoreno reći. Npr. Tihomir Ladišić je emisiju "Otvoreno" 7. prosinca 2004. otvorio pitanjem kako to da je policija različito postupila u slučaju četnika na trgu bana Jelacica i domobrana u Zadru. Za Ladišića su, dakle, četnici i ustaše, Pavelić i Mihailović isti, a on kao pravednik brine se o tome da četnici nisu, eto, bili diskriminirani na račun domobrana. Pa mora se brinuti za ravнопрavnost kad se ustaše nisu dosjetili klati po Srbiji, kao što su četnici po Hrvatskoj. a Teuta Babajko Popović i Zlatko Crnčec u "Novom listu" od 7. prosinca komentiraju: "Čudna je fasciniranost ustašama dijela Zadrana. Taj je grad poglavnik prepustio Talijanima, ali neki Zadrani ipak s veseljem nose njegovu sliku i protive se da njegov doglavnik izgubi ulicu. I još pritom sebe smatraju hrvatskim

nacionalistima. Bizarno." Isto ponavlja Ivo Horvat u "Vjesnikovim" "Stajalištima" spominjući "predaju Dalmacije, znači i Zadra, Mussolinijevoj Italiji". Ako već nisu učili u školi mogli su se potruditi i pogledati Krležinu Enciklopediju i naučiti npr. da su Rapalskim ugovorom (12.XI.1920.) između voljene im Jugoslavije (tada još kraljevina SHS) i Italije pripali (prodani) Italiji Goricka-Gradiška, Trst i okolica, dio Kranjske, Istra bez dijela općine Kastav i otoka Krka, ZADAR i otoci Lastovo i Palagruža; ugovorom je podpalo pod Italiju oko 500.000 Hrvata i Slovenaca. Italija je sa svoje strane priznala "jugoslavensko ujedinjenje i postojanje Kraljevine SHS", odnosno kako Rimski ugovori (27.I.1924.) o "priateljstvu i srdačnoj suradnji" sadrže i Sporazum o Rijeci koja je pripala/prodana fašističkoj Italiji.

A Mesić, predsjednik ove države, stvorene i obranjene krvavim Domovinskim ratom, čudi se što se u Hrvatskoj ruši spomenik "onomu koji je zaslužan što danas imamo hrvatsku državu, dok u Zadru, primjerice", kako je rekao, "marširaju u ustaškim uniformama, uniformama onih koji su Zadar prodali". Tako se i drug predsjednik svrstava u one koji trebaju malo naučiti hrvatsku povijest, tj. i njemu moramo preporučiti da pogleda malo u Krležinu enciklopediju.

Valjda Mesić, Teuta, Zlatko i Ivo pripadaju našim "stručnjacima" koji vjeruju da je Trojni pakt bio između NDH, Njemačke i Japana, pa eto čelnik moćne države NDH Pavelić prepušta Zadar tamo nekom Musoliniju.

Tito je, po Mesiću, stvorio današnju Hrvatsku

Jasno je kako je sve to u funkciji opravdavanja ideologije onih koji još uvijek pjevaju "Po šumama i gorama". Možda su i napadi na Budaku i izjednačavanje Draže i Stepinca nešto nužno za približavanje današnjeg HDZ-a Račanovom SDP-u. Zbog sutrašnje velike koalicije. Možda nas zato Mesić uči kako smo dobili državu na temelju Ustava iz 1974., što Tihomir Dujmović u "Glasu Slavonije" komentira: "... kad aktualni hrvatski predsjednik Mesić kaže da mu je je čudno što se u Hrvatskoj ruši spomenik onome koji je zaslužan za to što danas imamo hrvatsku državu, onda je to doista klasičan primjer povjesne manipulacije, krivotvorine i povijesne

neistine. Mi, naime, po Titu nikada ne bismo imali državu i kako ne bismo imali nikakvih dilemma, Tito je sam eksplicitno rekao da će prije Sava teći uzvodno negoli će Hrvati dobiti državu. Sve što je radio bilo je protiv afirmacije hrvatske, a za afirmaciju jugoslavenske države (...) U Titovo vrijeme niste smjeli pjevati hrvatsku himnu naglas da bi nam danas Mesić pričao da je baš taj Tito zaslužan što imamo hrvatsku državu!"

Možda možemo opravdati Mesića. Znamo da je on zaboravio da su Crnogorci napali Dubrovnik pa je vjerojatno zaboravio i cijeli Domovinski rat.

A tko je bio taj koji je, kako kaže predsjednik, zaslužan što imamo hrvatsku državu? To je pitanje koje postavlja Mate Kovačević i odgovara na njega ("Fokus" od 31. prosinca 2004.): "Tko je bio Josip Broz Tito za kojim danas osim njegovih suseljanja javno nariču i pojedinci koji su za razliku od diktatora birani na demokratskim izborima, najbolje svjedoči činjenica kako je hrvatski narod od 1991. do 1995. godine morao iz svoje zemlje tjerati njegovu okupacijsku JNA. Isto su se i sadašnji jecaji za Brozom pretvorili u žal za vremenom u kojem je taj boljševički terorist u ime svoje samovlasti odobravao pokolje civila i ratnih zarobljenika, prijekim sudovima likvidirao pripadnike katoličkog svećenstva, a na montiranome procesu zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepinu sudio cijeloj Katoličkoj crkvi u Hrvata. Je li to žal za vremenom kad su tamnice u Staroj Gradišci, Lepoglavi, Zenici, Mitrovici i na Golome otoku bile popunjene političkim protivnicima komunističkog režima i jugoslavenske okupacije hrvatskih zemalja? Prema izvješćima stranih agencija, čini se da su zagovornici netransparentnoga guranja Hrvatske u EU u svojim reakcijama glede Brozove povijesne uloge ipak malo pretjerali. Kad se zanemari zločinačka uloga kumrovečkoga krvnika..."

Ali za Jelenu Lovrić, novinarku "Globusa", to je "kurban pir dinamitaša u Kumrovcu". Jasno je da nekadašnjoj članici CK SKH na stotine tisuća ubijenih Hrvata poslije završetka Drugog svjetskog rata, dakle u miru, nije "kurban pir". Iako su spomenik Brozu vjerojatno srušili sljedbenici partije u čijem je CK-u ona bila.

A kada se sjetimo da se još na HTV-u spominje kako je rušenje spomenika Brozu odmazda za skidanje slike generala Gotovine u

Zadru, onda je posve jasno zašto je Mesiću Ustav iz 1974. stvorio hrvatsku državu. Gotovina mu s tim nema ništa. Zato ga, valjda, i proganjaju!

Spomenik Brozu i crna knjiga komunizma

I dok se u Srbiji donosi zakon o izjednačavanju četnika i partizana, dotle mi slušamo na "hrvatskoj" televiziji kako je i ustaško znakovlje - fašističko! Valjda ste fašisti ako surađujete s fašistima. A ako pokušaš ostvariti takvu suradnju pa je ne ostvariš – onda si antifašist. Kako to? Radi se o tzv. puču Lorković-Vokić u kolovozu 1944. Jelčić u svojoj knjizi piše (str. 142-143): "Dok su hrvatske oružane snage imale zapovijed da se ne suprotstavljuju eventualnoj invaziji zapadnih saveznika na hrvatsku jadransku obalu, dotle su Britancima "savezničke" partizanske jedinice imale suprotnu naredbu, da im se suprotstave svim snagama, pa je Tito čak i uspostavio kontakt s njemačkim generalom u Hrvatskoj Glaiseom von Horstenuom i ponudio mu savez u zajedničkom otporu Angloamerikancima. Nije li to krunski dokaz da britanski saveznici u redovima jugopartizana, prvo, nisu bili njihovi prirodni saveznici, i drugo, da oni, partizani, u biti nisu nikada ni bili nikakvi antifašisti i da im motiv nije bio nikakva oslobođilačka borba protiv fašizma i "njemačkog okupatora", nego jedino osvajanje vlasti. U ratnim vrtlozima, prepunim kontroverznim situacijama i obratima, osvojiti vlast u Jugoslaviji (i u Hrvatskoj), kao što ju je u vrtlozima Prvoga svjetskog rata osvojio Lenjin u Rusiji".

Ili je sve to samo "danak" komunističkoj prošlosti današnjih povjesničara i političara? Bilo kako bilo, ostaje žalosna činjenica da je ministrica pravosuda tvrdila neistinito kako je Budak potpisnik rasnih zakona (dakle u množini). Valjda zbog te neistine nije već pokrenut postupak obnove procesa, već se nastavlja hajka na Budaka! Vjerojatno svatko ima svoj odgovor na pitanje: zašto je to tako? Možda im je hajka na Budaka trebala zbog navodnih reakcija na drugoj strani, kao na primjer dizanje Brozova spomenika u Kumrovcu? Problem je u tome što smo i do sada vidjeli kako su komunistički spomenici dizani u zrak uvijek kada je to odgovaralo – komunistima! To sugerira sam Račan kada, po poznatoj priči iz komunističkih vremena o nepoznatom počinitelju hrvatske

nacionalnosti, govori kako je to djelo "mračnih radikalno desničarskih snaga". Sam kaže da zna tko su počinitelji. Maleni je korak odatle pa do zaključka kako to može znati samo ako su spomenik srušili njegovi drugovi! A jasno je tko tu dobiva. Umjesto zabrane imamo obnavljanje spomenika. (To je značajno Augustinčićevu djelu pa ga treba obnoviti. A Augustinčić je izradio i bistu Ante Pavelića, koja je bila izložena na XXIII. venecijanskom bijenalu 1942. godine, a 1943. je bila na izložbi Hrvatske umjetnosti u Berlinu. Hoće li je onda kao Augustinčićevu remek djelu izložiti i danas?) A kada se obnavlja Titov spomenik ostat će mu i imena ulica, trgova. I sve ono što bi zakonom trebalo ukloniti! Tako osiguravaju da Hrvatska i dalje bude rob najzločinačkije ideologije u povijesti – komunističke. Prema *Crnoj knjizi komunizma* od strane komunista ubijeno je:

- u SSSR 20 milijuna ljudi,
- u Kini 65 milijuna ljudi,
- u Vijetnamu 1 milijun ljudi,
- u Sjevernoj Koreji 2 milijuna ljudi,
- u Kambodži 2 milijuna ljudi,
- u istočnoj Europi 1 milijun ljudi,
- u Latinskoj Americi 150.000 ljudi,
- u Africi 1,7 milijuna ljudi,
- u Afganistanu 1,5 milijuna ljudi.

To komentira i dr. Milan Vuković u knjizi *Sukobi političkih stilova u traženju osamostaljenja Hrvatske* (str. 71): "Ovi podaci upućuju na približnu brojku od sto milijuna ubijenih na prostoru kuda je prošao komunistički sustav! Vjerojatno je u ovim podacima Hrvatska uključena u takozvane zemlje istočne Europe, jer se je tako i službeno nazivala zajednička država Jugoslavija, pa je potrebno učiniti napor vlastitom maštom da bismo sami sebi predočili kakva je bila ta ogromna tragedija koja je decenijama obilježavala svjetsku povijest, a samim tim i hrvatsku povijest."

Izgleda da zbog zaštite partizanskih simbola imamo paradiranje onih četničkih. Tako Tihomir Dujmović u "Glasu Slavonije" piše:

"Ali, kad sve te persone ("od Slavka Goldsteina do Vesne Pusić, od Puhovskog do Fumića i neizbjegnog Kajina, a sve pod dirigentskom palicom OEŠ-a i dakako uvijek za Hrvatsku iskreno zabrinutog

britanskog veleposlanika", op. J.P.) uglavnom šute na činjenicu da se (i to ni više ni manje negoli po hrvatskom Podunavlju!) Hrvatskom šeću likovi sa šajkačama na glavi, s pištoljem za pasom, i s četničkom zastavom u rukama, i kada, nažalost, moramo konstatirati da javnost, mediji i oni što se nameću kao savjest hrvatskog društva ne tretiraju jednako četništvo i ustašto, a kamoli da bi se već jednom istinito valorizirao krvavi komunistički teror, onda je vrijeme da se konstatira da u mentalnom smislu zapravo živimo u Jugoslaviji! Iako je strijeljala Dražu Mihailovića, Titova Jugoslavija je ipak krajem rata dopustila da se dobar dio četnika presvuče u partizansku uniformu i taj ceh je plaćan pola stoljeća, da bi u najkravavijoj formi stigao na naplatu 1991. godine...

Naime mi nemamo posla s ovim četničkim provokacijama zato jer Srbi imaju problema s Drugim svjetskim ratom. Mi imamo problema s tim provokacijama jer se dogodila masovna abolicija, jer je organiziran masovni povratak bez katarze koja prati sve poratne povratke, jer je napokon majčica Srbija i dan-danas zapravo na stajalištu da je sve ono što se događalo 1991. bilo s njihovog stajališta više-manje opravdano. Molim, samo nešto manje krvi i manje zvjerstava!

Ali u političkom smislu, u smislu velikosrpskog projekta, u smislu tretmana hrvatske države, u smislu povijesnog prava na Knin i okolicu, u smislu srpskog tumačenja partizanskog pokreta, i Srbija i dobar dio hrvatskih Srba nema mnogo povijesnih dilema. To vidimo po tome kako su doživjeli povratak šajkača i četničkih zastava po hrvatskim mjestima, to vidimo po tome kako su komentirali nove balvane, to vidimo po tome da i najviši politički predstavnici hrvatskih Srba drže da bi 'Bože pravde' bila sjajna njihova himna. 'Bože pravde' je srbijanska himna. To je himna države koja je jučer stavila znak jednakosti između partizana i četnika. Imamo li se mi pravo više čuditi? Ili je bolje pitanje imamo li se vremena čuditi?"

Doista, zašto bismo se i čudili. Pa i današnju Hrvatsku su neki stvarali pjevajući i "Juru i Bobana", a hrvatske branitelje su ubijali i protiv hrvatske se borili s kokardama i petokrakama. Pa zar nekoga treba čuditi što kokarde i petokrake mnogima u Hrvatskoj nisu problematično znakovlje? Pa lako je provjeriti i vidjeti da je mnogima koji su digli svoj glas protiv spomen-ploče Mili Budaku

još više smetao Hrvatski domovinski rat, generali, invalidi Domovinskog rata i svi branitelji!

"Ljudsko pravo": mrziti hrvatsku državu i hrvatski narod!

Ali vratimo se dr. Budaku. Primijetimo da je već sama usporedba s njim izuzetno nepovoljna za naše drugove. Predsjednik države je glavni svjedok optužbe na političkom sudištu u Haagu protiv hrvatskog generala! Lažno svjedoči i šalje krivotvorene transkripte da bi optužio vlastitu državu. I sve Hrvate iz BiH na tome sudištu! Danas nam je glavni stručnjak za ljudska prava svjedok optužbe u onim političkim procesima za koje se traži obnova postupka! A "zločinac" Budak nije sam sudjelovao u nikakvom takvom pojedinačnom aktu.

Ili im sve to treba samo zato da ljudi ne bi sami sebi postavili jednostavno pitanje: Kako se nekome mogu oprostiti zločini zato što su bili antifašisti, a ne mogu onima koji su se borili za neovisnu državu – za slobodu svoga naroda? Ako si postave takvo pitanje vrlo brzo će znati i odgovor: Oni koji to rade samo se bore da ostvare svoje "ljudsko pravo": mrziti hrvatsku državu i hrvatski narod!

ODGOVOR ISTINOLJUBIVIMA**MILE BUDAK JE ŽRTVA MRŽNJE I LAŽI**

Budak nije ratni zločinac nego častan čovjek, hrvatski rodoljub, mučenik i veliki hrvatski književnik. Njegova misao i djelo uzidani su i u temelje sadašnje hrvatske države

IVAN GABELICA

U povodu podizanja spomen-obilježja u rodnome mu selu Sveti Rok, dr. Mile Budak opet je postao žrtvom bjesomučnih napada i lažnih ocrnjivanja raznih jugoslavenskih i komunističkih snaga. Tvrdi se da je on potpisnik i autor rasnih zakona, dakle većega broja njih, koji su mnoge ljude odveli u smrt. Rasni zakoni zaista su postojali u NDH, ali na temelju njih nijedan jedini čovjek nije izgubio život. Tim zakonima su Židovi tretirani kao stranci, dakle, dovedeni su u neravnopravan položaj u odnosu na ostalo stanovništvo i ništa više. Doneseni su pod pritiskom Nijemaca, o čemu svjedoči bl. Alojzije Stepinac. On je na saslušanju pred OZN-om 20. svibnja 1945. izjavio da je prigovorio Paveliću zbog tih zakona, na što mu je ovaj odgovorio: "Jasno je, konačno i moja supruga nije čiste arijske rase, pa prema tome nije taj zakon izašao po našoj namisli i volji". Hrvatske državne vlasti izbjegavale su na razne načine primjenu tih zakona (odgoda njihove primjene, počasno arijevstvo, omogućavanje bijega iz NDH i sl.). Tako je znatan broj Židova sudjelovao u vrhu hrvatske državne vlasti.

Mile Budak nije autor nijednoga rasnog zakona. Sve rasne zakone izrađivalo je zakonodavno povjerenstvo, kojemu je 1941. bio na čelu dr. Milovan Žanić, čija je žena bila Židovka. Sve zakone, pa i rasne, potpisivao je, dakle donosio, Pavelić, a supotpisivali su ih resorni ministri. Tako je i Budak, zajedno s ministrima Artukovićem i Dumadžićem, supotpisao Zakonsku odredbu o zaštiti narodne i arijske kulture hrvatskoga naroda, kojom se Židovi isključuju iz sudjelovanja u športskome i kulturnome životu hrvatskoga naroda. Nikakva drugoga sadržaja ta odredba nije imala. Budak nikakvu drugu zakonsku odredbu, koja se odnosi na Židove, nije supotpisao.

Ali kroz sve to vrijeme intenzivno se družio sa Židovima i zaštićivao ih. Njegov osobni vozač bio je Židov Milutim Kremsier, njegova rodbina i svojštva, inače visoki ustaški dužnosnici, bila je ženidbom povezana sa Židovima, a takve su brakove sklapali i nakon donošenja rasnih zakona, kao na primjer nećak Jure Pavčić, ustaški doglavnik. Osobno se zalagao za veći broj Židova, da dobiju arijevsko pravo, dakle da budu hrvatski državljeni i zaštićeni. Njegovo stajalište o Židovima proizlazi iz Hrvatskoga naroda, u kojem je 22. lipnja 1939. napisao: "Tjednik Hrvatski narod nije i ne će biti antisemitsko glasilo, ali isto tako ne će nikada voditi ničiju pa ni židovsku nego samo hrvatsku narodnu politiku. Mislim da je ovo posve jasno i da mora zadovoljiti svakoga Židova..." (str. 2). Kao ministar nastave i bogoštovlja nije otpuštao s posla Židove zaposlene u službama, koje su spadale pod njegov resor. Zbog svega toga i zbog prijateljevanja sa Židovkom Selmom Polak-Vidić, Hans Helm, njemački policijski ataše u NDH-a, piše svojim vlastima u Berlin: "Iz beleške uz akta od 24. VI. 1941. vidi se da je dr. Budak redigovao jevrejski zakon, pa je doneo odluku da ga za neko vreme odloži".

Jednako su lažne i tvrdnje o Budakovu odnosu prema Srbima. On nije držao govor u Gospicu 6. nego 3. lipnja 1941. Bezočna je laž da je tada ili bilo kada izgovorio da će ustaše jednu trećinu Srba pobiti, drugi raseliti, a ostale prevesti na katoličku vjeru. Niti je on to govorio, niti se je u NDH provodila takva politika. Baš obratno, Budak je u Gospicu 3. lipnja 1941. rekao: "Ne smrt! (...) Nemojmo, braćo, dolaziti sa smrću... Ustaška nauka prašta. (...) Ne smijemo, braćo i sestre dopustiti, da se u hrvatskoj državi javljaju oni međusobni bolovi, ona međusobna trivenja, ona međusobna nesigurnost". U pogledu prijelaza s jedne vjere na drugu, pa prema tomu i s pravoslavlja na katolicizam, Ministarstvo unutarnjih poslova NDH je 10. listopada 1941., dakle prije Stepinčeve okružnice, na koju se poziva g. Horvat, i prije sjednice Hrvatske biskupske konferencije u studenomu 1941., uputilo nižim državnim tijelima okružnicu ovoga sadržaja: "Sve oblasti imadu strogo paziti na to, da nitko ne vrši bilo kakovog moralnog ili materijalnog pritiska, a najmanje, da silom prinuđuje bilo koga, da prelazi s jedne vjere na drugu. Takove počinitelje imadu vlasti u tom poslu najenergičnije spriječiti, Velikog župana izvestiti, te protiv njima po zakonu postupati".

Gnusna je laž da je Budak, navodno na zboru u Varaždinu 26. svibnja 1941., govorio: "Srbe na vrbe!". Tu krilaticu nije izmislio neki slovenski svećenik, kako bi g. Ponoš htio u zlo umočiti Katoličku crkvu, nego dr. Marko Natlačen, kasniji ban Dravske banovine. A Budak je u Varaždinu govorio, da "ne želimo nikakva zvjerstva činiti nikome", što su zabilježile i novine, pa uz tu misao nikako ne može stajati poklik "Srbe na vrbe!". Uostalom, mnoge Budakove javne izjave, pisma, politički spisi i književna djela u izravnoj su protimbi s tom izjavom.

Dr. Žarko Puhovski kaže da je Budak "bio jedan od pet vodećih ljudi koljačkoga režima". Misli na režim NDH. Puhovski, osim toga, za Budaka tvrdi da je "nedvojbeno ratni zločinac i, po svemu sudeći, drugorazredni pisac". Njegovo optužbi pridružuje se i dr. Tvrtnko Jakovina: "On (Budak, op I. G.) je suđen za ratne zločine i nisam vidio čvrstu argumentaciju, bez obzira na pokušaje, koja bi njegovu ratnu krivicu relativizirala". Za njima se povode Ponoš, Horvat i slična "istinoljubiva" pera.

Dr. Puhovski ne bavi se književnom kritikom. Pa ipak se usuđuje tvrditi da je Budak drugorazredni pisac. Ali gotovo cjelokupna hrvatska, srpska i slovenska književna kritika prije Drugoga svjetskog rata proglašila je njegovo Ognjište najboljim hrvatskim romanom. Iznimke su bile zanemarive. Slično su ga ocjenjivali slovački, bugarski, talijanski, njemački i drugi inozemni kritičari, koji su proučavali hrvatsku književnost. U najnovije vrijeme o Budaku kao velikom piscu govore akademik Dubravko Jelčić, dr. Milanja i dr. Nemeć, pjesnik Zlatko Tomičić i drugi književni stvaratelji. Očito je, dakle, da Puhovski i njegovi sljedbenici mjere Budaka ne umjetničkim nego sebi svojstvenim političkim mjerilima.

Ni dr. Puhovski ni dr. Jakovina nisu po struci ni suci ni odvjetnici. Vjerujem da nisu pročitali a kamoli proučili nijedno stručno djelo iz kazneno-pravne materije. Oni taj "zanat" ne razumiju. Kladio bih se da nisu pročitali ni Budakov "sudski" spis. Iz osobnoga iskustva znam da se protiv svih političkih osumnjičenika u Titovoj Jugoslaviji primjenjivalo najgroznije nasilje. Ako se primjenjivalo prema meni godine 1965. kao relativno anonimnom sveučilištarcu, kako se tek primjenjivalo prema Budaku kao ministru i ustaškomu doglavniku dvadeset godina prije? Nije postojao nijedan

jedini elemenat za objektivno suđenje pa se u njegovu slučaju ne može govoriti o osudi na smrt nego o najobičnijem umorstvu. Zločin je i samo pozivanje na takvu "presudu".

Znači, dr. Puhovski i dr. Jakovina opravdavaju zločin. Oni govore o nečemu što ne znaju i ne razumiju. Time su obeščastili dignitet znanstvenih titula koje nose i znanstvenih ustanova, koje su im ih podijelile.

Dakle, Budak nije ratni zločinac nego častan čovjek, hrvatski rodoljub, mučenik i veliki hrvatski književnik. Njegova misao i djelo uzidani su i u temelje sadašnje hrvatske države. Stoga zaslužuje daleko monumentalniji spomenik ne samo u Svetome Roku nego u Zagrebu.

Tako je to bilo!

Ministarstvo unutarnjih poslova NDH je 10. listopada 1941. uputilo nižim državnim tijelima okružnicu ovoga sadržaja: "Sve oblasti imadu strogo paziti na to, da nitko ne vrši bilo kakovog moralnog ili materijalnog pritiska, a najmanje, da silom prinuđuje bilo koga, da prelazi s jedne vjere na drugu. Takove počinitelje imadu vlasti u tom poslu najenergičnije sprječiti, Velikog župana izvijestiti, te protiv njima po zakonu postupati".

Borba za boljševičku Jugoslaviju a protiv hrvatske države jest zločinačka

Režim u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj nije bio koljački. On je poštovao temeljene civilizacijske norme u većoj mjeri nego mnogi kvazi demokratski režimi. U više navrata Pavelić je opominjao podređene mu dužnosnike da se ne smiju osvećivati i pljačkati, da ne smiju mimo zakona druge lišavati života, imovine i osobne slobode, jer ih u protivnomu čeka smrtna kazna. I ta smrtna kazna izvršavana je i nad pripadnicima ustaških postrojbi, ako su se ogriješili o te ljudske vrijednosti. Ali protiv partizana su ustaše vodile nemilosrdnu borbu. Partizanstvo je, rušeći hrvatsku državu i boreći se za boljševičku Jugoslaviju, i po svojim ciljevima i po načinu borbe bilo zločinačko.

"Fokus", 3. rujna 2004.

(Op. ur.: Ovaj tekst "Vjesnik" nije želio objaviti)

OSUDE MILE BUDAKA TEMELJE SE NA KLEVETAMA**SUSTAV MRŽNJE I LAŽI O MILI BUDAKU****IVAN GABELICA**

Ime Mile Budaka, istaknutoga hrvatskoga književnika, novinara i političara, i dalje puni stupce naših novina. O njemu se piše dobronamjerno i zlonamjerno, ali sve površno i bez dovoljno kritičnosti. I oni koji ga brane prihvataju laži, što se o njemu šire. Toga nije pošteđen ni poznati Apel, kojim se zahtijeva obnova kaznenih postupaka vođenih u doba komunističke i druge totalitarističke vladavine. Jugokomunistički nostalgičari, opsjednuti mržnjom, iznose čitav sustav neistina o njemu. Takvo pisanje proizlazi i iz polemike, što je u "Novomu hrvatskom slovu" od 15. listopada 2004. vodi akademik Josip Pečarić s dr. Ivom i Slavkom Goldsteinom pod naslovom "Kriptokomunisti danas manipuliraju hrvatskom javnošću".

Goldsteini lažu

Kako navodi gospodin Pečarić, Goldsteini tvrde, da je Budak već u emigraciji 1933.-1938. "raspirivao vehementnu protusrpsku, kasnije i protužidovsku mržnju", pa je u tu svrhu spjevao i pjesmu, u kojoj je i stih "Bježte, psine, preko Drine" i da je u govoru održanom u Varaždinu 25. svibnja 1941. izgovorio "Srbe na vrbe". To je sve laž.

Ni Budak ni Ustaški pokret u emigraciji nisu raspirivali protužidovsku mržnju. U slučaju potrebe ovu će tvrdnju podrobniye obrazložiti. Po povratku iz emigracije, izdajući tjednik "Hrvatski narod", u lipnju 1939. u njemu je vrlo tolerantno pisao o Židovima: "Tjednik 'Hrvatski narod' nije i ne će biti antisemitsko glasilo, ali isto tako neće nikada voditi ničiju, pa ni židovsku nego samo hrvatsku narodnu politiku. Mislim, da je ovo posve jasno i da mora zadovoljiti svakoga Židova ...". Uostalom, i među ustašama u emigraciji bilo je Židova.

Srbici su uvijek bili potpora protuhrvatskim režimima

Kada bi i bila istina, da su ustaše u emigraciji, pa i Budak u svojim člancima i govorima, potencirali protusrpstvo, to bi bilo posve razumljivo. Još u Habsburškoj monarhiji Srbi su bili podpora svim protuhrvatskim režimima. U Kraljevini Srbaca, Hrvata i Slovenaca, kasnije nazvanoj Jugoslavija, hrvatskomu narodu je silom nametnuta srpska vlast, koja je nad njim provodila najstrašnija nasilja. Ta vlast je počivala na glasovima gotovo cijelog srpskog naroda, koji je zbog toga politički i moralno odgovoran za masovne zločine počinjene nad Hrvatima. Žrtva tih zločina bio je i sam Budak. Unatoč tomu, u ustaškom novinarstvu nije se za to optuživalo cijeli srpski narod. U pravilu se napadalo Beograd kao simbol protuhrvatske vlasti i iznimno, Srbijance. A koji to zarobljeni narod govori lijepo i pomirljivo o svomu tlačitelju? Budak je ipak bez mržnje pisao o Srbima. Boriti se za prava svoga naroda, bez mržnje prema drugomu, bilo je njegovo životno načelo, što ga je izričito iznio u spomenutom tjedniku "Hrvatski narod", također u lipnju 1939. : "Na mržnji - bilo prema kome ne gradimo ni svojih narodnih prava i zahtjeva niti svoje narodne snage. Mi nijesmo mrzili nikada svojih protivnika" U skladu s tim shvaćanjem 27. ožujka 1933. pisao je Augustu Košutiću, da ustaše ne kane počiniti "prema našim Srbima felonije (zločina - op.I.G.), budući da se ne da ni zamisliti seljačka država, u kojoj svaki pošteni seljak ne bi mogao biti zadovoljan". Podrazumijeva se, da je pošteni seljak lojalan svojoj domovini, dakle hrvatskoj državi. Ističući nepokolebljivu volju hrvatskoga naroda za uspostavom nezavisne hrvatske države, u svomu djelu "Hrvatski narod u borbi za samostalnu i nezavisnu hrvatsku državu", napisanomu 1933.; a objavljenom u SAD-u 1934., poručio je Srbima:

"Mi hoćemo da se razidemo, ali ne ćemo da vam ostavimo na rabošu išta, što biste vi nama mogli u dalekim pokoljenjima pamtit! Mi ćemo ipak biti susjadi i u našoj će državi Hrvatskoj biti nešto Srba. Mi hoćemo, da oni ne budu ozlojeđeni, ni uvrijeđeni ni poniženi s naše strane. Oni moraju u toj državi Hrvatskoj biti posve zadovoljni baš kao i mi Hrvati". Za to on od njih ništa ne traži, nego "da budu pošteni državljanji" i da Hrvatskoj, "koja je sada i njihova domovina, uzvrate onu ljubav, koju je ona njima iskazala, kada ih je primila!". Poštenija i tolerantnija stajališta prema Srbima ne mogu

se ni zamisliti. Ovakvim stajalištima prožeta su i sva njegova književna djela, u kojima uz poštene i nepoštene Hrvate susrećemo i poštene i nepoštene Srbe. U umjetničkim pak djelima, kao nigrdje drugdje, zrcali se umjetnikova duša. Upravo u vrijeme, kada je pisao navedene misli, nastala je i njegova pjesma; u kojoj je stih "Bježte, psine, preko Drine".

Sporni stih ne odnosi se na srpski narod!

Dakle, to je bilo 1933. u njoj se nigrdje ne spominje ni Beograd ni Srbija ni srpski narod, ali je očito, da se na jedan od tih pojmove odnosi. Obzirom na iznesena Budakova stajališta i na rječnik tadašnje ustaške promidžbe, isključena je mogućnost, da se sporni stih odnosi na srpski narod. Može se odnositi samo na jugoslavenski državni aparat (vojsku, oružništvo, redarstvo, činovništvo i sl.), koji je mahom dolazio iz Srbije i terorizirao hrvatski narod. Zar nije i Stjepan Radić više puta zahtijevao, da taj aparat napusti Hrvatsku? Zanimljivo je spomenuti, da su, prema svjedočenju Svetozara Pribičevića, Srbijanci zbog svoje hegemonije bili omrznuti i među vojvođanskim Srbima, koji su pjevali:

"Kupio sam konja vranca,
Da dočekam Srbijanca...
A prodat ēu četir' vranca,
Da oteram Srbijanca ..."

To može biti isključivo smisao i Budakova stiha, pa mu se s moralne strane nema što prigovoriti. Prema prof. Vinku Nikoliću, dr. Mate Frković je posvjedočio, da je Budak u govoru u Varaždinu 26. svibnja 1941. izrekao krilaticu "Srbe na vrbe". Frković je u to vrijeme bio ustaški stožernik u Varaždinu. Ali dr. Mate Šimundić je tvrdio, da je razgovarao s deset Varaždinaca, koji su bili nazočni tom govoru, ali mu nitko od "njih ne potvrđi, da je tada Budak izustio datu krilaticu". Slabost je Šimundićeve tvrdnje, što nije naveo imena osoba, koje su mu to rekle, s nešto opširnijim podacima o njima. Publicist Milan Ilinić tvrdi, da je u hrvatskomu poslanstvu u Berlinu krajem 1942. ili početkom 1943. razgovarao s Budakom o toj krilatici, ali je ovaj porekao, da ju je propagirao, dakle izgovarao na

skupovima. Komu onda vjerovati od ovih svjedoka? Svi oni dovode u sumnju vjerodostojnost Frkovićeva svjedočenja. Tu se je opet na djelu pokazala davno spoznata istina, da je čovjek najnepouzdanije dokazno sredstvo. To znade svaki sudac i odvjetnik, ali i povjesničar.

Usmena svjedočanstva su uvijek problematične vrijednosti

Usmena su svjedočanstva i najdobronamjernijih ljudi uvijek problematične vrijednosti. Stalno postoji pogibelj, da je takva osoba propustila uočiti ili zapamtiti nešto što je bitno, da je krivo shvatila i drugomu prenijela ono što je netko radio ili govorio. Takvi nam svjedoci uvijek daju manje-više iskrivljenju sliku događaja. Što vrijeme više odmiče, ta je slika sve iskrivljenija i nepouzdanija. Protekom vremena svjedok ponekada elemente različitih događaja, koji su se čak zbili u različito vrijeme i na različitim mjestima, povezuje u jednu cjelinu i tu imaginarnu cjelinu pripisuje nekoj osobi u najboljemu uvjerenju, da je to sve istina. S tom zadrškom treba pristupiti svim gore navedenim izjavama o Budakovu govoru u Varaždinu, tim više što su dade i nekoliko desetljeća nakon toga govora. Pisane isprave su daleko pouzdanije dokazno sredstvo.

Istina, kao što svjedok može dati neistinito svjedočanstvo, tako i u ispravu može biti unesen neistinit sadržaj. Ali na ono što je jedanput uneseno u ispravu ne utječe protek vremena. Stoga su, načelno gledano i novinska izvješća pouzdaniji dokaz od izjave svjedoka. Ono što je u novinama zabilježeno, ne može se mijenjati, a niti s vremenom izblijediti, pa mu je i nakon stotinu godina jednaka dokazna snaga. Novinari su po svomu poslu zaduženi, da prate što govornik govorí, kako bi to mogli prenijeti u novine. Njihova je pažnja sva usredotočena na govornika, što nije slučaj s ostalim slušateljima. Svakodnevno slušajući i bilježeci, što govornik govorí, oni s vremenom sve bolje izoštavaju svoja zapažanja i pamćenje.

U novinama koje su donijele Budakov govor u cijelosti nema krilatice «Srbe na vrbe!»

Tadašnje novine «Hrvatski narod» i «Novi list» su u cijelosti prenijele Budakov Govor i nigdje u njemu nema krilatice «Srbe - na vrbe!». Ali su objavile, da je Budak rekao u Varaždinu, da "ne želimo nikakva zvjerstva činiti nikome". Ta izjava isključuje

mogućnost, da je izgovorio u tomu istom govoru i spornu krilaticu. Ni novinar Ivo Mihovilović, koji je pedantno skupljao optužbe protiv ustaških i hrvatskih državnih dužnosnika, ne optužuje Budaka zbog te krilatice u svojoj knjizi "Tajni dokumenti o odnosima Vatikana i ustaške NDH", izišloj godine 1952.

Budak u Varaždinu nije izrekao spornu rečenicu

Dakle, Frkovićeva izjava je u protimbi sa svim navedenim dokazima (Šimundić, Ilinić, Mihovilović, «Hrvatski narod», «Novi list») i s cijelokupnim Budakovim dotadašnjim izjavama i književnim stvaralaštvom, pa je moramo odbaciti kao nevjerodostojnu. Stoga sa sigurnošću možemo tvrditi, da Budak u govoru u Varaždinu nije upotrijebio krilaticu "Srbe - na vrbe", pa prema tomu i Apel za obnovu kaznenih postupaka i gospodin Pečarić i gospoda Goldsteini polaze od neistinitih tvrdnji o njemu.

"Novo hrvatsko slovo", 19. studenoga 2004.

ZLOČINAČKI SUD U HAAGU, ZAGREB, 2008.

HRVATSKOJ JAVNOSTI O ZABRANI KONCERATA MARKA PERKOVIĆA THOMPSONA

U Hrvatskoj je počelo zabranjivanje koncerata Marka Perkovića Thompsona

Prihvaćanje zabrane ovih nastupa značilo bi dopustiti Hrvatsku u kojoj se ne smije pjevati. Hrvatski narod vjekovima iskazuje svoju radost, bol, vjeru i nadu pjesmom. Hrvatska glazba daje ljepotu našem životu i dostojanstvo našem narodu.

Žele zabraniti naše snove i naše pjesme!

Prošli smo bolna iskustva zabrane i suđenja javne riječi. Hrvatsko sjećanje je puno ponosa na one koji nisu prihvatali zabranu slobode misli, riječi, pisma i okupljanja.

Nemojmo dopustiti zabranu pjesme!

Mi smo odgovorno iskazali hrvatskoj javnosti da "nastupi Marka Perkovića Thompsona pobuđuju plemenite osjećaje solidarnosti, a emocije bude optimizam koji iz ravnodušja i rezignacije podiže mnoštvo ljudi". S prezirom gledamo na zabrane njegovih koncerata i pozivamo i cijelu Hrvatsku da,

Ne prihvati i ne dopusti zabranu hrvatske pjesme - zabranom koncerata Marka Perkovića Thompsona.

Zagreb, 18. 07. 2008.

Dr. sc. Antun Abramović,

Akademik Ivan Aralica

Davor Aras, prof.

Dr. sc. Mato Artuković, viši znanstveni suradnik

Akademik Smiljko Ašperger

Dipl. Ing. Nenad N. Bach, skladatelj

Mile Balen, književnik

Akademik Slaven Barišić

Prof. dr. sc. Borna Bebek

Dr. Ivanka Bilić, spec. opće medicine

Nikola Bilić, dipl. inž.

Prof. dr. sc. Ivan Biondić

Mons. dr. Mile Bogović, biskup

Damir Borovčak, dipl. ing., publicist

Josip Botteri Dini, akademski slikar, predsjednik Ogranka Matice hrvatske u Splitu

Vinko Brkan, član HVIDR-e Hrvatske i dogradonačelnik Trogira

Prof. dr. sc. Nikola Buble

Mr. sc. Vinko Burazer, odyjetnik

General Miljenko Crnjac

Joško Čelan, novinar i publicist

Mirko Čondić, pukovnik HV u m.

Prof. dr. sc. don Josip Čorić

Branko Čulo - dragovoljac i hodočasnik

Prof. Ante Čuvalo, Ph. D. - Predsjednik Association for Croatian Studies/ACS

Prof. Ikica Čuvalo

Mate Ćavar, hrvatski pjesnik i publicist

Mate Ćavar, umirovljenik

Ružica Ćavar, dr. stom. i dr. med., predsjednica Hrvatskog pokreta za život i obitelj

General Ljubo Česić Rojs

Prof. dr. sc. fra Šimun Šito Ćorić, nacionalni koordinator Hrvatskih kat. misija u Švicarskoj

Prof. dr. sc. Ante Ćorušić

Prof. dr. sc. Alojz Ćubelić, svećenik

Akademik Žarko Dadić

Dr. dr. h. c. Nikola Debelić, dirigent, sveuč. prof. i hrv. veleposlanik u m.

Ivan Debeljak, dipl. iuris

Zlata Derossi, prof.

Julije Derossi, književnik

Prof. dr. sc. Goran Dodig

Admiral Davor Domazet Lošo

Željko Dorotić, gospodarstvenik

Dubravka Dragaš, dipl. arheolog

Dr. sc. Tomislav Dragun

Prof. Tomislav Držić, novinar i urednik Hrvatskog lista

Prof. Malkica Dugeč, hrv. pjesnikinja

Prof. dr. sc. Andrej Dujella

Stipe Ćipa Dukić kat. svećenik

Marko Dumančić, odvjetnik

Radoslav Dumančić, pravnik

Ante Duvnjak, gospodarstvenik

Marko Duvnjak, profesor

Dr. Ivo Dužević, psihijatar-psihoterapeut

Ante Filipović, brigadir u m.

Ivan Gabelica, odvjetnik

Zoran Galić, odvjetnik

Sandra Galiot, umirovljenica

Slavko Galiot, prof, dipl. arheolog, pred. Udruge oboljelih branitelja

Milan Glibota, predsjednik Matice hrvatske Imotski

Tomislav Grahovac, odvjetnik

Dr. sc. Mario Grčević

Prof. dr. sc. Vinko Grubišić

Josip Hećimović Nikšić, dipl. inž.

Petar Hinić, predsjednik Hrvatske kulturne zajednice u Stuttgartu

Hrvoje Hitrec, književnik i predsjednik Hrvatskog kulturnog vijeća

Prof. dr. sc. Alojzije Hoblaj

Fra Mladen Hrkač
Mr. sc. Dubravko Hunjet
Mons. Ante Ivas, biskup
Ilija Ivezić, glumac
Dr. sc. Borka Jadrijević, docentica
Dr. sc. Krešimir Jakić, sveučilišni profesor u m.
Dr. sc. Zvonimir Janović, sveučilišni profesor u m.
Akademik Dubravko Jelčić
Josip Jović, kolumnist i publicist
Prof. dr. sc. Vlado Jukić
Marko Jurić, novinar
Ante Jurić, predsjednik Australian Croatian Association Melbourne
Ing. Zrinko Jurić, tajnik Hrvatske kulturne zajednice u Stuttgartu
Dr. sc. Hrvoje Kačić
Don Andđelko Kaćunko, novinar i publicist
Damir Kalafatić, dipl. ing. kemije
Marija Kalafatić, dipl. ing. kemije
Pajo Kanjižaj, književnik
Prof. dr. sc. Ivan Karlić
Akademik Andrija Kaštelan
Prof. dr. sc. Vladimir Katović
Pavao Slavko Keserović, dip. ing.
Prof. dr. sc. Stanislav Kliment
Josipa Kliment, ekonomistica
Mate Knezović, odvjetnik
Prof. dr. sc. Pavle Knezović
Zdravko Komšić, predsjednik udruge logoraša Vukovara
Prof. dr. sc. Ivan Kordić
Prof. dr. sc. Manja Kovačević
Prof. Kuzma Kovačić, akad. kipar
Fra Ljubo Krasić, ravnatelj Hrvatskog Instituta, Chicago
General Marinko Krešić, predsjednik udruge Hrvatski generalski zbor
Prof. dr. sc. Šimun Križanac
Dr. sc. Mario Krnić, docent
Vjekoslav Krsnik, novinar

Dr. Petar Kružić, stomatolog, predsjednik Hrvatskog Kršćanskog pokreta Stuttgart
Prof. dr. sc. Slobodan Lang
Dr. sc. Inga Lisac, sveučilišni nastavnik u m.
Prof. Ive Livljanić, hrv. veleposlanik u m.
Jadranka Lučić, tajnica Hrvatskog žrtvoslovnog društva
Prof. dr. sc. Branimir Lukšić
Prof. dr. sc. Mate Ljubičić
Ante Madunić, odvjetnik
Dr. sc. Ljubo Marangunić, sveučilišni profesor u m.
Dr. Radoslav Marić, M. D., ABOG, LMCC, FLEX, ECFMG
Ivica Marijačić, novinar, glavni urednik «Hrvatskog lista»
Hrvoje Marušić, gradski vijećnik u Splitu
Prof. dr. sc. Matko Marušić
Prof. dr. Marko Matić
Mate Matić, odvjetnik
Akademik Slavko Matić
Mr. sc. Dražen Matijević, odvjetnik
Miroslav Međimorec, redatelj, publicist i umirovljeni diplomat
Dr. sc. Nedjeljko Mihanović, član suradnik HAZU
Vlasta Mihavec, dipl. oec.
Prof. dr. sc. Alka Mihelić-Bogdanić
Dr. Martin Mikecin, neuropedijatar
Vanja Mikecin, prof.
Marko Mikulandra, književnik i redatelj
Slavica Mikulandra, glumica
Miroslav Mikuljan, filmski redatelj
Prof. dr. sc. Nikola Mirošević
Ana Močnaj, profesor
Ratimir Močnaj, dipl. ing.
Tvrtko-Andrija Mursalo, diplomat u m.
Prof. dr. dr. fra Andrija Nikić, predsjednik Hrvatskog kulturnog društva Napredak Mostar
Tomislav Nürnberger, dipl. ing. matematike
Željko Olujić, odvjetnik
Ivan Pandža - Hvidra Zagreb
Ivo Paradžik, umirovljenik

Mercedes Paradžik-Robek, prof.
Prof. dr. sc. Mladen Parlov
Josip Pavičić, književnik i nakladnik
Mladen Pavković, novinar i publicist
Prof. dr. sc. Davor Pavuna
Marija Peakić-Mikuljan, književnica
Akademik Josip Pečarić
Šimun Penava, zamjenik predsjednika Hrvatskog žrtvoslovnog društva
Kaja Pereković, bivša predsjednica Društva hrvatskih političkih zatvorenika
Prof. dr. sc. Nedjeljko Perić
Mr. sc. Damir Pešorda, kolumnist i profesor
Domagoj Ante Petrić, novinar
Nenad Piskač, književnik
Mr. sc. don Bernardo Pleše
Luka Podrug, dipl. iur.
Prof. Jasenka Polić Biliško
Akademik Stanko Popović
Mons. dr. Valentin Pozaić, pomoći biskup zagrebački
J. Ivan Prcela, urednik i publicist
Darko pl. Prebeg mr. stroj. ing.
Dr. Antun Predanić, ginekolog
Zlatko Prtenjača, odvjetnik
Davor Prtenjača, odvjetnik
Mr. sc. Jakov Radovčić, paleontolog
Ozana Ramnjak, profesor
Toni Ramnjak, dipl. oec.
Prof. Markica Rebić, general u mirovini
Danijel Rehak, predsjednik Hrvatske udruge logoraša
Ivica Relković, publicist
Domagoj Rešetar, odvjetnik
Bojnik Mladen Rogić, dopredsjednik UHDDR-a grada Zagreba i Zagrebačke županije
Miljenko Romić, akademski slikar
Fra Nikola Mate Roščić
Vedran Rožić, gradonačelnik Trogira i saborski zastupnik

Božidar Ručević, dipl. inž.
general-bojnik Željko Sačić
Marin Sagner, glumac
Prof. dr. sc. Marko Samardžija
Jakov Sedlar, redatelj
Draško Semren, odvjetnik
Dr. sc. Marina Skrobica, dizajner
Prof. em. dr. sc. Ivo Soljačić
Ivan Stričić, književnik
Elizabeta Šajatović, prof. u m.
Petar Šale, odvjetnik
Dr. Danica Šćukanec Predanić, stomatolog
Prof. em. dr. sc. Zvonimir Šeparović, član Europske akademije
znanosti i umjetnosti
Branko Šerić, odvjetnik
Barbara Šešelj, M.A., knjižničarka
Tvrko Šešelj, računovođa
Tomislav Šimičević, dipl. ing. građevinarstva
Jasminka Šimičević, dipl. ing. građevinarstva, prof.
Adela Šubić, umirovljenica
Prof. dr. sc. Marijan Sunjić
Ante Nadomir Tadić Šutra, pjesnik
Tuga Tarle, prof. filozofije
Benjamin Tolić, filozof i publicist
Prof. dr. sc. Zdravko Tomac
Zora Trek-Čižek, upravni pravnik
Akademik Nenad Trinajstić
Zvonimir Trusić, utemeljitelj dragovoljaca Domovinskog rata,
ravnatelj Hrvatskog dokumentacijskog centra
Prof. dr. sc. Miroslav Tuđman
Prof. dr. sc. Nikica Uglešić
Aron Varga dipl. inž.
Đuro Vidmarović, književnik i povjesničar
Ljilja Vokić, profesor
Dr. sc. Vladimir Vratović, sv. profesor u m.
Ljubica Vrdoljak, gradska vijećnica u Splitu
Prof. Vera Valčić Belić

Boris Vinčić, odvjetnik

Zlatko Vitez, glumac

Zdravko Vladanović, dipl. pravnik, brigadir u m.

Mr. sc. Božena Volarić, sveuč. nastavnik u m.

Dr. sc. Petar Vučić

Vlč. Tomislav Vučur

Dr. sc. Ante Vukasović

Petar Vulić, pjesnik, tajnik Udruge umirovljenih branitelja

Miroslav Zemljak, dipl. inž.

Prof. dr. sc. Ivan Zulim

Prof. dr. sc. Darko Žubrinić

**J. PEČARIĆ I M. KOVAČEVIĆ, KRAJ
VREMENA VELEIZDAJNIKA?, ZAGREB,
2009.**

DRUGI POKUŠAJI DISKREDITACIJE

Zanimljivo je da se u cijelu priču upetljao i novinar „Novog lista“ Drago Pilsel. On je pokušao kod jednog nastavnika Matematičkog odjela PMF-a, za koga je (opravdano ☺) pretpostavio da mi nije sklon, dobiti recenziju za neki od Simićevih radova. Time bi kao „dokazali“ kako sam loš znanstvenik. Da ponovim, kao glavni urednik odbio sam i odbit ču puno radova s pozitivnom recenzijom. Po Predsjedniku Hrvatske i njegovim suradnicima to smijem svima samo ne Srbima. Pogotovo ako ti pišu lažna pisma o meni (valjda nekakvom uglednom hrvatskom znanstveniku njima je to dobro, jer im je dobro sve što je loše za Hrvate, zar ne?) i ucjenjuju neki hrvatski časopis.

Zašto baš Pilsel? Znam da je on bio i Mesićev savjetnik. Ili je možda to još uvijek? S druge strane vjerojatno se sjeća jednog svog napada na mene i kako sam ga ismijao. Vjerojatno sam tada povrijedio njegovo uvjerenje kako o matematici zna više o matematičara, pa mu se evo ukazala šansa koju je htio iskoristiti.

Zbog toga je dobro dati i ovdje taj moj tekst koji je objavljen na portalu *HRVATI AMAC – Forum*, 4. veljače 2005. i u "Spremnost – hrvatski tjednik", Sydney, 15. veljače 2005. On nam pokazuje i kakvi trebaju biti oni koji žele biti Mesićevi savjetnici.

PILSELOLOGIJA I MILE BUDAK

JUGONOSTALGIČARIMA HRVATI UBIJAJU I ZAKONOM O KULTURI

(Tekst je već dan u knjizi)

Spomenuta mreža s jugoslavenskom adresom zapravo je crnogorska adresa i oni su prenijeli i ovaj moj tekst s komentarom:

Bravo za akademika Pečarića!

Očito i oni su shvatili kakvi su Mesićevi savjetnici, zar ne?

Možda im je takova bliskost s kolegom matematičarem iz Beograda prirodna zbog činjenice da je i sam Predsjednik RH toliko puta uhvaćen u lažima, pa je čuveno i njegovo lažno svjedočenje u Haagu. Naime, u razgovoru s novinarem NIN-a istakao sam kako njihov pulen „šalje u časopis J. Inequal. & Appl. (JIA) svoj rad u kome “otkriva” rezultate koje su mnogo ranije objavili prof. Mercer...“. Tadašnji recenzent je vjerovao da se radi samo o nepoznavanju preoblematike pa je upozorio autora o Mercerovom i srodnim radovima. Međutim, ubrzo se pokazalo da se radi o svesnoj krađi tuđih rezultata. Prvo, kao što smo vidjeli iz tekstova g. Anwara, specijalan slučaj tog rezultata je poslao za Konferenciju u Trogiru, a ovih dana sam obavješten da je rad iz JIA dakle isti rad s lažnim predstavljanjem tuđih rezultata kao svojih, beogradski kolega poslao i u drugi časopis (IJMMS). Ista priča se ponavlja i s jednim drugim njegovim radom. Nedavno je objavio rad u časopisu JIPAM, koji je specijalan slučaj rezultata objavljenog u mojoj knjizi o konveksnim funkcijama. U preprintima RGMIA dao je rad s drugim specijalnim slučajem tog općeg rezultata. Da to bude još smiješnije u ovom drugom slučaju ne spominje autore koji su prvi proučavali takav rezultat i dobili mnogo interesantnije rezultate. A autori su iz Beograda i rad su objavili u Beogradskom časopisu!

Možda je Mesić preko Pilsela pokušao dobiti još jednu pozitivnu recenziju za Simićev rad jer nisam uvažio onu koju su napisali moji suradnici poslije njegovog pritiska. U tom slučaju očito je Mesić nezadovoljan što njemu kao „uredniku“ matematičkog časopisa sa SCIE liste nisam uvažio tu „njegovu“ recenziju, pa je pokušao dokazati kako bi on bio bolji glavni urednik tog časopisa od mene.

Na to ukazuje i njegov pokušaj da to izbore i u HAZU. Naime, Mesićev savjetnik intervenirao je i тамо. Odgovorili su mu jednostavno da oni nemaju nikakve ingerencije na uređivačku politiku mog časopisa. Najviša znanstvena ustanova zna to, što je i normalno. Doista bi bilo smiješno kada bi se znanstvenici dopustili da predsjednik neke države može intervenirati - kako je to učinio Predsjednik RH – u znanstvenim časopisima. A to ne zna Predsjednik i njegovi savjetnici. To i ne čudi. Nije naučio ništa ni kada se zauzimao za izbor jednog kandidata iz medicine (kasnije sudski osudivanog), pa je taj njegov kandidat dobio najmanje glasova u Razredu za medicinske znanosti.

Ipak, zabavna je spoznaja koko je Predsjednik umislio da može, pomoću mog kolege iz Srbije i Pilsela, uništiti moj ugled kao znanstvenika. Ili se tu radi samo o pohvali? Izgleda da sam u znanosti nešto i napravio, a njima je i zadaća uništiti sve što je dobro - a hrvatsko je!

ZABRANJENI AKADEMIK – PRIJEVAROM U HAZU!?, ZAGREB, 2012.

DR. SC. VLADIMIR GEIGER

**U POVODU KNJIGE: IVO GOLDSTEIN,
HRVATSKA 1918. - 2008.,**

**EUROPAPRESS HOLDING I NOVI LIBER,
ZAGREB 2008. – OSVRT NA POGLAVLJA: 48.
“RASAP I SLOM NDH, BLEIBURG I KRIŽNI
PUT”, 49. “OBRAČUN S NARODNIM
NEPRIJATELJEM” I 50. “RATNI I
DEMOGRAFSKI GUBICI”**

Po opsegu ljudskih stradanja i žrtava, a i dalekosežnim posljedicama, slučaj Bleiburg i sudbina Folksdojčera ogledni su primjeri partizanske i komunističke represije i zločina odnosno kako to neki nazivaju “obračuna s narodnim neprijateljem” potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću. Iako o tim

dogadajima postoji mnogobrojna literatura i arhivsko gradivo, niz je otvorenih pitanja i protupitanja o kojima opsežne prikaze i tumačenja donosi i povjesničar Ivo Goldstein u najnovijoj sintezi suvremene hrvatske povijesti, naslovljenoj *Hrvatska 1918 - 2008*.

*

Prema navodima jugoslavenske vojne historiografije u završnim borbama i ranijim operacijama tijekom završne ofenzive 1945., Jugoslavenska armija je nanijela njemačkim i raznim "domaćim" protukomunističkim snagama velike gubitke od preko 100.000 mrtvih i oko 340.000 zarobljenih, što znači da se u Austriju uspjelo probiti nešto više od 240.000 njemačkih i drugih vojnika. U nanošenju gubitaka neprijatelju najdjelotvornija je bila Treća armija (25.000 mrtvih i preko 100.000 zarobljenih) i Četvrta armija (25.664 mrtvih i 52.260 zarobljenih) koje su djelovale na krilima bojišta. Od oko 340.000 zarobljenih, 221.287 bili su njemački vojnici, a oko 120.000 pripadnici Oružanih snaga NDH (ustaše i domobrani), srpski i crnogorski četnici i drugi.³

Ministar narodne obrane i vrhovni zapovjednik JA, maršal Josip Broz Tito, obavijestio je 14. svibnja 1945. Glavni štab Slovenije da je naredio štabovima Prve, Druge, Treće i Četvrte JA da predaju ratne zarobljenike glavnim štabovima Slovenije i Hrvatske i zatražio je od Glavnog štaba Slovenije da dostavi točan broj ratnih zarobljenika. Naredbu štabovima armija da dostave podatke o brojnom stanju ratnih zarobljenika J. Broz Tito je dostavio sljedećeg dana.⁴ Dakle, J. Broz Tito je o broju ratnih zarobljenika bio ili, pak, trebao biti pravovremeno izviješten.

J. Broz Tito je 15. svibnja 1945. pohvalio jedinice Treće JA, koje su "brzim i energičnim nadiranjem" [...] "presjekle odstupnicu ostacima njemačkih i ustaško-četničkih bandi i zaokruživši ih na području Slovenj-Gradec – Guštanj – Pliberk [Bleiburg] – Dravograd, poslije

³ Mladenko COLIĆ, *Pregled operacija na jugoslovenskom ratištu*, Beograd, 1988., 401.

⁴ Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana, II, fasc. 41/III, Depeši vrhovnega komandanta JA Josipa Broza - Tita GŠ NOV (JA) Slovenije z dne 14. 5. 1945.; Josip BROZ TITO, *Sabrana djela*, Tom dvadeset osmi, 1. maj – 6. jul 1945., Beograd, 1988., 43., 198.

trodnevnih žestokih borbi razbile ih i prisilile na kapitulaciju.”⁵ U izvješću vrhovnom zapovjedniku JA, J. Brozu Titu, zapovjednik Treće armije Kosta Nađ naglašava da je “domaćim izdajnicima, četnicima i naročito ustašama, zadan odlučujući smrtni udarac i tako im onemogućeno da izbegnu zaslужenu kaznu za zločinstva i nedela koja su ti izrodi počinili našim narodima.”⁶ Jedinice Treće JA, pod zapovjedništvom general-lajtnanta Koste Nađa, pukovnika Branka Petričevića, političkog komesara i pukovnika Vukašina Subotića, načelnika štaba, koje su u završnim borbama u Sloveniji zarobile oko 100.000 neprijateljskih vojnika, najodgovornije su za postupanje prema zarobljenicima u Koruškoj i Štajerskoj.⁷

Uz to, Kabinet maršala Jugoslavije izvijestio je 17. svibnja 1945. predstojnika britanske vojne delegacije da je J. Broz Tito primio depešu feldmaršala Harolda Aleksandera, zapovjednika savezničkih snaga u Sredozemlju, od 16. svibnja 1945., o predaji 200.000 “Jugoslavena” u Austriji, uz napomenu: “pomenutih 200.000 preuzeće Štab III armije kome su izdate potrebne instrukcije”.⁸

Unatoč u literaturi često navođenim zapovijedima vrhovnog zapovjednika NOV i POJ/JA i generalnog sekretara Komunističke partije Jugoslavije, J. Broza Tita, primjerice: od 8. studenoga 1941. “Pod pretnjom kazne smrti zabranjuje se odgovarati na [te] zločine sličnim protumerama koje nisu dozvoljene u partizanskim redovima”, od 6. prosinca 1944. da “Sa svim zarobljenicima ima [se] postupati po međunarodnom pravu. Za svako odstupanje od

⁵ *Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda*, tom II, knj. 1, Beograd, 1949., 637.; J. BROZ TITO, *Sabrana djela*, Tom dvadeset osmi, 1. maj – 6. jul 1945., 46. - 47.

⁶ Jovo POPOVIĆ, *Druže Tito rat je završen 15. maja 16,00 na Dravi Kosta Nađ*, Beograd, 1985., 196.

⁷ Miro SIMČIĆ, *Tito bez maske*, Zagreb, 2008., 284. - 285.

⁸ Arhiv Josipa Broza Tita, Beograd, Kabinet maršala Jugoslavije – II-9-d/4.; Andelko MIJATOVIĆ (ur.), *Međunarodni znanstveni skup “Bleiburg 1945 - 1995”*. Zbornik radova, Zagreb, 1997., 154.; Zdravko DIZDAR, Vladimir GEIGER, Milan POJIĆ, Mate RUPIĆ (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, Slavonski Brod, 2005., Zagreb, 2009., 116.

⁹ Josip BROZ TITO, *Vojna djela*, I, 1941 - 1945, Beograd, 1961., 44.

ovoga i kršenja mojih naređenja najstrože će postupati”¹⁰, te posebice od 14. svibnja 1945., da se poduzmu “najenergičnije mјere da se po svaku cijenu sprijeći ubijanje ratnih zarobljenika i uhapšenika od strane jedinica, pojedinih organa i pojedinaca”¹¹, mnogobrojni događaji i dokumenti potvrđuju da je ubijanje ratnih zarobljenika tijekom, potkraj i neposredno nakon Drugoga svjetskog rata bilo uobičajeno i nekažnjavano.

U historiografiji su objavljeni mnogobrojni navodi, podaci i dokumenti o tome kako su postrojbe Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije/Jugoslavenske armije djelovale i odnosile se prema zarobljenim neprijateljskim vojnicima i civilima, posebice potkraj Drugoga svjetskog rata, a i u neposrednom poraću.¹²

¹⁰ J. BROZ TITO, *Vojna djela, I, 1941 - 1945*, 289.

¹¹ Arhiv Vojnoistorijskog instituta, Beograd, Arhiva NOB, kut. 258A, br. reg. 9-22/10; Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana, II, fasc. 41/III, Depeši vrhovnega komandanta JA Josipa Broza - Tita GŠ NOV (JA) Slovenije z dne 14. 5. 1945.; J. BROZ TITO, *Sabrana djela*, Tom dvadeset osmi, *I. maj – 6. jul 1945.*, 43.

¹² Usp. primjerice: Jera VODUŠEK STARIĆ, *Prevzem oblasti 1944 - 1946*, Ljubljana, 1992. ili hrvatsko izdanje: Jera VODUŠEK STARIĆ, *Kako su komunisti osvojili vlast 1944. - 1946.*, Zagreb, 2006.; Lovro ŠTURM (ur.), *Brez milosti. Ranjeni, invalidni in bolni povojni ujetniki na Slovenskem*, Ljubljana, 2000.; Mitja FERENC, *Prikrito in očem zakrito. Prikrita grobišča 60 let po koncu druge svetovne vojne*, Celje, 2005.; Mitja FERENC, Želimir KUŽATKO, *Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji/Prikrita grobišča Hrvatov v Republiki Sloveniji/Hidden Croatian Mass Graves in the Republic of Slovenia*, Zagreb, 2007.; Josip JURČEVIĆ, *Bleiburg. Jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima*, Zagreb, 2005.; Srđan CVETKOVIĆ, *Između srpa i čekića. Represija u Srbiji 1944 - 1953.*, Beograd, 2006.; Momčilo MITROVIĆ, *Srpska nacionalna čast pred zakonom 1945.*, Beograd, 2007.; Michael PORTMANN, *Die kommunistische Revolution in der Vojvodina 1944 - 1952. Politik, Gesellschaft, Wirtschaft, Kultur*, Wien, 2008.; Milko MIKOLA (zbral in uredil), *Dokumenti in pričevanja o povojnih delovnih taboriščih v Sloveniji*, Ljubljana, 2006.; Milko MIKOLA (zbral in uredil), *Dokumenti in pričevanja o povojnih koncentracijskih taboriščih v Sloveniji. Koncentracijska taborišča Strnišče, Hrastovec, Brestrnica in Filovci*, Ljubljana, 2007.; Zdravko DIZDAR, Vladimir GEIGER, Milan POJIĆ, Mate RUPIĆ (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, Slavonski Brod, 2005., Zagreb, 2009.; Vladimir GEIGER (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti. Slavonija, Srijem i Baranja*, Slavonski Brod, 2006.; Vladimir GEIGER, Mate RUPIĆ, Mario KEVO, Egon KRALJEVIĆ, Zvonimir DESPOT (prir.), *Partizanska i komunistička*

Poimenične, pak, podatke o ljudskim gubicima Hrvata, ali i drugih, tijekom i posebice potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću donose mnogobrojni žrtvoslovi, i slična izdanja, koji popisuju stradale i žrtve iz različitih područja Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Uz sve nepotpunosti i pogreške, navode koje ovi prilozi donose o poginulim, ubijenim i od posljedica ranjavanja i bolesti umrlim osobama, o tisućama odnosno desecima tisuća stradalih, posebice na "križnom putu" i u poslijeratnim logorima teško je osporavati.¹³

U mnogobrojnoj literaturi o Bleiburgu i "križnom putu", koja donosi različite procjene i navode, broj stradalih i žrtava kreće se u rasponu od oko pedeset tisuća do pola milijuna poginulih i pobijenih zarobljenih ustaša, domobrana i civilnog stanovništva NDH.¹⁴ Ukupni gubici vezani uz pojam Bleiburg mogli bi, prema utemeljenim procjenama, iznositi najmanje oko 70.000 do 80.000, a gubici Hrvata oko 50.000 do 55.000.¹⁵

Goldstein je mišljenja da je postojala načelna suglasnost J. Broza Tita da se taj "obračun" dogodi, "ali ne na tako žestok način i u takvu obimu".¹⁶ Goldstein, naime, ustvrđuje da "Josip Broz Tito nije naredio ubijanje, ali je, po svemu sudeći, znao da bi se ono moglo dogoditi. Nizom naredbi pokušao je to spriječiti, ali nije uspio".¹⁷ Uz

represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti. Zagreb i središnja Hrvatska, Slavonski Brod - Zagreb, 2008. i tamo navedeni izvori i literatura.

¹³ Usp. Vladimir GEIGER, "Osvrt na važnije žrtvoslove o Drugom svjetskom ratu i poraću objavljene u Republici Hrvatskoj 1991. - 2004. godine", *Dijalog povjesničara - istoričara*, 9, Zagreb, 2005., 621. - 639.; Vladimir GEIGER, "O zborniku *Bleiburg i Križni put* Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Zagreb, 2007.", *Časopis za suvremenu povijest*, god. 39, br. 3, Zagreb, 2007., 811. - 812. (bilj. 5.) i tamo navedena literatura.

¹⁴ Usp. Martina GRAHEK RAVANČIĆ, *Bleiburg i Križni put u historiografiji, publicistici i memoarskoj literaturi*, Magistarski rad, Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2006., 148. - 159. i tamo navedeni izvori i literatura.

¹⁵ Bogoljub KOČOVIĆ, *Žrtve Drugog svjetskog rata u Jugoslaviji*, London, 1985., Sarajevo, 1990.; Vladimir ŽERJAVIC, *Gubici stanovništva Jugoslavije u Drugom svjetskom ratu*, Zagreb, 1989.

¹⁶ Ivo GOLDSTEIN, "Povijesne okolnosti Bleiburga i Križnog puta", u: Juraj Hrženjak (gl. ur.), *Bleiburg i Križni put. Zbornik radova*, Zagreb, 2007., 37.

¹⁷ Ivo GOLDSTEIN, "Tito je htio spriječiti smrt 50.000 Hrvata", *Globus* (Zagreb), 23. 5. 2008., 26.

pozivanje da postoje podaci o suprotstavljanju J. Broza Tita nasilju, Goldstein tvrdi da "njegova upozorenja nisu bila dovoljno stoga."¹⁸

Prema Goldsteinu, među mogućim motivima za naredbu J. Broza Tita od 14. svibnja 1945., očigledno je da "nijedan kompetentni vojskovođa ne podnosi da mu vojska čini svojevoljne masovne ispade, mimo zapovjednog sustava i bez izričite naredbe."¹⁹ Goldstein objašnjava i da naredba J. Broza Tita od 14. svibnja da se poduzmu "najenergičnije mjere da se po svaku cijenu sprijeći ubijanje ratnih zarobljenika i uhapšenika od strane jedinica, pojedinih organa i pojedinaca", međutim "nije bila jako oštro formulirana: ne traži se odgovornost za počinjeno, ne preciziraju se kazne za nove prekršitelje."²⁰ No, kompetentnom vojskovodiju vojska ne čini "svojevoljne masovne ispade, mimo zapovjednog sustava i bez izričite naredbe". Nedvojbeno je kako nazivamo takvu vojsku i takve postupke. Ako je, pak, J. Broz Tito bio kompetentan vojskovođa, tada su masovne likvidacije zarobljenika bile dio sustava i izričite naredbe.

Prema Goldsteinu, J. Broz Tito je "imao nekih dvojbi kad su mu poslje njegove naredbe od 14. svibnja stizali izvještaji o ponovnom ubijanju zarobljenika", te navodno "nije odobravao što se dogodilo, pogotovo jer se otelo kontroli i preraslo u anarhiju, pa je tražio izvještaje i razjašnjenja", ali i 'opravdanja i razumijevanje' za osvetnički gnjev protiv 'bandi' koje i poslje završetka rata još ratuju i nanose gubitke 'našim ljudima'.²¹ No, moramo se upitati kada je to J. Broz Tito negodovao odnosno od koga je "tražio izvještaje i razjašnjenja", i osim navodnih "vjerodostojnih svjedoka", koji to

¹⁸ Ivo GOLDSTEIN, "Josip Broz Tito – između skrupulognoga historiografskog istraživanja i političke manipulacije", *Dijalog povjesničara - istoričara*, 6, Zagreb, 2002., 320.; Ivo GOLDSTEIN, "Značenje godine 1945. u hrvatskoj povijesti i osvetnički gnjev", u: Nada Kisić Kolanović, Mario Jareb, Katarina Spehnjak (ur.), *1945. – razdjelница hrvatske povijesti*, Zagreb, 2006., 72.; Ivo GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, Zagreb, 2008., 359.

¹⁹ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 359.

²⁰ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 359.

²¹ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 371. Usp. Miljenko JERGOVIĆ, "Intervju sa Slavkom Goldsteinom. 'Tito je bio voda zavjere šutnje o Bleiburgu'", *Jutarnji list* (Zagreb), 11. 9. 2007., 14.

izvještaji potvrđuju izrečenu tvrdnju? Osim toga, negoduje netko tko trpi od jačega, a ne vrhovni zapovjednik na postupke podređenih!

Mnogobrojni događaji i dokumenti pokazuju da je očita razlika između propisanoga i činjenoga. Zapovijedi J. Broza Tita o postupanju sa zarobljenicima najvjerojatnije su bile samo za "javnu" i "vanjsku" uporabu. Uostalom, objašnjavajući odnos J. Broza Tita prema ratnim zarobljenicima tijekom Drugoga svjetskog rata, i posebice u svibnju 1945., Goldstein ustvrđuje da je J. Broz Tito znao za strijeljanja ratnih zarobljenika, a da je stajalište o likvidacijama promijenio "isključivo iz činjenice da zbog njih saveznici 'protestuju'".²²

J. Broz Tito nije mogao spriječiti masovne likvidacije zarobljenika, naprsto jer je takav način bio dio njegova idejno-političkog sustava, totalitarnog svjetonazora. Nemoguće je da J. Broz Tito nije znao za masovne likvidacije zarobljenika, odnosno da s njima nije bio suglasan i da nije izdao izravno naređenje, imajući u vidu način odlučivanja u KP Jugoslavije i Jugoslavenskoj armiji.²³ Inicijative za sve naloge i mjere, za čije su izvršenje bila zadužena niža tijela, polazile su u Jugoslaviji, kao i u SSSR-u, od generalnog sekretara KP i Politbiroa. J. Broz Tito je imao središnju i neprijepornu vlast odlučivanja, i u političkim i u vojnim pitanjima.²⁴

KP Jugoslavije služila se tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću radom posebnih službi i jedinica NOV i POJ/JA, organa KP Jugoslavije i organa unutarnjih poslova, posebice Odjeljenja za zaštitu naroda i Korpusa narodne obrane Jugoslavije, koje su pri organizaciji i izvođenju represije i zločina imali presudnu ulogu. Nije nevažna činjenica da je načelnik OZN-e za Jugoslaviju u operativnoj djelatnosti bio podčinjen vrhovnom zapovjedniku NOV i POJ/JA i predsjedniku NKOJ-a, J. Brozu Titu, kao i da je KNOJ, preko načelnika OZN-e Povjereništva za narodnu obranu NKOJ-a bio

²² I. GOLDSTEIN, "Povijesne okolnosti Bleiburga i Križnog puta", 37.

²³ M. SIMČIĆ, *Tito bez maske*, 285.

²⁴ Jure VUJIĆ, *Trg maršala Tita. Mitovi i realnosti titoizma*, Zagreb, 2007., 212., 215. i tamo navedena literatura.

neposredno podčinjen povjereniku za Narodnu obranu NKOJ-a, opet utjelovljenom u J. Brozu Titu.²⁵

Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača napominje svim podređenim tijelima 1. rujna 1944. da za "zločine treba da odgovara samo onaj, koji je taj zločin počinio ili pomogao", te da "nevne sud narodni neće i ne može kažnjavati", jer "naša narodna vlast je pravedna".²⁶ No, bez obzira na ovakve formalne fraze, "revolucionarna pravda" prema poraženima i neprijateljima često je u Jugoslaviji, kako to inače i biva u revolucijama, bila istovjetna s najobičnijom odmazdom. Javni tužitelj FD Hrvatske iznosi 14. srpnja 1945. javnom tužitelju DF Jugoslavije niz teškoća nastalih, uz ostalo, i samovoljom JA, OZN-e, Narodne milicije i raznih tijela "narodnih" vlasti, koji su "u danima velikih zarobljavanja, a i poslije, naredjivali i dopuštali ubijanje bez suda, javno ili čak po nekim neodgovornim elementima nevine ljudi, ubijene ostavlјali skoro nezakopane i sl. [...]."²⁷

Tadašnje ozračje i razvoj dogadaja ostavili su, pak, dosta slobode i prostora pojedincima na zapovjednim mjestima, zasigurno ne bez znanja najviših vojnih i političkih osoba i ustanova, kako bi se što prije obračunali s mnogim protivnicima i neistomišljenicima novog sustava. Pri provođenju masovnih zločina i represalija nad neprijateljima ili pretpostavljenim neprijateljima jugoslavenske komuniste, odnosno zapovjednu partizansku hijerarhiju očito nije vodio iracionalni osjećaj mržnje i osvete koliko racionalna težnja uklanjanja svih mogućih protivnika u osvajanju vlasti. Ne treba, pak, odbaciti odmazdu kao motiv, posebno na nižim razinama. Neprijatelje ili pretpostavljene neprijatelje trebalo je ukloniti. Primjerice, izvješćujući o razlozima likvidacije domobranksih

²⁵ J. JURČEVIĆ, Bleiburg. *Jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima*, 243., 247. - 250., 280., 282.; Josip JURČEVIĆ, Crna knjiga komunizma u Hrvatskoj (Zločini jugoslavenskih komunista u Hrvatskoj 1945. godine), Zagreb, 2006., 59. - 61. i тамо navedeni izvori.

²⁶ Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 306, OK Virovitica, kut. 699.; V. GEIGER (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti. Slavonija, Srijem i Baranja*, 65.

²⁷ Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 421, Povjerljivi spisi 1945.; V. GEIGER (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti. Slavonija, Srijem i Baranja*, 286.

časnika i vojnika koji su se odazvali “Posljednjem pozivu” odnosno amnestiji J. Broza Tita od 30. kolovoza 1944., Treći odsjek Odjeljenja za zaštitu naroda VI. korpusa NOV i PO Jugoslavije iznosi, 15. siječnja 1945., stajalište da “Bez mnogo skrupula treba likvidirati sve one za koje znamo da su nam neprijatelji i koji će sutra biti protiv nas”.²⁸

Stajalište i odnos NOV i POJ/JA i “narodnih” vlasti, od najviših do najnižih razina, uključujući i J. Broza Tita, prema samovoljnoj represiji i zločinima, na temelju osobnih, političkih ili nacionalnih razloga, proizlazio je i iz ratnog i revolucionarnog ozračja u Jugoslaviji. Nekažnjavanje počinitelja proizlazilo je i iz nemoći vlasti zbog masovnosti takvih djela i velikog broja onih koji su ih činili, ali često i zbog nezainteresiranosti vlasti, jer počinitelji su ipak “naši”, a žrtve su ionako “njihovi”. Naredbodavci i izvršitelji, svjesni nelegalnosti takvih postupaka, nastoje provesti likvidacije “konspirativno”. Iskazane primjedbe na masovne likvidacije viših zapovjedništava odnose se u pravilu na način provođenja, a ne na likvidacije same po sebi odnosno na njihovu osudu.

Prema Goldsteinu, bilo je, posebice na “križnom putu”, “i česte samovolje, osvetništva, pa i pljačke. Bilo je nastojanja da se takve pojave suzbiju, ali nedovoljno energičnih. [...] Međutim, pozivanja na odgovornost bilo je ipak relativno malo, smjenjivanja s položaja i disciplinskih kazni još manje, a strogih kazni jedva da je bilo ili su imale interni karakter i o njima se nije obavještavalo. Priča se da je navodno ipak bilo nekoliko strijeljanih partizana zbog samovoljnih ispada, ali o tome nisu pronađeni nikakvi dokumenti.”²⁹

No, osim samovoljnih ispada pojedinaca, navodnih priča i navodnih dokumenata kojih nema o najstrožem kažnjavanju pojedinih partizana koji su počinili zločine, mnogobrojni događaji,

²⁸ Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1491, 2.25.; J. JURČEVIĆ, *Bleiburg. Jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima*, 333.; Z. DIZDAR, V. GEIGER, M. POJIĆ, M. RUPIĆ (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, 54.; V. GEIGER (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti. Slavonija, Srijem i Baranja*, 103.

²⁹ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 365.; Ivo GOLDSTEIN, “Kriteriji za selekciju i masovne likvidacije”, *Jutarnji list* (Zagreb), 22. 11. 2008., 81.

svremenici i dokumenti svjedoče o masovnim likvidacijama koje su provodile razne postrojbe i ustanove NOV i POJ/JA, prije svega OZN-a i KNOJ, koje se u takvom broju ne bi mogle događati bez naredbi najvišeg rukovodstva ili barem njegova prešutnog odobravanja. Ako su, pak, naredbe J. Broza Tita o sprječavanju zločina nad zarobljenicima, koje je donosio tijekom Drugoga svjetskog rata kršene, a posebno ona od 14. svibnja 1945. upućena štabovima Prve, Druge, Treće i Četvrte JA, da poduzmu "najenergičnije mјere da se po svaku cijenu sprječi ubijanje ratnih zarobljenika i uhapšenika od strane jedinica, pojedinih organa i pojedinaca", logično bi bilo upitati se zašto nitko zbog toga nije odgovarao. Nameće se odgovor da te naredbe, ako i jesu vjerodostojne, očito nisu sustavno provođene i nisu bile ozbiljne. Naime, očita je razlika između propisanoga i činjenoga.

Goldstein masovne likvidacije zarobljenika u Sloveniji, u svibnju 1945., koje tek u najnovije vrijeme naziva "ratnim zločinom", a ranije ih je nazivao "zločinom osvete"³⁰, nastoji prikazati kao "programirano selektivno ubijanje popraćeno mjestimičnim individualnim ispadima".³¹ Prema Goldsteinovu objašnjenju, gotovo u psihoanalitičkoj, frojdovskoj maniri, "Represija jugoslavenskih i hrvatskih komunističkih vlasti u prvim poslijeratnim tjednima i mjesecima, u kojoj su Bleiburg i Križni put samo najzamašniji dijelovi, isprepletena je kombinacija pobjedničke vrtoglavice, spontanog i politički inspiriranog osvetništva i smisljenog 'obračuna s narodnim neprijateljem' koji izvire iz staljinističke ideologije i njenih zasada o 'zaoštravanju klasne borbe' nakon pobjede revolucije. Rezultat je inačica dugovječne *Vae victis* (jao pobijedenima) tradicije, natopljena oporim plemenskim mentalitetima nekih naših krajeva, tolerirana i podstrekavana fetišizmom 'principijelne' revolucionarnosti."³²

³⁰ Vladimir GEIGER, "Osvrt na istraživanja i odjeke problematike *Bleiburga i Križnog puta* 1945. u Republici Hrvatskoj", *Dijalog povjesničara - istoričara*, 8, Zagreb, 2004., 423.

³¹ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 364.; I. GOLDSTEIN, "Kriteriji za selekciju i masovne likvidacije", 80.

³² I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 369.

Maršal Jugoslavije J. Broz Tito je u govoru održanom u Ljubljani 27. svibnja 1945., a koji je objavlјivanjem u *Borbi* od 28. svibnja 1945. imao i šireg odjeka, nedvosmisleno istaknuo što se dogodilo. Goldstein navodi da je J. Broz Tito u Ljubljani "preko svega prešao s dvije rečenice".³³ To sugerira slijeganje ramenima, odnosno možda i prihvaćanje sa žaljenjem onoga što se dogodilo, a to ipak nije naglasak u ljubljanskom govoru, koji je dobar pokazatelj koliko se J. Broz Tito koristio rječnikom "kratkog kursa". Bit ćemo cijepidlake, riječ je o četirima važnim rečenicama: "Što se tiče ovih izdajnika koji su se našli unutar naše zemlje, u svakom narodu posebice – to je stvar prošlosti. Ruka pravde, ruka osvetnica našeg naroda dostigla ih je već ogromnu većinu, a samo manji dio uspio je pobjeći pod krilo pokrovitelja van naše zemlje. Ova manjina nikada više neće da gleda ove naše divne planine, naša cvatuća polja. Ako bi se to dogodilo, onda će to biti vrlo kratkog vijeka".³⁴ Jasno je da je J. Broz Tito mislio i na izručene, kojima je unaprijed određena sudbina, da je odobravao obračun i masovne likvidacije, te da je istu sudbinu najavlјivao onima koji su uspjeli pobjeći, ako se namjeravaju vratiti. U govoru J. Broza Tita ne nazire se nimalo sažaljenja nad sudbinom poraženih ili velikodušnost pobjednika, nego samo konačna odlučnost.³⁵

Jedan od motiva jugoslavenskih komunista i Jugoslavenske armije u sprečavanju bijega svojih neprijatelja u Austriju, na područja pod savezničkom okupacijom, bila je i osveta. No, svi oni koji poslijeratna "čišćenja" objašnjavaju samo, ili uglavnom, osvetom, navodeći primjere od najdalje do bliže prošlosti, ili ne razumiju ili, pak, ne žele prihvati karakter i glavni smisao djelovanja i bitne ciljeve KP Jugoslavije koja je nametnuvši svoj monopol organizirala i vodila NOV i POJ/JA.

Pojave "čišćenja" bilo je i u zapadnoj Europi, ali je ono provođeno sudskim i upravnim mjerama. Dio tih izvansudskih likvidacija u zapadnoj Europi bila su i osvećivanja, do kojih je povremeno dolazilo u prvim danima oslobođanja pojedinih zemalja.

³³ I. GOLDSTEIN, "Povijesne okolnosti Bleiburga i Križnog puta", 37.; I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 371.

³⁴ J. BROZ TITO, *Sabrana djela*, Tom dvadeset osmi, *1. maj – 6. jul 1945.*, 78.

³⁵ M. SIMČIĆ, *Tito bez maske*, 285. - 286.

No, osnova denacifikacije u demokratskoj Europi bila je da se postupci moraju utemeljiti na pravu i regularnim sudskeim postupcima, te da je potrebno na sve načine izbjegavati i sprečavati osvetu. U SSSR-u i u Jugoslaviji taj je proces bio bitno drugičiji jer je masovna ubojstva neposredno poslije rata organizirala i izvela država, a ne osvetoljubivi pojedinci ili skupine.³⁶

Nakon predaje i zarobljavanja u završnim borbama i izručenja na Bleiburgu, kolone ratnih zarobljenih vojnika i civila krenule su na iscrpljujući povratak kroz Sloveniju, prema Hrvatskoj, i dalje. Pripadnici JA, koji su bili u njihovoј pratnji, trebali su ih provoditi uz najveću "opreznost i predostrožnost".³⁷ Koliko je, pak, provođenje zarobljenika bilo bezuvjetno i nespoštovano, svjedoče mnogobrojne masovne grobnice u Sloveniji.³⁸

Procjenjuje se da je u Kočevskom Rogu, jednom od najvećih stratišta u Sloveniji nakon Drugoga svjetskog rata, prvih dana lipnja 1945. ubijeno nekoliko desetaka tisuća zarobljenih i izručenih slovenskih domobrana, hrvatskih domobrana i ustaša, crnogorskih i srpskih četnika. Smaknuća su obavljena pod zapovjedništvom majora Jugoslavenske armije Sime Dubajića, a neposredni počinitelji pripadali su izabranoj četi 11. dalmatinske brigade 26. divizije Četvrte JA.³⁹ Terenska istraživanja protutenkovskog rova u Teznom

³⁶ Jerca VODUŠEK STARČ, "Kako se čistila Jugoslavija?", *Gordogan*, god. II (XXI), br. 4 - 5 (48 - 49), Zagreb, 2004., 37.

³⁷ Mate RUPIĆ, Zdravko DIZDAR, "Izvješća partizanskih jedinica o završnim borbama s hrvatskim oružanim snagama", u: Mirko Valentić (gl. ur.), *Spomenica povodom 50-te obljetnice Bleiburga i Križnog puta 1945. - 1995.*, Zagreb, 1995., 129. - 130., 131.; Z. DIZDAR, V. GEIGER, M. POJIĆ, M. RUPIC (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, 117. - 118.; Martina GRAHEK RAVANČIĆ, "V kolonah po širje skozi Slovenijo", *Prispevki za novejšo zgodovino*, letnik XLVIII, št. 2, Ljubljana, 2008., 95.-116.

³⁸ Mitja FERENC, *Prikrito in očem zakrito. Prikrita grobišča 60 let po koncu druge svetovne vojne*, Celje, 2005.; Mitja FERENC, Želimir KUŽATKO, *Prikrivena grobišča Hrvata u Republici Sloveniji/Prikrita grobišča Hrvatov v Republiki Sloveniji/Hidden Croatian Mass Graves in the Republic of Slovenia*, Zagreb, 2007.; Jože DEŽMAN (ur.), *Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč 2005 - 2008*, Ljubljana, 2008.

³⁹ Simo Š. DUBAJIĆ, "Kočevski rog", *Ljetopis Srpskog kulturnog društva "Prosvjeta"*, Zagreb, 2006., 89. - 168.; Simo Š. DUBAJIĆ, *Život, greh i kajanje. Ispovedna autobiografska hronika*. Knjiga I. *Od Kistanja do Kočevskog Roga*,

nedaleko od Maribora, najprije od travnja do lipnja 1999.⁴⁰, a posebice ona u kolovozu 2007., potvrđuju postojanje masovnih likvidacija ratnih zarobljenika i masovnih grobnica. Prema procjenama istraživačke skupine, to bi moglo biti "najveće poslijeratno gubilište u Europi", u kojemu su od oko 15.000 do 20.000 žrtava većina Hrvati, pripadnici Oružanih snaga NDH.⁴¹ I najnovija terenska istraživanja poslijeratnih grobišta iz svibnja 1945. u Sloveniji, primjerice u rudniku Barbarin rov kraj Laškog, provedena u ožujku 2009.⁴², kao i pronalazak novih stratišta iz svibnja 1945. u Hrvatskoj, primjerice u Ključu Brdovečkom kod

Beograd, 2006., 278. - 394. Usp. Borivoj M. KARAPANDŽIĆ, *Kočevje. Tito's Bloodiest Crime*, Cleveland, 1965., 1970. ili srpsko izdanje: *Kočevje. Titov najkraviji zločin*, Cleveland, 1959., Beograd, 1990.

⁴⁰ M. FERENC, *Prikrito in očem zakrito. Prikrita grobišča 60 let po koncu druge svetovne vojne*, 47.; M. FERENC, Ž. KUŽATKO, *Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji/Prikrita grobišča Hrvatov v Republiki Sloveniji/Hidden Croatian Mass Graves in the Republic of Slovenia*, 126. - 129.

⁴¹ Usp. "Križni put. Slovenci sumnjaju da je u tenkovskom rovu pokopana jezgra hrvatske vojske. Tezno – najveća grobnica Hrvata", *Večernji list* (Zagreb), 10. 8. 2007., 4.; Ivica RADOŠ, "Provjerama potvrđena masovna grobnica nedaleko Maribora. Tezno: Istraga groba 20.000 vojnika NDH", *Jutarnji list* (Zagreb), 10. 8. 2007., 2.; (np), "Tezno kod Maribora. Najveća masovna grobnica Hrvata. 8. kolovoza započelo je sondiranje protutenkovskog rova u Teznom", *Hrvatsko slovo* (Zagreb), 17. 8. 2007., 8.; Ivica RADOŠ, "Intervju. Jože Dežman, Predsjednik slovenske Komisije za rješavanje pitanja prikrivenih grobišta. U Teznom imamo bar dvije Srebrenice", *Jutarnji list* (Zagreb), 24. 9. 2007., 8. - 9.

⁴² Usp. Brane PIANO, Matjaž ALBREHT, "Odkop skritega grobišča Huda jama pri Laškem. V rovu sv. Barbare je na stotine žrtev", *Delo* (Ljubljana), 5. 3. 2009., 2.; Vanja MAJETIĆ, "Masovna grobnica. Mjesto pronalaska žrtava obišla slovenska državna tužiteljica. Žrtve su na smaknuće dovedene iz logora", *Vjesnik* (Zagreb), 6. 3. 2009., 12.; Petar GRUBIŠIĆ, "Rudnik užasa. Pokolj se zbio posljednje nedjelje u svibnju 1945.", *Večernji list* (Zagreb), 7. 3. 2009., 6.; Nikola SEVER ŠENI, "Križni put. Izaslanstvo Vlade u Hudoj jami u Sloveniji. 'Hrvatske domobrane ubijali su pijucima'", *Večernji list* (Zagreb), 10. 3. 2009., 8.; Marijan LIPOVAC, "Huda jama. Potpredsjednica Vlade Kosor i ministar Karamarko odali počast žrtvama. Ovo je mjesto jezivog, teško zamislivog zločina", *Vjesnik* (Zagreb), 10. 3. 2009., 4.; Boris OREŠIĆ, "Posljednji krizi iz Hude jame. Zločin skrivan 64 godine. U predvorju pakla", *Globus* (Zagreb), 13. 3. 2009., 18. - 23.; Želimir KUŽATKO, "Ratni i poratni zločini: Huda jama kod Laškog. Pakao jugokomunističkog režima!", *Hrvatsko slovo* (Zagreb), 13. 3. 2009., 16.; Nikola SEVER ŠENI, "Križni put. Glavni državni odvjetnici Hrvatske i Slovenije na stratištu u rovu Barbara. U Hudoj Jami 7000 tijela?", *Večernji list* (Zagreb), 21. 3. 2009., 5.

Zaprešića, početkom travnja 2009.⁴³, otkrivaju masovne likvidacije ratnih zarobljenika i nepoštedan i okrutan način izvođenja smaknuća.

Prema svim pokazateljima, koja potvrđuju i najnovija istraživanja i spoznaje, odluka o “čišćenju neprijatelja”, naime masovne likvidacije koje su provođene na “križnom putu” i u neposrednom poraću, posve sigurno, donesena je u najvišem jugoslavenskom komunističkom vrhu, odnosno naredba je morala doći od vrhovnog zapovjednika Jugoslavenske armije J. Broza Tita.⁴⁴

Milovan Đilas je mišljenja da za masovne likvidacije zarobljenika u svibnju 1945. “[...] pismena naredba nije ni postojala. Prema strukturi i hijerarhiji – tako nešto nije mogao izvršiti niko bez odobrenja vrha. Već pre toga se sazдавala atmosfera odmazde i obračuna. Centralni komitet nije to odlučivao. A i da jeste? Bez sumnje bi se CK poveo za autoritetima. Glasanja ni inače nije bilo. [...] Nikada to nismo spominjali ni u CK, ni među sobom. Jednom sam ja u nevezanom razgovoru [...] spomenuo da smo tada preterali,

⁴³ Usp. Marinko BRKIĆ-TOT, Tomislav NOVAK, “Ratni zločini. Nova stratišta istražuje HHO. Otkrivena grobnica s više od 4500 žrtava”, *Jutarnji list* (Zagreb), 4. 4. 2009., 10.; M.[arinko] BRKIĆ-TOT, T.[omislav] NOVAK, “Stratište. Sjećanja jedinog svjedoka pokolja kod Ključa, Pavla Kutarčića. 'Rafali, rafali, rafali i vika, zatim čuješ samo tišinu...',” *Jutarnji list* (Zagreb), 5. 4. 2009., 7.; Ivanka TOMA, “Masovna grobnice kod Zaprešića. Mještani sela Ključ Brdovečki na svojim oranicama uz nekadašnje korito Sutle pronašli kosti i ostatke tisuća žrtava partizanskih zločina iz II. svjetskog rata. U tri noći partizani poubijali više od 4000 ljudi”, *Večernji list* (Zagreb), 5. 4. 2009., 12. - 13.

⁴⁴ Usp. primjerice: (H), “Zločin u Teznom. Mitja Ferenc, član Komisije slovenske Vlade za istraživanje masovnih grobnica, o najvećem hrvatskom stratištu: Naredbe za masakr morala je doći od Tita”, *Jutarnji list* (Zagreb), 14. 9. 2007., 10.; Dražen ĆURIĆ, “Povijesna istina. Dr. Mitja Ferenc tvrdi: Tito naredio pokolj Hrvata u Bleiburgu”, *Večernji list* (Zagreb), 14. 9. 2007., 10.; Tomislav VUKOVIĆ, “Intervju. Mitja Ferenc, član Komisije slovenske Vlade za istraživanje masovnih grobišta. 'Naredba je morala doći od Josipa Broza Tita'”, *Glas Koncila* (Zagreb), 16. 9. 2007., 8. - 9.; Sanja ROMIĆ, “Interview: Dr. Jerca Vodušek - Starič, Slovenska povjesničarka. Tito je tajno naredio Bleiburg”, *Globus* (Zagreb), 26. 9. 2008., 42. - 45.; Zvonimir DESPOT, “Prvi javni istup mlade povjesničarke Martine Grahek Ravančić. Bleiburg. Tito je prekršio Haag i Ženevu”, *Večernji list* (Zagreb), 28. 9. 2008., 18. - 19.; Tomislav VUKOVIĆ, “Zagreb. Tribina o Bleiburgu i križnom putu. Jugoslavenski je vrh znao za ubojstva”, *Glas Koncila* (Zagreb), 25. 1. 2009., 10.; Ivica RADOŠ, “Žrtve. Povjesničarka Jerca Vodušek-Starič 'Za zločine u Hudoj Jami krivac je Tito'”, *Jutarnji list* (Zagreb), 11. 3. 2009., 7.

jer da je tu bilo i onih koji su bežali jedino iz ideoloških razloga. Tito je odvratio, odmah, kao na nešto o čemu je odavno stvorio konačni, ako ne i utešni zaključak: Svršiš jednom zauvek!”⁴⁵

Masovne poslijebeljubrške likvidacije zarobljenika, jasno je, nisu mogli počiniti usamljeni, pa ni masovni osvetnici, zadojeni mržnjom. U bleiburškom slučaju nije riječ o osobnoj osveti nekoga pijanog Sime Dubajića ili stotina ili tisuća takvih ludaka.⁴⁶ Masovne likvidacije, naime, ne mogu biti eksces. U komunističkom pokretu u razdoblju staljinizma, a takav je bio i jugoslavenski komunistički pokret predvođen J. Brozom Titom tijekom Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću, “nema (ne)djela posebno kad su masovna, bez odgovarajuće direktive.”⁴⁷

Prema Goldsteinu: “Ideja odgovornosti za ratne zločine, kakva postoji na početku 21. stoljeća, relativno je nova. Povijesna je činjenica kako je odgovornost za ratne zločine sve do najnovijih vremena, bila uvijek predviđena za poražene. Ono što je borcima na pravednoj strani, na strani onih koji su branili svoj narod i svoj dom, bilo dopušteno i moguće juče, početkom 21. stoljeća više nije.”⁴⁸ Goldstein je mišljenja da “Titovu odgovornost za počinjene ratne zločine nad zarobljenicima i civilima u svibnju 1945. godine, [...] valja ocjenjivati sukladno ondašnjim prilikama i ondašnjim kriterijima, koji nisu istovjetni današnjim na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće.”⁴⁹

Nedvojbeno, Goldstein je u pravu. Povjesničar se mora držati načela da se o povijesnim događanjima sudi prema civilizacijskim standardima vremena u kojem su se i događala. A ti standardi bi trebali u jednakoj mjeri vrijediti za sve sudionike događaja.

⁴⁵ Milovan ĐILAS, *Revolucionarni rat*, Beograd, 1990., 433.

⁴⁶ Mladen IVEZIĆ, *Titova umjetnost mržnje*, Zagreb, 2001., 303.

⁴⁷ Ivo BANAC, “Antifašizam nije samostojeca ideja”, *Jutarnji list* (Zagreb), 16. 2. 2008., 38.

⁴⁸ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 372.

⁴⁹ I. GOLDSTEIN, “Povijesne okolnosti Bleiburga i Križnog puta”, 37. Usp. Dražen CIGLENEČKI, “Ivo Goldstein: Jasenovac je bio genocid, a Bleiburg ratni zločin”, *Novi list* (Rijeka), 14. 9. 2008., 16. - 17.; I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 365. - 366.; I. GOLDSTEIN, “Kriteriji za selekciju i masovne likvidacije”, 81.

Haaške konvencije/deklaracije (o zakonima i običajima rata na kopnu) iz 1899. i 1907. i Ženevske konvencije (o postupanju s ratnim zarobljenicima) iz 1929., a čije su potpisnice bile i Velika Britanija i NDH i DF Jugoslavija, normirale su međunarodno ratno, humanitarno i kazneno pravo.⁵⁰ Prema navedenim konvencijama, odgovornost vodstva NDH u slučaju Bleiburg ponajviše je moralne prirode. Za razliku od toga britanska je odgovornost i moralna i pravna. Izručiti zarobljenike, za koje su bili gotovo sigurni da ih neće štititi odredbe humanitarnog prava, kršenje je Ženevske konvencije. Odgovornost jugoslavenskih snaga, koje su prekršile članak 23. (“Osim zabrana ustanovljenih posebnim konvencijama, naročito je zabranjeno [...] b) ubijati ili ranjavati vjerolomno osobe koje pripadaju neprijateljskom narodu ili vojsci.”)⁵¹ Haaških pravila o zakonima i običajima rata, te članak 2. (“Ratni zarobljenici su u vlasti neprijateljske Sile, ali ne u vlasti pojedinih osoba ili vojnih jedinica koji su ih zarobili. S njima se mora, u svako doba, postupati čovječno i oni se imaju zaštićivati naročito protiv akta nasilja, protiv uvreda i protiv javne radoznalosti. Represivne mjere prema njima zabranjene su.”)⁵², kao i niz drugih članaka Ženevske konvencije moralnog je, ali prije svega pravnog karaktera.

Ukratko, prema Ženevskoj konvenciji o postupanju s ratnim zarobljenicima iz 1929. koja je, naime, u vrijeme događaja o kojima se ovdje raspravlja bila na snazi, i koje su se trebali pridržavati i pripadnici NOV i POJ/JA, čiji je vrhovni zapovjednik bio J. Broz Tito, silom ili dobrovoljno razoružani protivnik više nije neprijatelj, nego ratni zarobljenik i kao takav mora biti pošteđen. Ratni zarobljenik ne potпадa više pod vlast vojnika ili jedinice koja ga je zarobila, nego države čijoj vojsci taj vojnik, odnosno jedinica pripada. Ubiti razoružanog protivnika u ratu nije dopušteno i

⁵⁰ Usp. Boško PETKOVIĆ, *Međunarodne konvencije o ratnom pravu*, Zagreb, 1992.; Vladan JONČIĆ, *Ratni zarobljenici. Međunarodnopravni status*, Beograd, 2002.

⁵¹ B. PETKOVIĆ, *Međunarodne konvencije o ratnom pravu*, 35.

⁵² B. PETKOVIĆ, *Međunarodne konvencije o ratnom pravu*, 399.

predstavlja zločin, a svako zlostavljanje znači kukavičluk i barbarstvo.⁵³

No, Goldstein ima drukčija, "prihvatljivija" objašnjenja: "Pri tome treba uzeti u obzir i radikalnu promjenu kriterija koju je donio Drugi svjetski rat: do poslijeratnih sudskih procesa 1946. termin 'zapovjedna odgovornost' uopće nije postojao, a i današnje poimanje o ratnim zločinima definirano je u međunarodnom pravu tek tijekom posljednjih 60 godina. U tom nastojanju da se pojmovi preciziraju i prodube, nužno je došlo i do shvaćanja da ratni zločin ne čini samo agresor, već ih može počiniti i napadnuta strana, da ni ratovanje na pravednoj strani ni izvojevana pobjeda ne donose automatski i abolciju za počinjeni zločin."⁵⁴

U prikazu događaja potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću, Goldstein nastoji stvoriti "okvir" za razumijevanje "osvete", koja je kulminirala u svibnju 1945., navodeći da ona nije bila bezrazložna, te da je bila motivirana zločinom koji se počeo dogadati u travnju 1941. godine. No, postavlja i pitanje je li osveta, odnosno kazna koju su dobili pojedinci i čitave skupine bila primjerena.⁵⁵

Uz ponavljanje starih, ponekad i modificiranih tvrdnji i objašnjenja u bleiburškom slučaju, Goldstein aktivira i *staro-novu* tezu: "Nema sumnje da su zarobljenici na mnogim mjestima ubijani bez suda i suđenja, individualno i grupno. Doduše, vojska NDH kao vojska nije imala pravo na tretman po Ženevskoj konvenciji iz 1929. godine, jer se od svog osnutka i sve do posljednjih dana nikada nije pridržavala članka 1. [“Ratni zakoni, prava i dužnosti ne primjenjuju se samo na vojsku već i na milicije i dobrovoljačke odrede koji ispunjavaju sljedeće uvjete:”] točke 4 [“da se pri svojim operacijama pridržavaju zakona i običaja rata”], Pravilnika o zakonima i

⁵³ Jovica PATRNOGIĆ, *Priručnik za međunarodno ratno pravo. Zakoni i običaji za rat na kopnu i u vazduhu*, Beograd, 1956., 76.; B. PETKOVIĆ, *Međunarodne konvencije o ratnom pravu*, 399.; Jelena Đ. LOPIČIĆ-JANČIĆ, *Krivičnopravna zaštita ratnih zarobljenika u jugoslovenskom krivičnom pravu*, Beograd, 2005., 250.

⁵⁴ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 366.; I. GOLDSTEIN, "Kriteriji za selekciju i masovne likvidacije", 81.

⁵⁵ I. GOLDSTEIN, "Povijesne okolnosti Bleiburga i Križnog puta", 32. - 33.

običajima rata na kopnu⁵⁶, koji je sastavni dio i Haške konvencije iz 1907. i Ženevske iz 1929. godine.”⁵⁷

Nije mi jasno, ako “vojska NDH kao vojska nije imala pravo na tretman po Ženevskoj konvenciji iz 1929.”, kako to tvrdi Goldstein, čemu je onda prema zapovijedi ministra narodne obrane J. Broza Tita 3. svibnja 1945. svim jedinicama JA dostavljena naredba kojom se prema odredbama Ženevske konvencije “detaljno propisuje postupak s ratnim zarobljenicima.”⁵⁸

Nasuprot ovakvoj Goldsteinovoj osebujnoj tezi, prihvatljivoj polupismenima, za počinjene masovne zločine nad zarobljenicima u svibnju 1945. Jugoslavensku armiju i J. Broza Tita “ne opravdavaju ustaški zločini u izvršenju rasnih zakona, a napose svi oni počinjeni u Jasenovcu i Staroj Gradiški, jer je rat već bio dobiven.”⁵⁹

Na obvezu pridržavanja Haaških pravila o zakonima i običajima rata upućuje i govor Milana Pošaka, člana Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, na Četvrtom zasjedanju ZAVNOH-a, u srpnju 1945., koji je “naglasio, da kažnjavanje ratnih zločinaca nije kod nas iz želje za osvetom [...]. Dužnost kažnjavanja ratnih zločinaca pristoji iz obveze prema cijelom civiliziranom svijetu i prema vlastitim narodima. To je kažnjavanje predvidio najviši međunarodni forum – haška konferencija, gdje je o tome sklopljena konvencija”.⁶⁰

Razlika je, i to velika, ubiti protivnika u borbi od ubijanja nenaoružanog i bespomoćnog čovjeka ili ratnog zarobljenika. Nedvojbeno, masovne i pojedinačne likvidacije ratnih zarobljenika bile su nelegalne i prema općim civilizacijskim i domaćim i

⁵⁶ B. PETKOVIĆ, *Međunarodne konvencije o ratnom pravu*, 32.

⁵⁷ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 365.; I. GOLDSTEIN, “Kriteriji za selekciju i masovne likvidacije”, 81.

⁵⁸ I. GOLDSTEIN, “Josip Broz Tito – između skrupulognoga historiografskog istraživanja i političke manipulacije”, 321.; I. GOLDSTEIN, “Značenje godine 1945. u hrvatskoj povijesti i osvetnički gnjev”, 71.; I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 370. - 371.

⁵⁹ Vladimir Đuro DEGAN, *Hrvatska država u međunarodnoj zajednici. Razvitak njezine međunarodnopravne osobnosti tijekom povijesti*, Zagreb, 2002., 166.

⁶⁰ “Završeno zasjedanje narodnog sabora Hrvatske”, *Vjesnik jedinstvene narodno oslobođilačke fronte Hrvatske* (Zagreb), 27. 7. 1945., 1.

međunarodnim zakonima, a svako ubijanje bez suda je zločin, suglasan je i Goldstein: "Međutim, u duhu općeljudske pravede i pravičnosti, svako je ubijanje bez suda zločin, pa stoga nema sumnje da je nad pojedincima i grupama koje su na Križnom putu ubijane bez bilo kakva suđenja bio počinjen zločin. U međunarodnom pravu poslije Drugoga svjetskog rata takva su nedjela definirana kao ratni zločin, protivna prirodnom pravu i 'temeljnim načelima ljudskoga roda'. Bacaju sjenu na NOB, ali 'nisu odlučujuća za njegovu temeljnu karakterizaciju' kao zasluznog sudionika na pravednoj strani podjele u Drugom svjetskom ratu."⁶¹

Prema međunarodnim konvencijama, uz moralni i pravni karakter, odgovornost jugoslavenske strane u navedenim je događajima i individualne i zapovjedne prirode, od jedinica JA na terenu do najvišega vojnog i državnog vrha, uključujući i J. Broza Tita.⁶² Naime, snage JA koje su sudjelovale u bleiburškim događajima, a koje su bile dio ukupnih jugoslavenskih vojnih snaga koje su sudjelovale u završnim operacijama kojima je rukovodio J. Broz Tito, postupale su prema njegovim naređenjima i bile su pod njegovom kontrolom. O postojanju te kontrole svjedoči stalna komunikacija između J. Broza Tita i zapovjednika Treće armije Koste Nađa.⁶³

J. Broz Tito se nalazio, i tijekom Drugoga svjetskoga rata i u poraću, na vrhu piramide vojne i civilne vlasti i ujedinjavao je najvažnije položaje i dužnosti u KP Jugoslavije i DF/FNR Jugoslaviji. Ukratko, J. Broz Tito je bio osoba nesorna autoriteta,

⁶¹ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 365. - 366.; I. GOLDSTEIN, "Kriteriji za selekciju i masovne likvidacije", 81. Usp. Ivo JOSIPOVIĆ, "Odgovornost za ratne zločine nakon II. svjetskog rata", u: J. Hrženjak (gl. ur.), *Bleiburg i Križni put*. Zbornik radova, 38. - 41.

⁶² Stjepan HEFER, "Izručivanje hrvatske vojske god. 1945. u svjetlu međunarodnog prava", *Hrvatski kalendar*, Chicago, 1955., 86. - 92.; Ivan GABELICA, "Pravna kvalifikacija zločina u Bleiburgu i na križnim putovima", u: Jozo Marević (ur.), *50 godina Bleiburga*. Zbornik radova, Zagreb, 1995., 25. - 33.; Dominik VULETIĆ, "Kaznenopravni i povijesni aspekti bleiburškog zločina", *Pravnik*, god. 41, br. 2 (85), Zagreb, 2007., 125. - 150.

⁶³ D. VULETIĆ, "Kaznenopravni i povijesni aspekti bleiburškog zločina", 137.; I. BANAC, "Antifašizam nije samostojeća ideja", 38.

koja je u rukama imala sve bitne funkcije vezane za partiju, vojsku i državu.

Svatko je odgovoran onoliko koliko je utjecao ili, pak, mogao utjecati na događaje oko sebe i u svome vremenu. J. Broz Tito je želio, i mogao, odlučivati o svemu, i tu treba tražiti i mjeru njegovih, kao i bilo čijih, odgovornosti i zasluga.

Hrvatska historiografija rado zanemaruje neugodnu činjenicu da svjetski priručnici o ratnim zločinima, etničkom čišćenju i genocidu J. Brozu Titu daju istaknuto mjesto, među ostalim, očito je, i zbog bleiburškog slučaja, a i zbog odnosa prema Folksdojčerima.⁶⁴

U Hrvatskoj je prisutna teza, koju zastupa i uporno promiče i Goldstein, da iako se u istupima J. Broza Tita potkraj rata češće javlja i riječ osveta, nema podataka da je poticao masovne osvetničke akcije ili da ih je odobravao. Štoviše, Goldstein tvrdi da se je J. Broz Tito suprotstavljaо nasilju, ali da njegova upozorenja nisu bila dovoljno stroga.⁶⁵

No, u slučaju jugoslavenskih Nijemaca, nisu nam poznati podaci o suprotstavljanju J. Broza Tita nasilju provođenom i predvođenom od NOV i POJ, odnosno JA potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću. Naprotiv! Upravo je odnos NOV i POJ/JA i "narodnih" vlasti prema jugoslavenskim Nijencima, kojima je pripisana i ozakonjena kolektivna krivnja, ogledni primjer ključne uloge J. Broza Tita u provođenju etničkoga čišćenja u Jugoslaviji potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću.

Na svim područjima poslije uspostave partizanske/komunističke vlasti uslijedio je val uhićenja i likvidacija. Pri tome na udaru nisu

⁶⁴ Usp. Gunnar HEINSOHN, *Lexikon der Völkermorde*, Reinbeck bei Hamburg, 1999., 322. i tamo navedena literatura.

⁶⁵ I. GOLDSTEIN, "Josip Broz Tito – između skrupulognoga historiografskog istraživanja i političke manipulacije", 320.; I. GOLDSTEIN, "Značenje godine 1945. u hrvatskoj povijesti i osvetnički gnjev", 72.; I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 359.

bili samo Folksdojčeri, nego i potencijalni politički protivnici iz svih nacionalnih/etničkih skupina.⁶⁶

J. Broz Tito je s dijelom Vrhovnog štaba NOV i POJ pristigao 4. listopada 1944. u Vršac, odakle je rukovodio borbama do prelaska u Beograd.⁶⁷ Iz Vršca je J. Broz Tito 16. listopada 1944. uputio komandantu 1. armijske grupe NOVJ Peki Dapčeviću, depešu kojom je naredio: “Pošalji mi hitno preko Bele Crkve za Vršac jednu od najboljih, jakih brigada eventualno krajišku. Potrebna mi je da očistim Vršac od švapskih stanovnika. [...] Držite ovo u tajnosti.”⁶⁸

U svrhu “čišćenja Vršca od švapskih stanovnika”, upućena je u Vršac 1. krajiška brigada 5. krajiške udarne divizije 1. proleterskog korpusa NOVJ.⁶⁹ Nakon teških borbi, Vršac je 2. listopada 1944. zauzela Crvena armija, a sljedećeg dana pripadnici NOV i POJ uhiliti su nekoliko stotina Folksdojčera muškaraca, od kojih je 200 odmah ubijeno. Od listopada do prosinca 1944., nekoliko tisuća civila Folksdojčera, ali i drugih, pretežno muškaraca, odvedeno je u obližnji likvidacijski logor. Tijekom mjeseca listopada ubijeno je 700 lokalnih Nijemaca. Prema poimeničnim pokazateljima u Vršcu i okolnim mjestima, utvrđeno je 1.038 žrtava, od kojih su 647 iz grada Vršca.⁷⁰ Povjesnica 1. krajiške brigade navodi da su u Vršcu

⁶⁶ Ekkehard VÖLKL, “Abrechnungsfuror in Kroatien”, u: Klaus Dietmar Henke und Hans Woller (Hrsg.), *Politische Säuberung in Europa. Die Abrechnung mit Faschismus und Kolaboration nach dem Zweiten Weltkrieg*, München, 1991., 358. - 394.

⁶⁷ Branislav ILIĆ, Vojislav ĆIRKOVIĆ (prir.), *Hronologija revolucionarne delatnosti Josipa Broza Tita*, Beograd, 1988., 90.

⁶⁸ Josip BROZ TITO, *Sabrana djela*, Tom dvadeset četvrti, 6. oktobar – 15. novembar 1944., Zagreb - Beograd, 1982., 88. Usp. Milovan DŽELEBDŽIĆ, *Tito u Vršcu 16.-25. oktobar 1944*, Novi Sad - Beograd - Vršac, 1984., 105.; Radomir BULATOVIĆ, *Titov borbeni put (1943-1945). Posebni osvrt na objekte u kojima je boravio i radio*, knj. 2., Sarajevo, 1988., 224.; V. GEIGER, “O zborniku *Bleiburg i Križni put* Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Zagreb, 2007.”, 819. - 820.; Vladimir GEIGER, “Josip Broz Tito i sudbina jugoslavenskih Nijemaca”, *Časopis za suvremenu povijest*, god. 40, br. 3, Zagreb, 2008., 805.

⁶⁹ J. BROZ TITO, *Sabrana djela*, Tom dvadeset četvrti, 6. oktobar – 15. novembar 1944., 266.

⁷⁰ Helmut FRISCH, *Werschetz (Versecz – Vršac). Kommunale Entwicklung und deutsches Leben der Banater Wein- und Schulstadt*, Wien, 1982., 665. - 673.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV,

“imali (su) pune ruke posla”, ali “čišćenje Vršca od švapskih stanovnika”, naravno, ni ne spominje.⁷¹ No, njemačka i austrijska historiografija i publicistika donose mnogobrojne i opsežne prikaze kako su krajišnici, ali i drugi pripadnici NOV i POJ prije i poslije njih, potkraj 1944. udovoljili naredbi J. Broza Tita za “čišćenje” Vršca.⁷²

Iako je nedvojbeno što se dogodilo u slučaju Vršac, nekima je, očito, to neumjesno odnosno nelagodno i izravno navesti. Naime, Goldstein u slučaju Vršac ne spominje J. Broza Tita i njegovu ulogu u događajima, te ukratko navodi samo: “Na njemačku narodnu skupinu pao je teret kolektivne odgovornosti. Početak masovnog

Menschenverluste-Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 - 1948, München - Sindelfingen, 1994., 50. - 51., 148. - 151., 163. - 166., 399. - 413.; www.totenbuch-donauschwaben.at. i tamo navedeni izvori i literatura.

⁷¹ Usp. Milorad GONČIN, Stevo RAUŠ, *Prva krajiška udarna proleterska brigada*, Beograd 1981., 264.

⁷² Usp. Leopold ROHRBACHER, *Ein Volk ausgelöscht. Die Ausrottung des Donauschwabentums in Jugoslawien in den Jahren von 1944 bis 1948*, Salzburg, 1949., 75. - 80.; *Völkermord der Tito-Partisanen 1944 - 1948. Die Vernichtung der altösterreichischen Deutschen Volksgruppe in Jugoslawien und die Massaker an Kroaten und Slowenen. Dokumentation*, Graz, 1991., 145. - 149.; *Dokumentation der Vertreibung der Deutschen aus Ost-Mitteleuropa*, Band V, *Das Schicksal der Deutschen in Jugoslawien*, Düsseldorf, 1961., München, 1984., Augsburg, 1994., München, 2004., 90E. - 93E.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band I, *Ortsberichte über die Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, München - Sindelfingen, 1991., 129., 198., 210. - 215., 356. - 362.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band II, *Erlebnisberichte über die Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, München - Sindelfingen, 1993., 44. - 59.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band III, *Erschießungen-Vernichtungslager-Kinderschicksale in der Zeit von 1944 - 1948*, München - Sindelfingen, 1995., 263. - 266., 700. - 702., 710. - 711.; *Verbrechen an den Deutschen in Jugoslawien 1944 - 1948. Die Stationen eines Völkermords*, München, 1998., 106. - 107; *Genocide of the Ethnic Germans in Yugoslavia 1944 - 1948*, München, 2003., 62. - 63.; *Genocid nad nemačkom manjinom u Jugoslaviji 1944 - 1948*, Beograd, 2004., 75. - 76.; H. FRISCH, *Werschetz (Versecz – Vršac). Kommunale Entwicklung und deutsches Leben der Banater Wein- und Schulstadt*, 637. - 688.; Robert HAMMERSTIEL, *Von Ikonen und Ratten. Eine Banater Kindheit 1939 - 1949*, Wien - München, 1999. ili u srpskom prijevodu: Robert HAMERŠTIL, *O ikonama i pacovima. Jedno banatsko detinjstvo 1939 - 1949*, Vršac, 2003. i tamo navedeni izvori i literatura.

'obračuna s narodnim neprijateljem' može se vezati za prve listopadske dane 1944. godine, kada je po oslobođenju Bele Crkve [ispravno bi bilo Vršca, a ne kako je to Goldstein u žurbi pobrkao] uhapšeno i likvidirano više stotina Folksdojčera.⁷³

Do potkraj Drugoga svjetskog rata jugoslavenski Folksdojčeri muškarci uglavnom su bili, dragovoljno ili prisilno, mobilizirani u njemačke vojne i poluvojne postrojbe i u kućama su ostali pretežno starci, žene i djeca. Njemačko stanovništvo, koje nije izbjeglo ili do tada protjerano, bilo je tijekom i nakon ratnih djelovanja prepusteno samovolji pobjednika. Bezakonje, pljačka, maltretiranja, ubojstva, silovanja žena, postali su potkraj i neposredno nakon rata svakidašnjica njemačke manjine u Jugoslaviji.⁷⁴ Samo neposredno poslije završetka ratnih djelovanja stradalo je prema poimeničnim pokazateljima na razne nasilne načine u svojim domovima preko 8.000 Nijemaca, od toga preko 1.000 Njemica i oko 100 njemačke djece.⁷⁵

Bezakonje koje provode pripadnici NOV i PO Jugoslavije nakon ulaska u mesta nastanjena njemačkim stanovništvom, kao maltretiranja, pljačka i silovanja možemo objasniti i kao stihiju, a pojedinačna ubojstva kao događaje ovisne od slučaja do slučaja i od lokalnog stanja. No, masovna ubojstva Folksdojčera organizirano su

⁷³ I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 375. Usp. D. CIGLENEČKI, "Ivo Goldstein: Jasenovac je bio genocid, a Bleiburg ratni zločin", 17.

⁷⁴ *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band I, *Ortsberichte über die Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, 60. - 61., 79., 91., 120., 143., 147., 176., 180. - 181., 217., 232., 237. - 238., 259., 272. - 273., 279., 290., 301., 324., 339., 365., 375. - 376., 382., 418., 426. - 427., 429. - 430., 435., 451., 481. - 482., 485., 532., 585., 597., 602., 662., 667., 676., 679. - 680., 682., 694., 713.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band II, *Erlebnisberichte über die Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, 6., 120., 176., 238., 259., 272., 290., 301., 324., 365., 418., 426. - 427., 481. - 482., 485., 532., 587., 597., 602., 662., 667., 676., 680., 713.; Zoran JANJETOVIĆ, *Between Hitler and Tito. The disappearance of the Vojvodina Germans*, Beograd, 2000., 196. - 198., Beograd, 2005., 191. - 193. i tamo navedeni izvori i literatura.

⁷⁵ *Verbrechen an den Deutschen in Jugoslawien 1944-1948. Die Stationen eines Völkermords*, 313.; *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, *Menschenverluste-Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, 1019.

provedena u mnogobrojnim mjestima, posebice u Vojvodini (Alibunar, Bačka Palanka, Banatski Despotovac, Bećkerek [Zrenjanin], Charlevill [Banatsko Veliko Selo], Kikinda, Kovin, Mastort [Novi Kozarci], Mramorak, Nemačka Crnja [Srpska Crnja], Omoljica, Pančevo, Ruma, Sarča [Sutjeska], Sivac, Sremska Mitrovica, Stara Pazova, Starčevo, Vrbas, Vršac, Zemun, Zichydorf [Veliko Plandište])⁷⁶, očito ne bez naređenja, odobrenja i(l)i, pak, znanja najviših tijela i pojedinaca NOV i PO Jugoslavije, uključujući i J. Broza Tita.

Naredbom predsjednika Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije i vrhovnog zapovjednika NOV i PO Jugoslavije J. Broza Tita, od 17. listopada 1944., uvedeno je izvanredno stanje na području Banata, Bačke i Baranje, odnosno uvedena je Vojna uprava za Banat, Bačku i Baranju. U nadležnost NOV i POJ prešla je tom odlukom na navedenim područjima sva izvršna i sudska vlast.⁷⁷ Na sjednici NKOJ-a, održanoj 30. listopada 1944., predsjednik NKOJ-a maršal Jugoslavije J. Broz Tito objasnio je: “[...] Uspostavu vojne vlasti u Vojvodini diktirali su specijalni problemi u Vojvodini, – isterivanje Nemaca [...]. Pitanje iseljavanja Nemaca mi moramo rešiti, jer je to večita opasnost za našu zemlju. To pitanje ćemo postepeno rešavati. Zasada će se sve sposobno od 16 do 60 godina svrstavati u radne bataljone i upotrebljavati na razne radove. Kolonizaciji našeg stanovništva u Vojvodini namesto isteranih Nemaca treba odmah pristupiti. Tj. na nemačka imanja odmah naseljavati Srbe, Crnogorce, Ličane i td, i to siromašne i poštene porodice. [...]”⁷⁸ Glavni narodno-oslobodilački odbor Vojvodine u proglašu od 14. studenoga 1944. svim NOO-ima u Bačkoj, Banatu i Baranji, objasnio je razloge uvođenja vojne uprave: “Kao što vam je

⁷⁶ Zoran JANJETOVIĆ, “Logorisanje vojvođanskih Nemaca od novembra 1944. do juna 1945. godine”, *Tokovi istorije*, br. 1-2, Beograd, 1997., 153. i тамо наведени извори и литература.

⁷⁷ Jelena POPOV, “Razlozi uvođenja vojne uprave na području Banata, Bačke i Baranje 1944.”, *Zbornik Matice srpske za istoriju*, br. 55, Novi Sad, 1997., 87. - 109.

⁷⁸ Arhiv Josipa Broza Tita, Beograd, NKOJ – 87; Branko PETRANOVIĆ, Ljiljana MARKOVIĆ (prir.), *Zapisnici NKOJ-a i Privremene vlade DFJ 1943 - 1945.*, Beograd, 1991., 54.

poznato, odlukom Vrhovnog komandanta naše vojske, druga Tita u Banatu, Bačkoj i Baranji uvedena je Vojna uprava. Ova mera poduzeta je zbog toga što u ovim našim krajevima živi mnogo Nemaca i Mađara koji su se za vreme okupacije neprijateljski držali prema Slovenskom stanovništvu učestvujući u svim zverstvima koje je okupator organizovao protiv našeg naroda. Naročito su ovdašnje Švabe varvarski se odnosile prema Srbima, a i ostalim našim narodima. Zato je potrebno da se temeljito obračunamo sa svim Švabama a i sa onim Mađarima koji su vršili zločine. [...].”⁷⁹

Ratni zločini koje je dio jugoslavenskih Folksdojčera počinio, te njihovo nelojalno držanje tijekom okupacije, poslužili su i kao razlog i kao opravdanje za neljudsko postupanje s njemačkom manjinom potkraj i nakon Drugoga svjetskog rata.⁸⁰

Predsjedništvo AVNOJ-a donijelo je 21. studenoga 1944. “Odluku o prijelazu u državno vlasništvo neprijateljske imovine, o državnoj upravi nad imovinom neprisutnih osoba i o sekvestru nad imovinom koju su okupatorske vlasti prisilno otudile”, kojom se određuje i položaj Folksdojčera (Članak 1.: “Danom stupanja na snagu ove Odluke prelazi u državno vlasništvo: [...] 2. sva imovina osoba njemačke narodnosti, osim Nijemaca koji su se borili u redovima Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije ili su podanici neutralnih država a nisu se držali neprijateljski za vrijeme okupacije [...]”).⁸¹ Odluka Predsjedništva AVNOJ-a nije obvezivala na dokazivanje aktivnog potpomaganja okupatorskog režima, nego je pod njezin udar došla svaka osoba njemačke narodnosti koja se nije izravno suprotstavila nacizmu.⁸²

⁷⁹ Đoko IVANOVIĆ, “Baranja u NOR-u i revoluciji – oktobar 1944 – april 1945.”, u: Dušan Čalić (ur.), *Zbornik radova Tri stoljeća “Belja”*, Osijek, 1986., 350.

⁸⁰ Zoran JANJETOVIĆ, “Da li su Srbi počinili genocid nad Podunavskim Švabama?”, u: Jovan Mirković (ur.), *Genocid u 20. veku na prostorima jugoslovenskih zemalja*, Beograd, 2005., 233.

⁸¹ *Službeni list Demokratske Federativne Jugoslavije*, god. I, br. 2, Beograd, 6. veljače 1945., 13. - 14.; Slobodan NEŠOVIĆ (prir.), *Zakonodavni rad Prezidencijskog Antifašističkog veća narodnog oslobođenja Jugoslavije i Prezidencijskog Privremene narodne skupštine (19. novembra 1944 – 27. oktobra 1945) po stenografskim beleškama i drugim izvorima*, Beograd, 1951., 11., 17. - 20.

⁸² Vladimir GEIGER, *Folksdojčeri. Pod teretom kolektivne krivnje*, Osijek, 2002., 11., 25., 27.; Vladimir GEIGER, “Folksdojčeri u Hrvatskoj 1945.”, u: N. Kisić

Naime, pitanje Folksdojčera u Jugoslaviji riješeno je jednostrano i bez kompromisa (konfiskacija imovine i protjerivanje odnosno upućivanje u logore). Takvo *rasističko i genocidno* stajalište protiv njemačke manjine donio je AVNOJ koji je, pak, trebao biti jamac jednakopravnosti jugoslavenskih naroda i narodnosti, pravdujući takav odnos kolektivnom krivnjom Folksdojčera.⁸³ Na temelju Odluke Predsjedništva AVNOJ-a od 21. studenoga 1944. donesen je niz odluka, uredbi, tumačenja i zakona, kojima je omogućen i na kraju ostvaren *zakonit* progon Folksdojčera.⁸⁴

Predsjedništvo Ministarskog savjeta Demokratske Federativne Jugoslavije u Beogradu izvijestilo je 11. lipnja 1945.: "Vlada Jugoslavije stoji na stanovištu da sve Njemce koji se nalaze u okviru granica Jugoslavije raseli i uputi u Njemačku, čim se zato stvore povoljni tehnički uslovi."⁸⁵ Štoviše, jugoslavenske vlasti su zauzele stajalište o zabrani povratka izbjeglih i prognanih Folksdojčera iz Jugoslavije. Odluka, pak, da se onemogući povratak jugoslavenskih Nijemaca donesena je na sjednici Državne komisije za repatrijaciju održanoj u Beogradu 22. svibnja 1945., s čime su se, zatim, suglasili Vlada DF Jugoslavije i Generalstab Jugoslavenske armije.⁸⁶ Za navedene odluke o protjerivanju i zabrani povratka Folksdojčera nisu postojale nikakve zakonske osnove ni u jugoslavenskom, a niti u međunarodnom pravu. Folksdojčeri su bili jugoslavenski državljeni, iako je zbog političkih razloga diplomacija DF/FNR Jugoslavije

Kolanović, M. Jareb, K. Spehnjak (ur.), 1945. – razdjelnica hrvatske povijesti, Zagreb, 2006., 273.

⁸³ J. VUJIĆ, *Trg maršala Tita. Mitovi i realnosti titoizma*, 229.

⁸⁴ Vladimir GEIGER, Ivan JURKOVIĆ, *Što se dogodilo s Folksdojčerima? Sudbina Nijemaca u bivšoj Jugoslaviji*, Zagreb, 1993., 86. - 87.; V. GEIGER, *Folksdojčeri. Pod teretom kolektivne krivnje*, 26. - 31. i tamo navedeni izvori i literatura.

⁸⁵ Arhiv Jugoslavije, Beograd, 50 – 35 – 73; Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 816, kut. 1, fasc. 5; Z. DIZDAR, V. GEIGER, M. POJIĆ, M. RUPIĆ (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, 155. - 157., 179. - 182.; V. GEIGER (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti. Slavonija, Srijem i Baranja*, 245. - 248.

⁸⁶ Arhiv Jugoslavije, Beograd, 50 – 35 – 73; Vladimir GEIGER, "Heimkehr. Povratak slavonskih Nijemaca nakon Drugoga svjetskog rata iz izbjeglištva/prognaništva u zavičaj i njihova sudbina", *Scrinia slavonica*, sv. 3, Slavonski Brod, 2003., 521. - 522.

tada, kao i jugoslavenska historiografija kasnije, svjesno tvrdila drukčije.⁸⁷

Na Potsdamskoj konferenciji (17. srpnja do 2. kolovoza 1945.) savezničkih velesila pobjednica u ratu, zaključeno je (XIII “Uredno iseljavanje njemačkog stanovništva”⁸⁸) da se preostalo njemačko stanovništvo iz Poljske, Čehoslovačke i Mađarske treba preseliti na područje Njemačke. Preseljenje (etničko čišćenje) legalizirano je kao najtrajnije i zadovoljavajuće rješenje, i trebalo se obaviti organizirano i na human način.⁸⁹ Oni koji se nisu našli u zaključcima Potsdamske konferencije, riješili su problem Folksdojčera na još drastičniji način (ponajprije Jugoslaviju). Od sredine 1945. problem raseljenih osoba u Austriji počeo se izrazito zaoštravati. Čehoslovačka, Mađarska i Jugoslavija otpočele su tada masovno protjerivati Folksdojčere. Austrijska vlada je prosvjedovala kod saveznika i inzistirala da se neodgodivo zatvore austrijske granice.⁹⁰ Britanske, američke i sovjetske okupacijske vlasti u Austriji, ne samo da su poticale povratak tijekom rata izbjeglih/prognanih Folksdojčera u Jugoslaviju, nego su iskazivale i protivljenje jugoslavenskim nastojanjima da onemoguće povratak izbjeglica/prognanika, a napose su se protivile jugoslavenskim nastojanjima da Folksdojčere protjeruju iz Jugoslavije.⁹¹

No, Goldstein sve ovo prikazuje i objašnjava površno i shematski, štoviše netočno: “[...] Zbog tolikog broja izbjeglica pristiglih u Njemačku saveznici su već u ljetu 1945. zatvorili granice i prestali

⁸⁷ Zoran JANJETOVIĆ, “O državljanstvu jugoslovenskih Nemaca”, *Tokovi istorije*, br. 1-2, Beograd, 2002., 25., 33.

⁸⁸ *Ujedinjene nacije. Zbirka dokumenata 1941 - 1945*, Beograd, 1947., 124. - 125.

⁸⁹ Fritz KROTZ, *Das Potsdamer Abkommen und seine völkerrechtliche Bedeutung*, Frankfurt/M - Berlin, 1969.

⁹⁰ Dušan NEČAK, “O problemu ‘razseljenih oseb’ (D. Ps.) in jugoslovanskih ‘Volksdeutscherjev’ v Austriji te o britanski ideji njihove zamjenjave s koroškimi Slovenci (1945-1947)”, *Zgodovinski časopis*, letnik 50, št. 4 (105), Ljubljana, 1996., 561. - 564.; Zoran JANJETOVIĆ, “Odlazak vojvodanskih Švaba – proterivanje ili iseljavanje”, *Tokovi istorije*, br. 3-4, Beograd, 1997., 113.; V. GEIGER, *Folksdojčeri. Pod teretom kolektivne krivnje*, 33. i тамо наведени извори и литература.

⁹¹ V. GEIGER, “Heimkehr. Povratak slavonskih Nijemaca nakon Drugoga svjetskog rata iz izbjeglištva/prognaništva u zavičaj i njihova sudbina”, 521. – 524., 527. i тамо наведени извори и литература.

primati transporte s jugoslavenskim Nijemcima, pa su jugoslavenske vlasti bile prisiljene osnivati logore i internirati ih u logore. U teškim uvjetima, dio zatočenih je ondje umro, a ostali su prognani u Njemačku.”⁹²

Točno je da su saveznici u ljeto 1945. zatvorili granice Jugoslavije, ali ne zbog prevelikog broja njemačkih izbjeglica u Njemačkoj i Austriji. Čudi me kako se Goldstein ne pita zbog čega saveznici nisu isto tako zatvorili granice prema Mađarskoj, Čehoslovačkoj, pa i Poljskoj, iz kojih i dalje traje protjerivanje njemačkog stanovništva. Sumanuta je Goldsteinova tvrdnja da su zbog savezničkog stajališta jugoslavenske vlasti “bile prisiljene osnivati logore” i jugoslavenske Nijemce internirati u logore. Uputno bi bilo da se Goldstein upitao tko je jugoslavenske vlasti prisiljavao da osnivaju logore za civilno njemačko stanovništvo. Iz Goldsteinova navoda proizlazi da su logori za jugoslavenske Nijemce osnovani u ljeto 1945., kada su saveznici zatvorili granice Jugoslavije. Time bi stvar bila poprilično jednostavna i krivnju bismo, zažmrimo li na jedno oko, i mogli svaliti na saveznike. Stvari stoje, ipak, znatno drukčije.

Potkraj 1944. do početka 1948. u logore je od preostalih 200.000 pripadnika njemačke manjine u Jugoslaviji internirano oko 170.000 osoba⁹³, u kojima je stradalo najmanje oko 50.000 do 60.000. Do sada je oko 50.000 žrtava poimenično identificirano.⁹⁴ Najnovija istraživanja navedene brojke utemeljeno povećavaju.⁹⁵ Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova FNR Jugoslavije, od 18.

⁹² I. GOLDSTEIN, *Hrvatska 1918 - 2008.*, 383.

⁹³ *Verbrechen an den Deutschen in Jugoslawien 1944 - 1948. Die Stationen eines Völkermords*, 4., 290.; *Genocide of the Ethnic Germans in Yugoslavia 1944 - 1948*, 155.; *Genocid nad nemačkom manjinom u Jugoslaviji 1944 - 1948*, 196. i тамо наведени извори и литература.

⁹⁴ Usp. *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, *Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, München - Sindelfingen 1994.; www.totenbuch-donauschwaben.at.

⁹⁵ Usp. primjerice: Vladimir GEIGER (prir.), *Radni logor Valpovo 1945. - 1946. Dokumenti*, Osijek, 1999.; Vladimir GEIGER, *Logor Krndija 1945. - 1946.*, Zagreb - Slavonski Brod, 2008.; Branislav DANILOVIĆ, *Gakovo i Kruševlje logori za podunavske Švabe u Bačkoj 1945 - 1947*, Sombor, 2008.

siječnja 1946., na području Jugoslavije u logorima je 117.485 Folksdojčera, od toga 34.214 muškaraca, 58.821 žena i 24.422 djece, a na slobodi se nalazi 12.897 Folksdojčera. Na području Hrvatske u logorima je 10.600 Folksdojčera, od toga 3.000 muškaraca, 4.500 žena i 3.100 djece, a na slobodi se nalazi 2.000 Folksdojčera, od toga 700 muškaraca, 1.000 žena i 300 djece.⁹⁶ Ministar unutarnjih poslova FNR Jugoslavije, Aleksandar Ranković, u opsežnom je izvješću Vladu FNR Jugoslavije, od 21. siječnja 1947., naveo da se u logorima za pripadnike njemačke manjine na području Vojvodine još uvijek nalazi 100.000 osoba. "Stanje u ovim logorima je vrlo loše u svakom pogledu. Smeštaj, higijenske prilike, ishrana, odeća i obuća su daleko ispod minimalnih zahteva za uredno življenje."⁹⁷ J. Broz Tito je, naravno, znao za progone i mnogobrojne logore za jugoslavenske Nijemce jer je i sam o tome odlučivao.

Mnogobrojna tipska rješenja o oduzimanju imovine i protjerivanju iz Jugoslavije odnosno interniranju u logore navode i bez iznimke žene, djecu i starije osobe na koje se primjenjuje rješenje, jer "Provedenim izvidima utvrđeno je da su gore navedena lica po narodnosti nemci [...]"⁹⁸ ili: "Provedenim izvidima utvrđeno je da su gore navedena lica članovi kulturbunda [...]."⁹⁹

Prema svim pokazateljima, komunističke vlasti u poslijeratnoj Jugoslaviji nisu, što se tiče Folksdojčera, činile razlike između spolova i prema životnoj dobi. Njihov položaj i sudbina u pojedinačnim slučajevima ovisio je o starosti, snazi, zdravlju, dobroj ili zloj volji onih koji su nad njima imali vlast i odlučivali o njihovoj sudbini. Položaj Njemica, napose majki s djecom, bio je u logorima izrazito težak. Među Folksdojčerima stradalim u poslijeratnim

⁹⁶ Arhiv Jugoslavije, Beograd, 50 – 35 – 73, Tabelarni pregled logorisanih i nelogorisanih Nemaca na teritoriji Jugoslavije; Z. DIZDAR, V. GEIGER, M. POJIĆ, M. RUPIĆ (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, 312.

⁹⁷ Arhiv Jugoslavije, Beograd, 50 – 33 – 64. Ministarstvo unutrašnjih poslova Federativne Narodne Republike Jugoslavije Str. pov. Broj 15, 21. januara 1947. Beograd, Vladu Federativne Narodne Republike Jugoslavije Generalnom sekretarijatu Beograd.

⁹⁸ V. GEIGER, *Radni logor Valpovo 1945. - 1946. Dokumenti*, 100.

⁹⁹ Z. DIZDAR, V. GEIGER, M. POJIĆ, M. RUPIĆ (prir.), *Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. - 1946. Dokumenti*, 244.

jugoslavenskim logorima znatan je broj i žena i djece.¹⁰⁰ Prema najnižim, poimeničnim pokazateljima, oko 26.000 Njemica i oko 6.000 djece mlađe od 14 godina je stradalo, većinom umrlo od gladi i tifusa, u logorima za Folksdojčere.¹⁰¹

Za razumijevanje sADBine jugoslavenskih Nijemaca, ponajprije i odnosa i odgovornosti jugoslavenskih vlasti, nezaobilazno je znati i broj i strukturu žrtava jugoslavenskih koncentracijskih logora, a što Goldstein ne spominje. Prihvatljivije mu zvuči rečenica: "U teškim uvjetima, dio zatočenih je ondje umro, a ostali su prognani u Njemačku." Ukratko, Goldstein ili svjesno prešuće ili, pak, ne razumije problematiku te donosi pojednostavljene i neobične tvrdnje i zaključke.

Kako na Potsdamskoj konferenciji savezničkih velesila pobjednica u ratu pitanje jugoslavenskih Nijemaca nije spominjano, FNR Jugoslavija je u siječnju 1946. zahtjevala od savezničkoga Kontrolnog vijeća za Njemačku, koje je prije prihvatile nacrt o naseljavanju Folksdojčera u Njemačku, da dopusti "preseljavanje" u Njemačku preostalih 110.000 Nijemaca iz Jugoslavije.¹⁰² U

¹⁰⁰ Usp. Zoran JANJETOVIĆ, "Nemice u logorima za folksdojčere u Vojvodini 1944-1948.", u: Latinka Perović (ur.), *Srbija u modernizacijskim procesima 19. i 20. veka, 2, Položaj žena kao merilo modernizacije*, Beograd, 1998., 496. - 504.; Vladimir GEIGER, "Logorska sADBina Njemica u Hrvatskoj (i Jugoslaviji) nakon Drugoga svjetskog rata", u: Damir Agićić (ur.), *Zbornik Mire Kolar-Dimitrijević*, Zagreb, 2003., 441. - 448.; Vladimir GEIGER, "O sADBini njemačke/folksdojčerske djece u logorima komunističke Jugoslavije 1944. - 1948.", *Godišnjak Njemačke narodnosne zajednice/VDG Jahrbuch 2000*, Osijek, 2000., 193 .- 202. i tamo navedeni izvori i literatura.

¹⁰¹ Usp. *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, *Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948*, München - Sindelfingen 1994.; www.totenbuch-donauschwaben.at.

¹⁰² *Dokumentation der Vertreibung der Deutschen aus Ost-Mitteleuropa*, Band V, *Das Schicksal der Deutschen in Jugoslawien*, 99E.; D. NEČAK, "O problemu 'razseljenih oseb' (D. Ps.) u jugoslovanskih 'Volksdeutscherjev' u Austriji te o britanski ideji njihove zamjenave s koroškimi Slovenci (1945-1947)", 566.; Dieter BLUMENWITZ, *Rechtsgutachten über die Verbrechen an den Deutschen in Jugoslawien 1944 - 1948*, München, 2002., 22.; V. GEIGER, "Heimkehr. Povratak slavonskih Nijemaca nakon Drugoga svjetskog rata iz izbjeglištva/prognaništva u zavičaj i njihova sADBina", 532.

kolovozu 1947. i vlada SSSR-a odbacila je prijedlog Jugoslavije iz srpnja 1946. da se preostalih 110.000 jugoslavenskih Folksdojčera iseli u sovjetsku okupacijsku zonu Njemačke.¹⁰³

Položaj Folksdojčera u Jugoslaviji nije ni nakon ukidanja logora početkom 1948. bio puno bolji. Najprije su pušteni radno sposobni, ali su bili prisilno obvezani na trogodišnji rad, uglavnom fizički, u rudnicima, tvornicama ili poljoprivrednim dobrima, te su i dalje živjeli u izrazito teškim uvjetima. Nije im bilo dopušteno da se udaljavaju iz mjesta boravka i rada bez dozvole. Neki su i dalje radili pod oružanom stražom, pa i bez ikakve novčane nadoknade.¹⁰⁴

Jugoslavenske vlasti su, nakon svega, obustavile odnosno odgodile iseljavanje/protjerivanje Folksdojčera iz Jugoslavije, a ne kako to Goldstein navodi da su nakon otpuštanja iz logora Folksdojčeri “prognani u Njemačku”, ali isto tako nisu dopuštale povratak izbjeglih ili prognanih Nijemaca u Jugoslaviju. Konačno, “Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državljanstvu FNRJ”¹⁰⁵ od 1. prosinca 1948., pripadnicima njemačke manjine koji se ne nalaze u Jugoslaviji, koji su do tada izbjegli ili su protjerani, oduzeto je državljanstvo FNR Jugoslavije, a time i mogućnost povratka u domovinu.¹⁰⁶

Prvi je poslijeratni popis 1948. zabilježio u Jugoslaviji 55.337 (u Hrvatskoj 10.144) pripadnika njemačke manjine (Austrijanci su zbog neznatnog broja iskazanih pripadnika uključeni u skupinu “Ostali”).¹⁰⁷ Položaj njemačke manjine u Jugoslaviji donekle će se

¹⁰³ Arhiv Jugoslavije, Beograd, 50 – 35 – 73; V. GEIGER, “Heimkehr. Povratak slavonskih Nijemaca nakon Drugoga svjetskog rata iz izbjeglištva/prognaništva u zavičaj i njihova sudbina”, 533.

¹⁰⁴ Z. JANJETOVIĆ, *Beetwen Hitler and Tito*, Beograd, 2000., 289. - 290., Beograd, 2005., 281. - 282.; Herbert PROKLE, *Der Weg der Deutschen Minderheit Jugoslawiens nach der Auflösung der Lager 1948.*, München, 2008. i tamo navedeni izvori i literatura.

¹⁰⁵ *Službeni list Federativne Narodne Republike Jugoslavije*, god. IV, br. 105, Beograd, 4. prosinca 1948., 1.

¹⁰⁶ Vladimir GEIGER, “Pravo na zavičaj”, *Dijalog povjesničara - istoričara*, 6, Zagreb, 2002., 355. - 356.; V. GEIGER, *Folksdojčeri. Pod teretom kolektivne krivnje*, 35.

¹⁰⁷ *Konačni rezultati popisa stanovništva od 15. marta 1948. godine*, knj. IX, *Stanovništvo po narodnosti*, Beograd, 1954., XIV. - XVI., 1. - 183.

poboljšati nakon što je 1951. FNR Jugoslavija donijela ukaze o ukidanju ratnog stanja sa Saveznom Republikom Austrijom i s Njemačkom.¹⁰⁸ Za Folksdojčere, odnosno Nijemce i Austrijance, u Jugoslaviji su postojale samo dvije mogućnosti: iseliti se što prije ili se asimilirati. Većina ih je izabrala prvo rješenje, i svaki idući popis stanovništva u Jugoslaviji, i Hrvatskoj, bilježio je njihov brojčani pad.¹⁰⁹ Tko se od jugoslavenskih Nijemaca namjeravao iseliti, morao je na osnovi Zakona o državljanstvu FNR Jugoslavije dobiti otpust iz državljanstva. Jugoslavenske su vlasti i dalje otežavale život Folksdojčerima i otezale postupak iseljavanja. Unatoč komplikiranom i skupom postupku,¹¹⁰ većina preostalih Folksdojčera napustila je zemlju.

Egzodus jugoslavenskih Nijemaca po opsegu i dalekosežnostima posljedica premašio je sve što se u novijoj povijesti događalo na južnoslavenskim prostorima. U jugoslavenskim je logorima smrtno stradala četvrtina u zavičaju preostalih Nijemaca. Ako se tome pridodaju pljačka, zlostavljanja i mnogobrojna ubojstva prije toga, kao i izrazito teški uvjeti u kojima su Nijemci živjeli nakon otpuštanja iz logora, jasno je da je najveći broj njih želio i nastojao što prije napustiti Jugoslaviju, u kojoj su izgubili svu imovinu, sva nacionalna prava i sve izglede za napredovanje u budućnosti.¹¹¹

KP Jugoslavije, predvođena J. Brozom Titom, imala je i tijekom Drugoga svjetskog rata i u poraću namjeru da jugoslavenske Nijemce potpuno ili djelomično uništi. Ta namjera je, potvrđuju mnogobrojni dokumenti, zakoni, tumačenja, uredbe, odluke i slično, postojala i prije djelovanja i radnji koji su doveli do pohoda na njemačku

¹⁰⁸ *Službeni list Demokratske Federativne Jugoslavije*, god. VII, br. 4, Beograd, 17. siječnja 1951., 68. - 69.; *Službeni list Demokratske Federativne Jugoslavije*, god. VII, br. 35, Beograd, 1. kolovoza 1951., 1.

¹⁰⁹ Vladimir GEIGER, "Nijemci u Hrvatskoj (od srednjega vijeka do naših dana)", u: Dražen Živić, Nenad Pokos, Anka Mišetić (ur.), *Stanovništvo Hrvatske – dosadašnji razvoj i perspektive*, Zagreb, 2005., 289. i tamo navedeni izvori i literatura.

¹¹⁰ Z. JANJETOVIĆ, "O državljanstvu jugoslovenskih Nemaca", 34.; Z. JANJETOVIĆ, "Odlazak vojvodanskih Švaba – proterivanje ili iseljavanje", 115.

¹¹¹ Z. JANJETOVIĆ, "Odlazak vojvodanskih Švaba – proterivanje ili iseljavanje", 117.

manjinu u Jugoslaviji. Također, mnogobrojni dokumenti i događaji potvrđuju da je postojala i svijest i volja u ostvarenju namjere.

J. Broz Tito je i u ratu i poslije rata zauzimao ključne vojne, političke i državničke položaje i odlučivao je o mnogočemu ili, pak, znatno utjecao na ključne događaje, među kojima je nezaobilazno i stajalište i djeđovanje prema jugoslavenskim Nijemcima.

Historiografija o sudbini jugoslavenskih Folksdjočera tek treba donijeti utemeljene odgovore, zasigurno znatno drukčije no što su Goldsteinova tumačenja. Pretpostavljam, pak, da ti odgovori za mnoge neće biti ugodni.

*

Goldstein od mnogobrojnih radova, ponajprije onih objavljenih u znanstvenim časopisima, ali i mnogobrojnih knjiga, važnih i nezaobilaznih za poznavanje i razumijevanje događaja potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraću, napose partizanske i komunističke represije i zločina ili kako to on radije naziva "obračunom s narodnim neprijateljem", navodi malo toga. Ne koristiti ili ne poznavati radove, barem one najznačajnije, objavljene u slovenskim i srpskim znanstvenim časopisima, ponajprije u *Zgodovinskem časopisu*, *Prispevkima za novejšo zgodovino*, *Istoriji XX. veka* i *Tokovima istorije*, nedopustivo je i zabrinjavajuće. Znakovito je da Goldstein uglavnom ne mari za istraživanja Komisije Vlade Republike Slovenije za rješavanje pitanja prikrivenih grobišta, pa i ne koristi njezina izvješća, ponajprije zbornik *Poročilo Komisije Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč 2005 - 2008* (Ljubljana, 2008.), a i nezaobilazne radove slovenskog povjesničara Mitje Feranca, bez čije je knjige *Prikrito in očem zakrito. Prikrita grobišča 60 let po koncu druge svetovne vojne* (Celje, 2005.), koja je objavljena i u hrvatskoj inačici *Prikrivena grobišta Hrvata u Republici Sloveniji* (Zagreb, 2007.), nepotpuno poznavanje likvidacija zarobljenika i masovnih grobnica na području Slovenije. Knjige srpskog povjesničara Srđana Cvetkovića *Između srpa i čekića. Represija u Srbiji 1944 - 1953.* (Beograd, 2006.) i austrijskog povjesničara Michaela Portmanna *Die kommunistische Revolution in der Vojvodina 1944 - 1952. Politik, Gesellschaft, Wirtschaft, Kultur* (Wien, 2008.), koje su

nezaobilazne za razumijevanje događanja u Srbiji potkraj Drugoga svjetskog rata i u poraću Goldsteinu, očito, nisu poznate ili potrebne. Slovensku povjesničarku Jeru Vodušek Starić, čiju knjigu *Prevzem oblasti 1944 – 1946* (Ljubljana, 1992.) koristi u hrvatskom prijevodu, *Kako su komunisti osvojili vlast 1944. – 1946.* (Zagreb, 2006.), Goldstein u svojstvenoj brzopletosti prekrštava u J. Vodnik Starić. No, ako je Goldsteinu sADBina Puniše Račića poprilična opsesija, uputno bi bilo da je konzultirao opsežnu knjigu Dragomira M. Kićovića i Radomira P. Guberinića *Puniša Račić život za jednu ideju* (Beograd, 2000.). Pisati o sADBini jugoslavenskih Folksdojčera, a ne koristiti se nekim od mnogobrojnih nezaobilaznih i važnih njemačkih izdanja, poglavito *Dokumentation der Vertreibung der Deutschen aus Ost-Mitteleuropa*, Band V, *Das Schicksal der Deutschen in Jugoslawien* (Düsseldorf, 1961., München, 1984., Augsburg, 1994., München, 2004.), *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band I, *Ortsberichte über die Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 – 1948* (München – Sindelfingen, 1991.), *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band II, *Erlebnisberichte über die Verbrechen an den Deutschen durch das Tito-Regime in der Zeit von 1944 – 1948* (München – Sindelfingen, 1993.), *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band III, *Erschießungen-Vernichtungslager-Kinderschicksale in der Zeit von 1944 – 1948* (München – Sindelfingen, 1995.), *Leidensweg der Deutschen im kommunistischen Jugoslawien*, Band IV, *Menschenverluste - Namen und Zahlen zu Verbrechen an den Deutschen durch das Tito - Regime in der Zeit von 1944 - 1948* (München - Sindelfingen 1994.), a i mnogobrojne druge priloge, od kojih neke navodim u bilješkama ovoga osvrta, najblaže rečeno je čudno. Ne poznavati i(li) ne koristiti se radovima slovenske i srbijanske historiografije o sADBini jugoslavenskih Folksdojčera, krajnje je neozbiljno. Mislim ponajprije na radove, zbornike i knjige Dušana Nećaka “*Nemci*” na Slovenskem 1941 - 1955 (Ljubljana, 1998., Ljubljana, 2002.) i Zorana Janjetovića *Between Hitler and Tito. The disappearance of the Vojvodina Germans* (Beograd, 2000., Beograd, 2005.), ali i na mnogobrojne druge njihove priloge, od kojih neke, također, navodim u bilješkama ovoga osvrta. U korištenju, pak, mojih radova o

Folksdojčerima, Goldstein je trebao biti pozorniji te ne bi, nadam se, prečesto *maniristički* interpretirao navode i podatke onako kako mu se činilo prihvatljivo. Ponekad, za neke navode i podatke, Goldstein ne donosi bilješke niti se poziva na izvore i literaturu, pa samo možemo nagadati odakle mu izneseno. Uz to, često izvori i(lj) literatura koje Goldstein donosi u bilješkama ne potvrđuju ono što i kako navodi. Dugačak je popis knjiga, zbornika, časopisa i radova kojima se Goldstein u "skrupuloznom" pristupu nije koristio i konzultirao, nemamjerno ili, pak, namjerno, a ukratko rečeno trebao je jer su za razumijevanje pitanja kojima se bavio nezaobilazne. Predaleko bi nas odvelo nabranjanje svih činjeničnih pogrešaka i interpretacijskih improvizacija u ovoj Goldsteinovoj knjizi, koju su njemu skloni mediji nazvali "kapitalnim djelom".¹¹²

Ukratko, Goldstein je najnoviju sintezu suvremene hrvatske povijesti, barem što se tiče prikaza slučaja Bleiburg i sudbine Folksdojčera, napisao prema ideološkoj matrici koja mu je bliska s nizom "kapitalnih" činjeničnih i interpretacijskih pogrešaka i sve *sklepa*o poprilično površno i na brzinu.

Po pitanju ljudskih gubitaka Hrvatske u Drugome svjetskom ratu i poraču znanstvenog dijaloga zapravo i nema. Štoviše, otvoren je prostor manipulacijama i "zdesna" i "slijeva". Uglavnom, isti pojedinci, stručnjaci za svako kontroverzno pitanje i svaku zgodu, uz svesrdnu potporu medija, lobotomiziraju nas svojim selektivnim i tendecioznim viđenjima ljudskih gubitaka Hrvatske i Hrvata u Drugome svjetskom ratu i poraču.

Povjesničar Ivo Goldstein rješenje svih pitanja suvremene hrvatske povijesti, posebice Drugoga svjetskog rata i porača, godinama samozatajno vidi i nudi u formuli: *Ja i moj otac*. Najnovija Goldsteinova sinteza suvremene hrvatske povijesti, *Hrvatska 1918 - 2008.*, naime poglavlja koja se bave završetkom Drugoga svjetskog rata i neposrednim poraćem, nastala su po navedenoj formuli. Ipak, primjetno je, u objašnjenjima događaja potkraj Drugoga svjetskog rata i u neposrednom poraču sin najčešće *kaska* za ocem.

¹¹² Usp. *Jutarnji list* (Zagreb), 8., 15. i 22. studenoga 2008.

- U povodu knjige: Ivo Goldstein, *Hrvatska 1918 - 2008.*, Europapress holding, Novi liber, Zagreb 2008., 931 str. – osvrt na poglavlja: 48. “Rasap i slom NDH, Bleiburg i Križni put”, 49. “Obračun s narodnim neprijateljem” i 50. “Ratni i demografski gubici”, *Časopis za suvremenu povijest*, god. 41, br. 1, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2009., str. 231.-253.
- On the book by Ivo Goldstein, *Hrvatska 1918 - 2008.* (Zagreb: Europapress holding and Novi liber, 2008) with specific reference to chapters 48 (“Decline and Collapse of the Independent State of Croatia, Bleiburg and the Way of the Cross”), 49 (“Retaliation Against the People’s Enemies”) and 50 (“Wartime and Demographic Losses”), *Review of Croatian History*, V. no. 1, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2009., str. 247.-273.

ŽIVJELA NAM ANTIFAŠISTIČKA, TJ BRANITELJSKA HRVATSKA, ZAGREB, 2015.

PILSELOVE BUDALAŠTINE

Naš poznati dirigent i diplomat Nikola Debelić (http://www.hdk-cdc.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=20:nikola-debeli&Itemid=3&lang=en) podpredsjednik Hrvatskog nacionalnog etičkog sudišta ovako je komentirao treću sjednicu HNES-a na kojoj su pročitane etičke osude za veleizdaju Vesne Pusić, Stjepana Mesića i Milorada Pupovca

Najveća je nagrada svima koji smo u subotu predstavili 3. knjigu Hrvatske veleizdaje nazočnost tolikog broja domoljuba koji nisu bili publika nego sudionici i sukreatori u ovom radu. Pažnja kojom su praćena izlaganja i pre malo mjesto za sve zainteresirane slatke su brige za organizatore skupa, svatko voli punu i prepunu dvoranu.

A nažalost bilo je puno ljudi koji nisu mogli ući u Malu dvoranu Lisinski, pa je čak intervenirala i policija. Veliki mediji naravno potpuno su ignorirali jedan ovakav skup. Ne bez razloga. Ipak oni sprovode politiku onih koji su optuženi za veleizdaju, pa logično te optužbe i doživljavaju kao osude njih samih.

Zato je zanimljivo da se HNES-u javio jedan od poznatih pripadnika "vučjeg čopora" koji je zbog svojih tekstova svojevremeno zaslužio mjesto savjetnika osuđenog za veleizdaju bivšeg predsjednika Josipovića.

Iako je poziv za Sjednicu HNES-a dobio prije same sjednice, reagirao je poslije nje, dakle u vrijeme kada je vijest o velikom zanimanju za Sjednicu bila poznata.:

*Šalje: **drago pilsel**< d.pilsel@zamir.net>*

Datum: 19. travnja 2015. u 22:09

*Predmet: Re: POZIV HRVATSKOG NACIONALNOG ETIČKOG
SUDIŠTA ZA 18. 4. 2015.*

*Prima: HRVATSKO NACIONALNO ETIČKO SUDIŠTE
<eticko.sudiste@gmail.com>*

Molim da me ne spamate vašim budalaštinama.

Hvala.

Drago Pilsel

Odmah poslije osnivanja HNES-a bio sam gost u emisiji "Oluja" Ozane Bašić. Tada sam upozorio kako je velika grupa državotvornih intelektualaca prije osnivanja HNES-a djelovala pišući otvorena pisma. Prvo takvo pismo, koje je svojevremeno izazvalo šok kod vlasti i u tadašnjoj oporbi bio je Apel za obnovu političkih procesa: O Mili Budaku, opet – Deset činjenica i deset pitanja s jednim apelom u zaključku iz kolovoza 2004. I tada se javio Pilsel. I tada je, vjerovali ili ne, govorio o budalaštinama. Kada sam uočio taj tekst odgovorio sam na portalu HRVATI AMAC – Forum, 4. veljače 2005. i u "Spremnost – hrvatski tjednik", Sydney, 15. veljače 2005. Evo tog teksta:

PILSELOLOGIJA I MILE BUDAK

JUGONOSTALGIČARIMA HRVATI UBIJAJU I ZAKONOM O KULTURI

(Tekst je već dan u knjizi)

Spomenuta mreža s jugoslavenskom adresom zapravo je crnogorska adresa i oni su prenijeli i ovaj moj tekst s komentarom:

Bravo za akademika Pečarića!

Glas Brotnja, 21. 4. 2015.

Dragovolja.com, 22. 4. 2015.

Kamenjar.com, 22. 4. 2015.

**DNEVNIK U ZNAKU ‘ZA DOM SPREMNI’,
ZAGREB, 2017.**

20. 02. 2016.

IGOR VUKIĆ

**UZALUDNI POZIVI NA RASPRAVU O
POVIJESTI**

(O knjizi „Oba su pala“ akademika Josipa Pečarića)

Novu knjigu „Oba su pala“ akademika Josipa Pečarića može se opisati kao zbirku pisama, komentara, intervjuja o različitim aktualnim temama i kontroverzama iz bliže i dalje prošlosti. Ima tu njegovih ocjena o izjavama i prijedlozima drugih ljudi, kao i ocjena drugih o njegovim inicijativama.

A zajednički nazivnik svim prilozima u knjizi jest jedan snažan poziv na otvorenu raspravu o našoj povijesti i sadašnjosti. Poziv koji najčešće ostaje uzaludan, bez odjeka od onih kojima je upućen. Ima dosta ljudi koji vole i cijene akademika Pečarića i rado mu pišu kako bi ga podržali i pohvalili njegove tekstove. No rijetki su oni koji su spremni izaći mu na intelektualni megdan i staviti na procjenu

svoje podatke i procjene. Valjda se boje njegova analitičkog, matematičkog uma.

I to se više boje ovdje, u Hrvatskoj, gdje bi se o temama koje akademik otvara trebalo razgovarati, nego drugdje.

Zato je paradoks da je najduža dijaloška forma u ovoj knjizi transkript razgovora s čovjekom iz - Beograda, Milanom Bulajićem, direktorom tzv. muzeja genocida. Transkript se proteže na pedesetak stranica. Riječ je o Radio-mostu, emisiji koju je emitirala Slobodna Europa.

Od naših, vidjet ćete u knjizi, dobilo se samo nekoliko redaka elektronske poruke Tvrтka Jakovine, kao odgovor na kritike za površnost koju su mu uputili akademik Pečarić i njegov prijatelj, Josip Stjepandić.

Uzgred, i to je od Jakovine puno. Sreo sam ga na jednom skupu, pristojno mu se predstavio i obratio prijedlogom da razgovaramo o logoru u Jasenovcu, o temi kojom se bavi naše Društvo za istraživanje trostrukog logora Jasenovac.

Jakovina je prvo zbumjeno odgovorio da možemo o svemu razgovarati - samo ne o toj temi!

Kad sam ga priupitao zašto tako govori i nije li upravo on pozvan da razgovara o tome jer se nalazi, kao predstavnik Ministarstva kulture u Savjetu Spomen područja u Jasenovcu, Jakovina je – doslovno - otrčao! Pobjegao!

Na tom skupu se inače javno pohvalio kako predaje povijest i na jednom talijanskom sveučilištu, čini mi se, u Milanu. Možete misliti što njegovi studenti znaju i misle o Hrvatima i hrvatskoj povijesti.

Iako, dakle, izbjegava izravan, kulturni razgovor, primjerice, u nekom akademskom ambijentu, na okruglom stolu ili u TV studiju, u Globusu od 19. veljače Tvrтko Jakovina osvrnuo se i na rad društva: „U Hrvatskoj 'Društvo tri logora Jasenovac' tvrdi da su ustaše ubile 15 ljudi. Takvi su danas na putu da uđu u maticu historiografije. Konačno, već su u Vinkovcima držali predavanje učenicima srednje škole“.

Ovdje je, doduše, pogriješio samo u brojci. Pokušava biti ironičan, umjesto da, kao što bi to učinio ozbiljan znanstvenik, pročita knjigu „Jasenovački logori-istraživanja“ i osvrne se na nju argumentiranom kritikom.

Pitanje je može li to Jakovina uopće napraviti. Uže stručno područje kojim se bavi nema veze s Drugim svjetskim ratom. Zašto se onda opće javlja? Kako to da baš njega hrvatske državne institucije imenuju u tijela kakvo je Savjet JUSP Jasenovac?

Slično je bilo i s našim nastojanjima da razgovaramo s organizacijom koja se zove Documenta i hvali se da je centar za suočavanje s prošlošću.

Ondje je čak i postojala neka slabašna volja za razgovorom. Razmijenili smo nekoliko elektronskih poruka pa nikako da dogovorimo sastanak. I opet je uslijedio osobni susret, ovaj put s Vesnom Teršelić, koja se ipak pokazala hrabrijom od Jakovine. Nije otrčala, samo je pocrvenjela kad smo joj rekli da odbijanjem razgovora gubi ionako tanku vjerodostojnost. Ali apel za razgovorom na kraju nije donio nikakva ploda.

No da u hrvatskome društvu nije lako potaknuti ozbiljnu raspravu pokazao je i slučaj ministra Zlatka Hasanbegovića. Iako je riječ o zaista ozbiljnu znanstveniku i povjesničaru, što prepoznaće svatko tko je pročitao neku njegovu knjigu, kritičari su se na njega okomili hvatajući se na podatke izvučene iz konteksta, poigravajući se sa simbolikom, i ne udubljajući se u sadržaj onoga što pisao i govorio – i sada i ranije.

Optimistima je izgledalo da nakon sastavljanja Vlade dolazi vrijeme kad će se o stvarima o kojima ministar govori moći razgovarati u ozbilnjom tonu, i da će one za koju godinu biti općeprihvачene u javnosti. Ali možda će prije biti u pravu oni koji su se pribojavali da će rasprava biti stopirana i prije no što je počela.

Ovih se dana u našim medijima piše kako treba prestati s raspravama o ustašama i partizanima, a da se treba okrenuti raspravama o ekonomiji.

Eto kakvi smo, mi bismo radije raspravliali o ekonomiji, nego se njome bavili, odnosno, radili.

Zapravo u hrvatskom društvu nema stvarne rasprave o ustašama i partizanima. Jer da ima, češće bi se čulo o domobranima, jednoj časnoj vojsci čiji je prikaz također još uvijek iskrivljen komunističkim povijesnim filtrom. O ustašama i partizanima, o Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i neposrednom poraću piše se ozbiljnije tek u časopisu *Vojna povijest* te u knjigama koje izdaju

primjerice povjesničari s Hrvatskog instituta za povijest, s Instituta Ivo Pilar. I te knjige uglavnom prolaze dosta tiho u javnosti, bez prikaza u središnjim medijima. Tu su i pojedini slobodni strijelci, publicisti, novinari... Neke od najboljih knjiga upravo o najkontroverznijim temama iz Drugog svjetskog rata, napisali su odvjetnici poput Ivana Gabelice ili Tomislava Jonjića, ili pak politolozi poput Ivana Kozlice.

Stoga se ova knjiga akademika Pečarića može razumjeti kao pokušaj da se ipak, uza sve teškoće, otvoreno raspravlja o tim temama. Da im se pristupi bez straha i predrasuda. Bez diskvalifikacija odmah na početku razgovora.

Ako samo ponekog čitatelja zainteresira za teme o kojima piše i potakne ga da čita dalje, da istražuje, da se informira..., onda je akademik Josip Pečarić i s ovom knjigom napravio veliki posao.

**M. MEĐIMOREC, J. PEČARIĆ, GENERAL
PRALJAK II. U OBRANI HRVATSKOG
NARODA, ZAGREB, 2018.**

Saga o generalu Praljku se nastavlja

**KAD O „NAŠIM“ RATOVIMA DIVANI
INOZEMSTVO JAO SI GA ISTINI**

Piše GOJKO BORIĆ

Tijekom raspada komunističke Jugoslavije i stvaranja demokratskih država na njezinu bivšem teritoriju uslijedilo je „iseljavanje“ nekih njezinih pismenijih ljudi u sigurno inozemstvu odakle su bacali drvle i kamenje na svoje bivše postojbine, posebno na Hrvatsku. Ne svi, ali mnogi, pa radi prostora ne ćemo spominjati imena. Tako su dvije književnica koje ne žele da ih se naziva hrvatskim spisateljicama objavljivale literarne i političke uratke u kojima su risali samo tamne i često izmišljene strane hrvatske zbilje, pomnjiwo izbjegavajući sve pozitivno u našim nevoljama. Jedna povjesničarka je u svojoj doktorskoj disertaciji tvrdila da je prvi Hrvatski preporod

„velika laž“. Jedna književnica stalno priča kako je progone u Hrvatskoj, ali njezine knjige izlaze u Zagrebu gdje je nedavno rekla kako će prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman „ostati zapamćen samo prema riječima kako je sretan što nije oženio Srpskinju ili Židovku“, namjerno zaboravivši navesti pozadinu te nespretnе izjave, pozadinu što je tumači na shvatljiv način. Jedna jezikoslovka s povremenim radnim mjestom u Njemačkoj, stalno istupa s tvrdnjom kako hrvatski kao poseban jezik ne postoji, za nju vrijedi samo nepostojeći „srpskohrvatski“. Zanimljivo je da se među negatorima svega hrvatskoga nalaze uglavnom žene. Možda je to slučaj, a možda i nije. Na psiholozima je da ustvrde što smeta tim pripadnicama, da se starinski izrazim, „ljepšega spola“, da im Hrvatska izgleda tako odurna da je jedna od njih objavila putopis o Hrvatskoj pod čudnim naslovom „Moj bijeli mir“, ustvari „antologiju“ najgore srpske propagande protiv naše zemlje, a sama tvrdi da nije Hrvatica, da odbija pripadnost bilo kojoj naciji jer to ograničava afirmiranje njezine individualnosti. Stvarno besmisleno, ali neki književnici očito uživaju, kako kažu Nijemci, u svojoj *Narrenfreiheit*, luđačkoj slobodi pa neodgovorno piskaraju što ih je volja. Iznimka među njima je dr. Alida Bremer, rođena Splićanka s mjestom boravka u Münsteru, koja je mnogo učinila glede promicanja hrvatske književnosti na velikom njemačkom govornom području od oko sto milijuna pripadnika, i to gotovo bez ikakve pomoći hrvatske države koja još nije shvatila da kultura spada u najvažnije „izvozne proizvode“. Od nedavno gospođa Bremer piše povremeno za utjecajni „Der Spiegel“ koji ima dopisnike diljem svijeta, ali ne za jugoistočnu Europu, pa su prilozi o tom području vrlo rijetki, a kad se pojave uglavnom su prepisivanja zastarjelih klišeja. Alida Bremer objavila je u „Spiegelu“ u povodu završetka tzv. jugoslavenskih procesa u Haagu više manje literarni članak, primjerice s tvrdnjom da Praljak nije shvatio „svoga“ Shakespearea, nazvavši samousmrćenje generala „tragičnom farsom“ s čime se nikako ne možemo složiti, jer farsa je po definiciji „primitivni, grubi igrokaz“, što se ni u kojem slučaju ne može reći za Praljkovo javno isprijanje otrova, to više što je malteški sudac Carmel Agius tom prilikom pokazao stravičnu nemoralnu beščutnost, upravo nevjerljivu brutalnost, nastavivši čitanje presuda ostalim

optuženicima dok mu je pod nogama u grčevima umirao jedan čovjek, jedno Božje stvorenje. To je scena dostoјna jedne grčke tragedije, a ne farsa.

Članak A. Bremer trebalo bi prevesti na hrvatski da bi ga mogla procijeniti naša publika. Ima u njemu točnih i valjanih opažanja i zaključaka, ali njezin literarni pristup krvavim ratovima na području bivše države nikako nije podesan za pronalaženje istine. To bi bio posao za jednog ili više povjesničara, što naša cijenjena autorica nije. Praljak nije osporavao sud, kako piše, kao Tito u tzv. bombaškom procesu god. 1928., baš obratno uvijek se s poštovanjem obraćao sucima. Također nije točno da je Prljak zatvarao oči pred zlodjelima pripadnika svoje nacije, to više što to formalno nije bio predmet procesa koji nije vođen protiv bilo kojega kolektiviteta pa i hrvatskoga, kako Tribunal ocjenjuju svi njegovi komentatori, nego protiv individualnih počinitelja zločina bez obzira na njihovu nacionalnost. Znači protiv onih pojedinaca koji su naredili zločine, sudjelovalo u njima i nisu ih spriječili iako su mogli. General Slobodan Praljak napisao je desetak knjiga u kojima je nastojao dokazati da ne spada u te vrste krivaca. Njemu se može ali ne mora vjerovati, no nije fer optužiti ga kako nije video zlodjela pripadnika vlastitoga naroda, kako piše A. Bremer, jer, naglašavamo, to nije bio predmet suđenja, dakle ne smije ga se teretiti za ono o čemu nije bilo rasprave premda se spominje trojac Tuđman, Šušak i Bobetko, kao sukrivce u fantomskom „zajedničkom zločinačkom podhvatu“ koji kontinentalna europska sudska teorija i praksa ne poznaju, ali može se shvatiti kao optužba protiv vodstva Republike Hrvatske kao države i naroda. Zlouporabama u tome pogleda nema i ne će biti kraja, pogotovo s bošnjačke strane koja završetak procesa „Šestorki“ tumači kao svako odbijanje hrvatskog etniteta ili republike unutar BiH-a, i time ravnopravnosti hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

Neki njemački i naši komentatori nisu glede presude Praljku „pogadali u sridu“

A što se tiče slavljenja žrtve generala Slobodana Praljka u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini uzet ćemo za usporedbu jedan primjer iz njemačke ratne povijesti, (1938.-1945.) koji bi mogao biti sličan

Praljkovu slučaju, a odnosi se na sudbinu feldmaršala njemačkog Wehrmacha Erwina Rommela, koji danas važi kao uzor vojnik pa jedna vojarna Bundeswehra nosi njegovo ime. Rommel je bio jedan od najuspješnijih Hitlerovih generala, a s obzirom na rečeno postrojbe pod njegovim zapovjedništvom počinile su brojne zločine od Rusije do Francuske, ono što se danas naziva kolateralnim žrtvama ili točnije - ratnim zločinima. Budući da je bio u dodiru s zavjerenicima protiv Hitlera, Führer mu je naredio da počini samoubojstvo, što je učinio, a režim je iskoristio njegovu smrt za svoju propagandu. Suvremena demokratska Njemačka „zaboravila“ je sve Rommelove vojne zasluge za Hitlerov režim, svrstavši ga u „svjetle likove“ njemačkog vrlo mršavog pokreta otpora. Za razliku od feldmaršala Rommela koji se istakao kao osvajač tudihih prostora, general Praljak se borio za opstanak svoga hrvatskoga naroda na njegovim stoljetnim ognjištima. S obzirom na to pitamo se : zašto Nijemci smiju slaviti Rommela a Hrvatima je zabranjeno čak i prirediti mise zadušnice za generala Praljka, kako je to biskupija Rottenburg-Stuttgart naredila hrvatskim misionarima, dok u Španjolskoj i Italiji svake godine prelati Katoličke Crkve održavaju mise zadušnice za diktatore Franca i Mussolinija, i to Vatikanu uopće ne smeta. Jesu li Hrvati manje katolici od Talijana i Španjolaca ? Očito jesu nakon što je papa Franjo drugi put poslao blaženoga kardinala Alojzija Stepinca da o njemu prosuđuju protivnici katolištva, ovoga puta pod mitrom Srpske pravoslavne crkve. Zar je zaboravljeni kako je kardinal Kuharić naredio da se održe mise zadušnice za Josipa Broza Tita i Jakova Blaževića koji su počinili velika zlodjela o kojima posljednju riječ ipak ima samo dragi Bog, a ne neupućeni crkveni službenici koje plaćaju njemački porezni obveznici pa time i Hrvati u Njemačkoj.

Pisanje nekih njemačkih novina o „slučaju Praljak“ naveliko raduje srbijansku javnost. O tome naširoko piše beogradski vladin list „Politika“, (13.12.) rezimirajući njemačke medije da se „Hrvatska nalazi na krivom putu“, uglavnom citirajući ljevičarske i lijevo-liberalne novine kao „Frankfurter Rundschau“ i berlinski „Die Tageszeitung“ koji Hrvatskoj podmeću da gaji endehazijsku nostalgiju i umjanje žrtve Srba, Židova i Roma u tom razdoblju. Autor u „Frankfurter Rundschau“ poznati je hrvatožder Norbert

Mappes-Niediek koji je objavio jedan od najgorih antihrvatskih pamfleta „Kroatien – Das Land hinter der Adria-Kulisse“, Hrvatska zemlja iza jadranske kulise, u kojemu je pokupio sve laži o hrvatskoj stvarnosti, upozoravajući njemačke turiste da se ne zavaravaju blještavilom ljepote jadranske Hrvatske jer da iza te kulise vlada mračni Balkan sa svim njegovim zločinima, (vidi o tome moj članak u „Hrvatskoj Reviji“ br. 4/2010. : „Zlonamjerno povezivanje NDH i Republike Hrvatske“). Mappes-Niediek uživa u svojim „vizijama“ kad piše : „Da je duže živio, i Tuđman bi završio u istražnom zatvoru u Haagu.“ Jao kakva glupost : Tuđman koji je na svim izborima bio nepobjediv i koji i danas uživa ugled i među onima koji su ga svojedobno pozivali da dade ostavku ! Slične blezgarije možemo naći u ekstremno ljevičarskom „Der Tagesspiegelu“ koji piše o navodnom jedinstvu hrvatske i srpske politike spram BiH : „Unatoč svim napetostima između dviju nacija, njihove vode Franjo Tuđman i Slobodan Milošević bili su u jednom jedinstveni : u načelu nacionalističkog totalitarnog razmišljanja,“ (Deutsche Welle : „Srbija i Hrvatska se moraju suočiti s vlastitim zločinima“) . Mislimo ako itko ima pravo pozivati Hrvatsku da razmišlja o svojim zlodjelima, to nemaju njemački ekstremni ljevičari koji su iznjedrili terorističku bandu Baader-Menihof i pokazivali razumijevanje za bliskoistočne attentatore. Ništa se drukčije nije moglo očekivati od domaćih oponašatelja stranih lažova kao što su srpske „Novosti“ i djelomično „Globus“. „Novosti“ ipak ne optužuju Praljka za zločine nego ga samo nastoje opanjkati da je bio vojni nevježa. Komentator „Globusa“ Marko Biočina tvrdi : „Najveća je tragedija haške presude šestorici to što brutalne zločine nad Muslimanima koje su počinile hrvatske snage nitko ne negira, ali nitko i ne spominje.“ To nije logično jer ako ih nitko ne niječe, znači priznaje onda ih time automatski spominje. Jedini pametni osvrt na hašku presudu napisala je prof. Mirjana Kasapović ustvrdivši : „Nakon Haaga : tri naroda, tri nepomirljiva tumačenja ratnih zbivanja, tri teško spojive vizije budućnosti. To je slika BiH danas .“ (Globus, 08.12.) Znači Haag je stvorio podlogu za nove međunacionalne sukobe u nesretnoj Bosni i Hercegovini, a ona kao „meki trbuh“ Hrvatske može biti uzrokom čak i rata protiv naše Republiku. Kritičari hrvatskoga angažiranja u BiH zaboravljaju da je Republika Hrvatska po svome

Ustavu obvezna brinuti se za Hrvate u inozemstvu, pa i u Bosni i Hercegovini, što je jednom drastično pokazao i takav antituđmanovac kao tadašnji predsjednik Republike, Stipe Mesić, koji jer poprijetio b-h Srbima da će poslati vojsku u Distrikt Brčko ako „Republika Srpska“ izglaša na referendumu priključenje Republici Srbiji što bi dovelo do rata u tronacionalnoj državi i ne bi ostalo bez posljedica za Hrvatsku

Tomislav Jonjić jedini uravnoteženi analitičar haaške presude

Jonjić branitelj optuženih u Haagu i Bosni i Hercegovini, znanstvenik s nizom zanimljivih radova i vijećnik Neovisnih za Hrvatsku u zagrebačkoj Gradskoj skupštini objavio je u „Političkom zatvoreniku“ br.273, listopad/studeni/prosinac 2017. opširnu studiju na 13 stranica sa značajnim naslovom „Za razliku od nekih, general Praljak je u Haagu branio Hrvatsku!“ Malo tko s hrvatske strane ima tako temeljiti uvid u haašku stvarnost kao T. Jonjić, pa bih preporučio svima koji se zanimaju za slučaj hrvatske b-h „Šestorke“ da pročitaju njegov sastavak, posebice radi toga što autor kritički piše o glavnom junaku njihove priče, generalu Slobodanu Praljku, ali ne štedi ni ostale u toj skupini. On s istim takvim stvaralačkim porivom opisuje pogreške hrvatske vrhuške u odnosima s Haagom. Njegov opis prilika u srednjoj Bosni u tzv. „ratu u ratu“, to jest sukobima Hrvata i Bošnjaka jedinstven je po svojoj uvjerljivosti. Posebno je strašno čitati kako su neki u Zagrebu pokušavali provjeriti ustavnost Zakona o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudom, ali je naš Ustavni sud podnesak Ivana Gabelice odugovlačio da bi na kraju postao bespredmetnim, Rekli bismo : tipično hrvatska posla. Jonjić zaključuje da je čak Tuđmanova Hrvatska bila više nego neaktivna u odnosu na tzv. međunarodnu zajednicu čije je čedo bio haaški Tribunal zaključivši: „A samo priprost um ne shvaća da ništa ne dokazuje onaj tko previše dokazuje. Drugim riječima, danas kusamo kašu koju smo uvelike sami pripomogli pomiješati. Jedna od njezinih žrtava je i general Slobodan Praljak koji je 29. studenoga 2017. u haaškoj sudnici broj jedan ispio smrtonosni otrov.“ Jonjić je dovoljno hrabar da može bez uzmicanja pred zamjerkama obožavatelja generala Praljka kritizirati neke njegove postupke.

Praljak nije poslušao one koji su bili kritični prema njegovoju odluci da unakrsno preispituje svjedočanstvo u sudnici kad je to posao samo za vješte kontinentalne pravne stručnjake, a ne za laike kakav je bio on. Prema Jonjiću, i generalovo samousmrćenje s odbijanjem „naslova“ ratnog zločinca „nekome može zvučati kao prešutna potvrda da za druge optuženike to možda i ne vrijedi.“ Iz rečenoga se može pročitati između redaka da je Praljak bio više uvjeren u svoju intelektualnu nadmoć nego u potrebu da sluša dobronamjerne savjete stručnjaka, što se fatalno odrazilo na tijek procesa protiv njega kao nepoznavatelja anglosaske pravne prakse kakva je bila prevladavajuća na suđenju u Haagu, a nju su kao zamjerku navodili i neki inozemni komentatori presude.

Jonjić ide dalje u opisivanju svojih dojmova o generalu Praljku, počevši od njegova sudjelovanja bez riječi na jednom predizbornom skupu u Imotskome gdje je ostavio negativan dojam baš poradi svoga prezimena, naime njegov otac Mirko bio je nakon pobjede komunista god. 1944. strah i trepet kod sviju s obje strane granice koji su disali hrvatski. Slobodan Praljak nije se dugo mogao oprati od kobnih sjećanja na svoga oca, i sam njegujući pomodarsko ljevičarenje u inače uglavnom konzervativnom hrvatskom društvu, postavši ono što je bio danas tek raspadom Jugoslavije kad je, kako piše Jonjić, izabran „pravu, hrvatsku stranu.“ Kad je izbio rat Praljak je bio tamo gdje je trebao biti, na ratištima, ali nastavlja Jonjić : „Dijelom ga je na to natjerala taština – koju su mnogi doživljavali kao aroganciju – a dijelom i spomenuti kompleks obiteljske prošlosti...Zato je, dakle, kao običan vojnik otisao u *Oluju*. Imao je potrebu uvijek iznova se dokazivati, više pred sobom nego pred drugima, ali ni te druge ne bi poštadio priredbe,“ što znači javnih spektakularnih nastupa, a to su svi oko njega smatrali pretjerivanjem koji će mu otežati obranu pred haaškim sudom premda se hvalio da će u Haag odnijeti dva kubika dokumenata „pa ako nakon toga ne shvate da general Praljak nije ratni zločinac, neka me osude!“ Po mišljenju Jonjića „Praljkova taština nadjačala (je) racionalnu argumentaciju profesionalnih pravnika.“

Jonjić opisuje Praljkovo držanje tijekom nepunoga tromjesečnoga suđenja god. 2006. : „U svakom slučaju, general Praljak je i tijekom ta tri mjeseca neke u sudnici iritirao svojim teatralnim, ponekad i

arogantni nastupom, ali – on za to nije hajao. On se sebe nije odricao, a čovjek bi na trenutak rekao da je svojim izgledom i osebujnim nastupom ubirao i simpatije možda i svih članova raspravnoga vijeća.“ Unatoč rečenome Praljak je Jonjiću bio simpatičan premda mu nije bio blizak. Jonjić piše: „Zato je pretenciozno kad ga nazivam čak i poznanikom, ali priznajem da me je njegova smrt i osobno silno pogodila. Mnogima nije bio simpatičan, meni jest : sviđala mi se (njegova) inteligencija čak i onda kad ju nije pratila skromnost. Bilo je puno šarma u toj povremenoj bahatosti...Meni je imponirao svojom odlučnošću i ozbiljnošću kojom je spremao svoju obranu, ali i bezuvjetnom spremnošću da odgovornost za zločine radije preuzme na svoja pleća, nego da ih prevali na teret službenog Zagreba i ondašnjeg hrvatskoga državnoga vrha : 'Tamo gdje sam bio, ja sam bio i zapovjednik !“. Ovim je opravdan naslov Jonjićeve eseja.

Jonjićev tekst je svojevrsni dokument, dakako jedno od više mišljenja, ali sastavljen s velikim poznavanjem stvari i istodobno topao u ljudskom pogledu premda se kao neposredni svjedok bez povjesne distancije nije mogao posve pridržavati one latinske „De mortuis nil nisi bene ; de vivis nil nisi verum“, O mrtvima sve najbolje; o živima samo istina. O slučaju hercegbosanske „Šestorice“ i njezina tragicnoga junaka generala Slobodana Praljka povjesničari će morati napisati više knjiga temeljem dokumenata haškoga Tribunala, ali i hrvatskih izvora tako da Hrvati ma gdje bili nešto korisna nauče o svojoj današnjici kako bi budućnost mogli bolje oblikovati u svakom pogledu, kao ljudi, kao kršćani, kao nacija, kao Europsjani .

Hrvatski tjednik , 04.01. 2018.

JE LI POLITIČARIMA KRIVA MATEMATIKA? ZAGREB, 2019.

THOMPSON JE PROBLEM I U CRNOJ GORI

Pita me jedna moja Kotorka znam li nešto o sukobu u *Hrvatskoj građanskoj inicijativi*. Baš mi je prijatelj iz Boke poslao tekst iz crnogorskih novina „Vijesti“ ***Ambasador Hrvatske podržao smjenu predsjednice HGI?***

<https://www.vijesti.me/vijesti/politika/ambasador-hrvatske-podrzao-smjenu-predsjednice-hgi>

Kotorki sam prvo prepričao prvi dio teksta:

Sukob u vrhu Hrvatske građanske inicijative (HGI), koji je rezultirao izglasavanjem nepovjerenja predsjednici Mariji Vučinović, tinja duže vrijeme, a u njegovo rješavanje uključio se i ambasador Hrvatske u Crnoj Gori Veselko Grubišić, saznaju „Vijesti“.

Središnji odbor HGI izglasao je nepovjerenje Vučinović, a član predsjedništva Josip Gržetić izabran je za vršioca dužnosti predsjednika do vanrednog Sabora stranke.

Sagovornik „Vijesti“, koji je želio da ostane anoniman, tvrdi da je Vučinovićeva zahladila odnose sa hrvatskim diplomatom u Crnoj Gori. Grubišić slovi za bliskog poslaniku HGI Adrijanu Vuksanoviću i članu Predsjedništva HGI i predsjedniku Hrvatskog nacionalnog

vijeća Zvonimiru Dekoviću. Ambasador se često može vidjeti sa njima u zvaničnim i privatnim skupovima u Crnoj Gori i u Hrvatskoj. Kotorka će meni:

Pa kome će se Veleposlanik biti blizak ako ne njima!

I podsjetila me je kako me je ranije upozoravala na neke konzule iz Hrvatskog konzulata u Kotoru koji su se najmanje družili s Hrvatima. Nisam htio dodavati ulje na vatru pa nisam ni spomenuo slijedeći dio tog teksta u kome se da iščitati nerazuman odnos gđe Vučinović prema Crkvi:

Sukob Vučinovićke i njena dva najbliža bio je primjetan po hladnom odnosu na svečanosti povodom Tripundana u Kotoru, a tadašnja predsjednica je odbila poziv za zajednički ručak sa njima i drugim gostima vjerske proslave u organizaciji Kotorske biskupije.

Meni je mnogo zanimljiviji dio zbog kojega sam i dobio taj tekst:

Sagovornik "Vijesti" iz vrha HGI podsjeća i na to da su politički stavovi Dekovića i Vuksanovića mnogo radikalniji od onih koje je baštinila Vučinović. On tvrdi da je to igralo ulogu u dobijanju podrške predstavnika zvaničnog Zagreba u Crnoj Gori.

"Postoje indicije da je Dekoviću i Vuksanoviću smetala pretjerano građanska orientacija Vučinovićeve. Njih dvojica su mnogo desnije - poslanik je veliki ljubitelj lika i djela pjevača Marka Perkovića Tomsona, a Deković je svojevremeno dovodio u Tivat kontroverznog Josipa Pečarića koji kaže da pozdrav "Za dom spremni" nije problematičan, kako bi dao javnu podršku HGI", navodi sagovornik "Vijesti".

Thompson uvijek i svuda. Zabavno zar ne? Mene povezuju sa ZDS zbog Peticije ZDS kojom smo svojevremeno branili Thompsona i „Bojnu Čavoglave“ koja počinje sa ZDS. Thompsona su vlasti u RH i tužili zbog toga – i izgubili spor!

O tome sam napisao tri knjige. Ovih dana sam dobio komentar jedne čitateljice koja je pročitala knjigu „Thompson: Pjesmom za Hrvatsku“:

Štovani gospodine akademiče,

Uistinu sam uživala ovih mjesec dana čitajući Vašu knjigu. Briljantan ste, izvanredan, a mogu slobodno reći i genijalan kroničar vremena, koje nam na žalost nikako ne ide u prilog. Željela

bih pročitati knjigu koju ste mi preporučili u e-mailu od 2. siječnja 2019. godine, a to je MATEMATIKA, PJESME I NOGOMET.

Vjerujem kako je u Hrvatskoj mnogima poznata moja tvrdnja kako Srbi dijele Hrvate na Ustaše i Srpske sluge i kako ja ne volim biti sluga.

O onima koji to vole piše glavni urednik "Hrvatskog tjednika" (7. veljače 2019.):

Oni koji su u Hrvatskoj protiv pozdrava Za dom spremni u službi su velikosrpske politike koja njegovom kletvom želi osporiti legalnost Domovinskog rata i obrane Vukovara.

A i oni sami to priznaju kao dr. Ivica Maštruko u Slobodnoj Dalmaciji:

Nije točno da našu zemlju percepiraju kao ustašku, već ona to i jest, to je činjenica.

Zapravo mi je posebno bilo dragoo što „Vijesti“ spominju ZDS jer to nije prvi put da „Vijesti“ piša o meni i ZDS. Raspisali su se i prije tri godine kada su me Deković, Vuksanović i Vučinović dočekali u Tivtu neposredno poslije mog izbora za Izvanjskog člana Dukljanske akademije nauka i umjetnosti. I prirodno je da sam dao potporu jedinoj hrvatskoj stranci tamo.

Ali *Vijestima* to nije bilo prirodno, kao što im nije ni to da se hrvatski veleposlanik u Crnoj Gori druži s najvišim predstavnicima Hrvata u toj zemlji.

Optužili su ih da su oni zbog toga ustaše i „ustaše“ dobiše mnogo manje glasova od očekivanih.

Vjerovali ili ne – samo su potvrdili jednu moju šaljivu priču o mojim Hrvatima iz Boke. Naime u njoj ih uspoređujem s Hercegovcima:

Kada Hrvatu Boke kotorske netko kaže da je Ustaša, onda od njega prvo pobjegnu svi Hrvati! A kad Hercegovcu netko kaže da je Ustaša – ima besplatno piće do kraja života.

U knjizi J. Pečarić, J. Stjepandić, *Ništa se još promijenilo nije*, Zagreb, 2017. dan je moj odgovor koji „Vijesti“ nisu objavili (str. 87-92): „Za dom spremni“ itekako smeta poraženima u Domovinskom ratu i srpskim slugama u RH.

I dok su Hrvati na izborima u Crnoj Gori bježali od „ustaša“, crnogorski predsjednik P.E.N-a mi je napisao (dano u mom pismu uredniku tih novina, u knjizi str. 150-156):

Dragi Josipe,

Čitam jutros tvoj tekst kojeg si napisao kao reagovanje na brijotine objavljene u crnogorskom tabloidi. Žao mi je što te toliko irritiraju čaršijska ogovaranja, da ne kažem nešto gore, u provincijskim novinama. Nekad su to bile prave novine, sa ozbiljnim novinarima i piscima. Kažem nekad... Najviše bi trebalo da se ja uzbudjujem zbog gluposti kojima su popunili dvije strane svojih nesrećnih novina. Ali mene to zabavlja, i nije mi ni na kraj pameti da se uvaljujem u njihov glib... To nije trebalo ni tebi. Tvoje vrijeme je mnogo dragocjenije... Dobro nam došao u DANU.

Čujem da su ove prljavštine diktirane sa drugog mjesta. . I od pisca, koji više nema ništa vrijedno u svojoj mrčenoj glavi. Ali o tome kad se vidimo.

jadnu stvarnost, i da im reagovanjem povećavam tiraž...

Ja iz svoje kože ne mogu, pa sam im se u tom pismu Glavnom uredniku i narugao:

Posebno je priglupo da i pored mog (kod Vas neobjavljenog) odgovora ponavljate tvrdnju o pozdravu ZA DOM SPREMNI.

Naime, pozdrav je bio u zakonu o HOS-u koje su bile legitimne postrojbe Hrvatske vojske koje su zaustavile Srpsko-Crnogorsku agresiju na Hrvatsku i pobijedili u tom ratu. Zaustavili? Pa HOS-ovci su bili strah i trepet agresora, pa je doista smješno da neke novine u Crnoj Gori koja je bila aggressor na Hrvatsku proglašava njihov pozdrav ustашkim. To postaje i smješno kada znamo da su i Crnogorci napadali Dubrovnik i držali ga u okruženju, a iz opkoljenog grada stigao je poziv za pomoć Glavnom stožeru HV:

“Molimo vas, ako nam ne možete poslati još HOS-ovaca, pošaljite nam njihove oznake jer se srpsko-crnogorski agresori panično boje kada vide znakove HOS-a na našim braniteljima!”

Možda se time želite narugati sami sebi, na način kako se tijekom rata crnogorski “Monitor” rugao Srbima koji su slavili pobjedu i osvajanje Vukovara. Naime u “Monitoru” su itekako znali kakav je bio odnos snaga u vrijeme kada su Srbi pokazali svoju veliku hrabrost i usudili se napasti razoružanu Hrvatsku kojoj je VS UN-a zabranio i kupovinu oružja da bi se obranila. Valjda su u UN-u znali da Srpsko-Crnogorski agresor može pobijediti samo kada smo mi

bez oružja. A ta priča o pozdravu Za dom spremi i oznakama HOS-u u Dubrovniku sve kaže, zar ne?

<https://kamenjar.com/pismo-glavnom-uredniku-vijesti-g-jovovicu/>

U „Vijestima“ su tada spomenuli kako imam tridesetak publicističkih knjiga, a posebno im je smetalo, kao i danas Srpskim Novostima one o Jasenovcu, a povodom predstavljanja nove knjige o Jasenovcu RAZOTKRIVENA JASENOVACKA LAŽ (sa Stjepanom Razumom) u kojoj su dani tekstovi o toj temi iz prethodnih mojih knjiga, pa i o toj o kojoj Igor Vukić piše. Zato će ovaj tekst završiti s tim tekstrom Igora Vukića:

Naslov: *Serijal KPK br.54 – O knjizi “Oba su pala” akademika Josipa Pečarića*

Datum: *Thu, 7 Feb 2019 20:17:49 +0100*

Šalje: *Stjepan Mazar*

Serijal KPK br.54 – O knjizi “Oba su pala” akademika Josipa Pečarića

Serijal KPK – Korak Po Korak do istine o Jasenovcu

IZVOR: Društvo za istraživanje trostrukog logora Jasenovac

AUTOR: : Igor Vukić

Stjepan Mažar – Koordinator KPK projekta

Lili Benčik – Koordinatorica KPK projekta

O KNJIZI “OBA SU PALA” AKADEMIKA JOSIPA PEČARIĆA

Objavio: Nada Landeka / Datum objave: 25/02/2016 /

Datum objave: 25. veljače 2016./Piše: Igor Vukić

Uzaludni pozivi na raspravu o povijesti

Novu knjigu „Oba su pala“ akademika Josipa Pečarića može se opisati kao zbirku pisama, komentara, intervjuja o različitim aktualnim temama i kontroverzama iz bliže i dalje prošlosti. Imat će njegovih ocjena o izjavama i prijedlozima drugih ljudi, kao i ocjena drugih o njegovim inicijativama.

A zajednički nazivnik svim prilozima u knjizi jest jedan snažan poziv na otvorenu raspravu o našoj povijesti i sadašnjosti. Poziv koji najčešće ostaje uzaludan, bez odjeka od onih kojima je upućen.

Ima dosta ljudi koji vole i cijene akademika Pečarića i rado mu pišu kako bi ga podržali i pohvalili njegove tekstove. No rijetki su oni koji su spremni izaći mu na intelektualni međan i staviti na procjenu svoje podatke i procjene. Valjda se boje njegova analitičkog, matematičkog umu.

I to se više boje ovdje, u Hrvatskoj, gdje bi se o temama koje akademik otvara trebalo razgovarati, nego drugdje.

Zato je paradoks da je najduža dijaloška forma u ovoj knjizi transkript razgovora s čovjekom iz – Beograda, Milanom Bulajićem, direktorom tzv. muzeja genocida. Transkript se proteže na pedesetak stranica. Riječ je o Radio-mostu, emisiji koju je emitirala Slobodna Europa.

Od naših, vidjet ćete u knjizi, dobilo se samo nekoliko redaka elektronske poruke Tvrtka Jakovine, kao odgovor na kritike za površnost koju su mu uputili akademik Pečarić i njegov prijatelj, Josip Stjepandić.

Uzgred, i to je od Jakovine puno. Sreo sam ga na jednom skupu, pristojno mu se predstavio i obratio prijedlogom da razgovaramo o logoru u Jasenovcu, o temi kojom se bavi naše Društvo za istraživanje trostrukog logora Jasenovac.

Jakovina je prvo zbumjeno odgovorio da možemo o svemu razgovarati – samo ne o toj temi!

Kad sam ga priupitao zašto tako govoriti nije li upravo on pozvan da razgovara o tome jer se nalazi, kao predstavnik Ministarstva kulture u Savjetu Spomen područja u Jasenovcu, Jakovina je – doslovno – otrčao! Pobjegao!

Na tom skupu se inače javno pohvalio kako predaje povijest i na jednom talijanskom sveučilištu, čini mi se, u Miljanu. Možete misliti što njegovi studenti znaju i misle o Hrvatima i hrvatskoj povijesti.

Iako, dakle, izbjegava izravan, kulturni razgovor, primjerice, u nekom akademskom ambijentu, na okruglom stolu ili u TV studiju, u Globusu od 19. veljače Tvrtko Jakovina osvrnuo se i na rad društva: „U Hrvatskoj ‘Društvo tri logora Jasenovac’ tvrdi da su ustaše ubile 15 ljudi. Takvi su danas na putu da uđu u maticu historiografije. Konačno, već su u Vinkovcima držali predavanje učenicima srednje škole“.

Ovdje je, doduše, pogriješio samo u brojci. Pokušava biti ironičan, umjesto da, kao što bi to učinio ozbiljan znanstvenik, pročita knjigu „Jasenovački logori-istraživanja“ i osvrne se na nju argumentiranom kritikom.

Pitanje je može li to Jakovina uopće napraviti. Uže stručno područje kojim se bavi nema veze s Drugim svjetskim ratom. Zašto se onda opće javlja? Kako to da baš njega hrvatske državne institucije imenuju u tijela kakvo je Savjet JUSP Jasenovac?

Slično je bilo i s našim nastojanjima da razgovaramo s organizacijom koja se zove Documenta i hvali se da je centar za suočavanje s prošlošću.

Ondje je čak i postojala neka slabašna volja za razgovorom. Razmijenili smo nekoliko elektronskih poruka pa nikako da dogovorimo sastanak. I opet je uslijedio osobni susret, ovaj put s Vesnom Teršelić, koja se ipak pokazala hrabrijom od Jakovine. Nije otrčala, samo je pocrvenjela kad smo joj rekli da odbijanjem razgovora gubi ionako tanku vjerodostojnost. Ali apel za razgovorom na kraju nije donio nikakva ploda.

No da u hrvatskome društvu nije lako potaknuti ozbiljnu raspravu pokazao je i slučaj ministra Zlatka Hasanbegovića. Iako je riječ o zaista ozbiljnu znanstveniku i povjesničaru, što prepoznaće svatko tko je pročitao neku njegovu knjigu, kritičari su se na njega okomili hvatajući se na podatke izvučene iz konteksta, poigravajući se sa simbolikom, i ne udubljajući se u sadržaj onoga što pisao i govorio – i sada i ranije.

Optimistima je izgledalo da nakon sastavljanja Vlade dolazi vrijeme kad će se o stvarima o kojima ministar govori moći razgovarati u ozbilnjom tonu, i da će one za koju godinu biti općeprihvачene u javnosti. Ali možda će prije biti u pravu oni koji su se pribrojavali da će rasprava biti stopirana i prije no što je počela.

Ovih se dana u našim medijima piše kako treba prestati s raspravama o ustašama i partizanima, a da se treba okrenuti raspravama o ekonomiji.

Eto kakvi smo, mi bismo radije raspravljali o ekonomiji, nego se njome bavili, odnosno, radili.

Zapravo u hrvatskom društvu nema stvarne rasprave o ustašama i partizanima. Jer da ima, češće bi se čulo o domobranima, jednoj

časnoj vojsci čiji je prikaz također još uvijek iskrivljen komunističkim povjesnim filtrom. O ustašama i partizanima, o Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i neposrednom poraću piše se ozbiljnije tek u časopisu Vojna povijest te u knjigama koje izdaju primjerice povjesničari s Hrvatskog instituta za povijest, s Instituta Ivo Pilar. I te knjige uglavnom prolaze dosta tiho u javnosti, bez prikaza u središnjim medijima. Tu su i pojedini slobodni strijelci, publicisti, novinari... Neke od najboljih knjiga upravo o najkontroverznijim temama iz Drugog svjetskog rata, napisali su odyjetnici poput Ivana Gabelice ili Tomislava Jonjića, ili pak politolozi poput Ivana Kozlice.

Stoga se ova knjiga akademika Pečarića može razumjeti kao pokušaj da se ipak, uza sve teškoće, otvoreno raspravlja o tim temama. Da im se pristupi bez straha i predrasuda. Bez diskvalifikacija odmah na početku razgovora.

Ako samo ponekog čitatelja zainteresira za teme o kojima piše i potakne ga da čita dalje, da istražuje, da se informira...

Povodom najnovije knjige o Jasenovcu i srpskim portalima je zanimljivo moje publicističko stvaralaštvo. Tako čitam i ovo:

Njegovo publicističko stvaralaštvo sačinjeno je od niza nevjerovatnih djela, od kojih mnoge negiraju postojanje Holokausta i genocida kao takvog, a pisao je i nacionalističke pamflete sastavljene od otvorenih pisama "Za ponosnu Hrvatsku", koje je posvetio osuđenim ratnim zločincima Dariju Kordiću, Slobodanu Praljku, Tuti Naletiliću i drugima.

<https://leutar.net/2019/01/18/skandalozna-knjiga-predstavljena-u-zagrebu-u-jasenovcu-su-logorasi-umirali-prirodnom-smrcu-zbog-bolesti-i-bili-su-uglavnom-hrvati/>

<https://www.telegraf.rs/vesti/jugosfera/3025147-promocija-knjige-razotkrivena-jasenovacka-laz-u-jasenovcu-umrlo-nesto-vise-od-1000-ljudi-najbrojniji-logorasi-bili-hrvati>

<https://informer.rs/vesti/balkan/416875/promovisana-ustaska-knjiga-lazi-jasenovcu-ubijeno-hiljadu-ljudi-zrtve-uglavnom-hrvati-autor-studirao-beogradu-voli-hitlera-veruje-zemlja-ravna>

Zanimljivo mi je da još nisu primijetili da smo dr. Medimorec i ja upravo tiskali i četvrtu knjigu o generalu Praljku.

Akademik Josip Pečarić

<http://glasbrotnja.net/josip-pecaric-thompson-problem-crnoj-gori/>

AKADEMIK JOSIP PEČARIĆ – ŽIVOTOPIS

Akademik Josip Pečarić rođen je 2. rujna 1948. godine u Kotoru. Tamo je završio osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, a 1972. diplomirao na Elektrotehničkom fakultetu u Beogradu s radom iz područja nuklearne fizike. Na istom fakultetu je i magistrirao 1975. godine, a 1982. obranio doktorsku disertaciju iz područja matematike s naslovom Jensenove i srodne nejednakosti.

Nakon završenog studija radio je u Geomagnetskom institutu u Grocku te od 1977. kao asistent fizike na Građevinskom fakultetu u Beogradu. Godine 1987. se s obitelji preselio u Zagreb te zaposlio na Tekstilno-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu kao izvanredni profesor matematike. Od 1990. radi kao redoviti profesor na istom fakultetu, od 1996. kao redoviti profesor u trajnom zvanju. Umirovljen je 2018. Danas je istraživač Matematičkog instituta Sveučilišta RUDN u Moskvi (Rusija).

Od 2000. godine je redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, od 2016. inostrani je član Dukljanske akademije nauka i umjetnosti

Za doprinos u znanosti je 1996. godine dobio Državnu nagradu za znanost (prirodne znanosti), te je 1999. odlikovan ordenom Reda Danice hrvatske s likom Rudera Boškovića.

Akademik Josip Pečarić je jedan od vodećih svjetskih stručnjaka u području matematičkih nejednakosti. Jedan je od najproduktivnijih svjetskih matematičara s više od 1250 objavljenih ili prihvaćenih za tisak radova u matematičkim časopisima. Također je i najcitaniji hrvatski matematičar, a ima preko 220 suradnika iz zemlje i svijeta (na svjetskim bazama ima: Google Scholar: citata: 11533, H-index: 40; MathSciNet: publikacija: 1314, citata: 6043, H-index: 25; Scopus: publikacija: 771, citata: 6271, H-index: 34; WoS: publikacija: 782, citata: 5820, H-index: 31).

Prema istraživanjima sa Sveučilišta Stanford u Kaliforniji (SAD) Pečarić je po broju objavljenih radova na 2537. mjestu njihove liste od 160,000 svjetskih znanstvenika, a prvi iz RH je 7146.

Osim velikog broja članaka u međunarodnim matematičkim časopisima, autor je ili koautor 40 monografija. O jednoj monografiji je u poznatom časopisu Amer. Math. Monthly, July-August 1991, poznati matematičar D. Pedoe objavio cijeli članak, a izdavačka kuća Element pokrenula je seriju „Monographs in inequalities“ u kojoj je do sada tiskano 19 monografija.

Osnivač je seminara Matematičke nejednakosti i primjene na Matematičkom odjelu Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, Sveučilišta u Zagrebu, i s tog je seminara do sada izašlo preko četrdeset doktora matematičkih znanosti. Danas ovaj seminar također ima i svoj dio na Sveučilištu u Splitu. Niz godina gostovao je na Abdus Salam school of mathematical sciences in Lahore pa i u Pakistanu ima niz svojih učenika koji rade po tamošnjim sveučilištima. Akademik Pečarić ima preko 230 suradnika iz cijelog svijeta.

The Hölder and the converse Hölder inequality for $p > 1$, $q = \frac{p}{p-1}$:

$$\begin{aligned} A^{\frac{1}{p}} (wf^p) A^{\frac{1}{q}} (wg^q) &\geq A(wfg) \\ &\geq K(p, m, M) A^{\frac{1}{p}} (wf^p) A^{\frac{1}{q}} (wg^q) \end{aligned}$$

The Minkowski and the converse Minkowski inequality for $p > 1$:

$$\begin{aligned} A^{\frac{1}{p}} (wf^p) + A^{\frac{1}{p}} (wg^p) &\geq A^{\frac{1}{p}} (w(f+g)^p) \\ &\geq K(p, m, M) \cdot \left(A^{\frac{1}{p}} (wf^p) + A^{\frac{1}{p}} (wg^p) \right) \end{aligned}$$

Refinements of the Converse Hölder and Minkowski Inequalities

Volume 10 • Issue 2 | January (II) 2022

MDPI mdpi.com/journal/mathematics
ISSN 2227-7390

Cover Story
Article: [Refinements of the Converse Hölder and Minkowski Inequalities](#)

Josip Pečarić, Jurica Perić and Sanja Varošanec
Mathematics 2022, 10(2), 202; doi:10.3390/math10020202
<https://www.mdpi.com/2227-7390/10/2>
Mathematics | January-2 2022 - Browse Articles

Godine 1998. pokrenuo je međunarodni znanstveni časopis „Mathematical Inequalities and Applications“ (izdavač Element, Zagreb), koji je već nakon dvije godine izlaženja uvršten na Scientific Citation Index Expanded (SCIE). Taj časopis je postao prvi hrvatski časopis na SCIE listi i danas je Q2 časopis a bio je i Q1 dok je na Scopusu Q1 časopis. Kasnije je pokrenuo još dva časopisa – „Journal of Mathematical Inequalities“ (danasa je tkođer Q2 a bio je i Q1 časopis) i „Operators and Matrices“ – koji su i na CC listi i na SCIE listi. Na listi najboljih hrvatskih znanstvenih časopisa (prema bazi Scopus) sva tri časopisa su visoke plasirani (ova dva Q1/Q2 su prvi i peti). Pokrenuo je i časopis „Fractional Differential Calculus“ koji je od ove godine na Scopusu. Glavni urednik je i novog časopisa „Pakistan Journal of Mathematical Sciences“.

Osim toga, član je uredništava ili recenzent brojnih međunarodnih časopisa. Kao pozvani ili plenarni predavač akademik Josip Pečarić je održao mnoga predavanja na međunarodnim konferencijama, a povodom njegovog 60-og rođendana je 2008. godine u Trogiru održana međunarodna konferencija „Mathematical Inequalities and Applications 2008“. Tu konferenciju su slijedile:

- 1) Mathematical Inequalities and Applications 2010, Lahore, Pakistan, March 7-13, 2010., Pakistan
- 2) Mathematical inequalities and nonlinear functional analysis with applications, July 25-29, 2012, Jinju, South Korea.
- 3) U lipnju 2014. godine (22.-26. lipnja) u Trogiru se pod pokroviteljstvom Razreda za matematičke, fizičke i kemijske znanosti HAZU održala konferencija pod nazivom „Mathematical Inequalities and Applications 2014 – One

thousand papers conference“ u čast akademika Josipa Pečarića povodom objavljivanja više od 1000 znanstvenih matematičkih radova,

- 4) Slijedeće godine je održana konferencija Mathematical Inequalities and Applications 2015, 11-15 November, Mostar, BiH
- 5) Tri godine kasnije je u Zagrebu održana međunarodna konferencija MIA 2018 povodom njegovog 70-og rođendana..

Zbog njegovih zasluga u matematici, akademiku Pečariću je posvećen jedan broj časopisa „Banach Journal of Mathematical Analysis“, Vol. 2, No.2 (2008). Riječ je o međunarodnom znanstvenom časopisu koji je na SCIE i CC listi, a u tom posebnom broju članke su objavili i posvetili ih akademiku Pečariću mnogobrojni svjetski matematičari. Intervju koji je tamo objavljen (str. 163-170) objavljen je i na kineskom u časopisu Mathematics 3 (2012), 245-249. Nekim Pečarićevim istraživanjima (inače citiranih i u časopisu “Nature”, a s P.T. Landsbergom objavio je članak u časopisu Phys. Rev., A35 (1987), 4397–4403.) posvećen je i članak "Accentuate the negative", Math. Bohem. 134 (2009), no. 4, 427-446. kojeg je napisao Peter Bullen, profesor emeritus sa Sveučilišta u Vancouveru.

Akademik Pečarić poznat je i po svom publicističkom radu. Objavio je više od 120 publicističkih knjiga.

04/01/2022.